

ÇÖZÜM HERKESE KAZANDIRIR

■ Rêber Apo, çözüm yaklaşımı ve gücüyle "kazan kazan" durumunu yaratmaya çalışmaktadır. Yoksa aldanacak bir önderlik olmadığı gibi aldatacak bir önderlik de değildir! Geline aşamada Kürtleri çaresiz ve mahkum görmek gerçekleri görmemektir.

TARİHİ BİR FIRSAT

◆ Rêber Apo çatışmazlık ortamında çözüm arıyor. Bu tarihi bir fırsattır. Cumhurbaşkanı ve AKP hükümet yetkilileri "bu sorunu çözersek uçarız" diyorlar. O zaman bu fırsatı kaçırlırlarsa da yere çakılırlar. Bu fırsatı kaçırmak, "biz Kürtleri tümenden yok etme politikasını sürdüreceğiz" demektir. Özgürlük ve demokrasi bilinci kazanan Kürtler yok edilemeyeceğine göre kaybeden Türk devleti olur. Bırakalım bu sorunun çözümsüz bırakılmasını; çözüm konusunda zaman kaybetmek Türkiye'ye ağır bedeller ödetir.

DÜZENLİ BİR İLİŞKİ KURULACAKTIR

◆ Silahsızlandırma ve siyasallaşma kurulunun oluşmasıyla Rêber Apo'nun çalışma koşulları artacaktır. Rêber Apo'nun gazetecilerle, aydınlarla, kimi sivil toplum örgütleriyle, yine siyasi parti temsilcileriyle diyalog içinde olması bu koşulların değişmesinin doğal sonucu olacaktır. Yine Hareket Yönetimimizle İmralı arasında düzenli bir ilişki kurulacaktır. Yoksa bu sürecin ilerletilmesi mümkün değildir.

DEMOKRATİKLEŞME KÜRTLERLE OLUR

◆ Ortadoğu'nun bir türlü siyasi istikrara kavuşmaması ve otoriter rejimlere mahkum olması esas olarak da Kürtler üzerinde kurulan bu egemenlikle ilgilidir. Kürtleri soykırıma uğratmak için en gerici ve baskıcı ülkeler haline gelmişlerdir. Ortadoğu'da demokratikleşme gelişmiyorsa bunun esas nedeni Kürtler üzerindeki egemenliktir.

► MUSTAFA KARASU

ŞEHİT ANALARININ DURUŞU BARİŞİN GÜVENCESİDİR

◆ Özgürlüğü için savaşan bir halk yaratıldığı'nın en büyük kanıtı şehit analarının gösterdiği duruştur. Bu, tüm Kürt analarının duruşudur. İşte bu duruş Rêber Apo'nun yürüttüğü barış ve demokratik toplum sürecinin başarısının güvencesidir. Bu anaların ortaya koyduğu özgür ve demokratik yaşam temelli barıştır, başka seçenek de yoktur. Rêber Apo işte böyle bir sonucu yaratacak bir sürecin önderliğini yapmaktadır. Rêber Apo'nun yürüttüğü bu sürecin sonunda tüm Kürdistan halkı, Türkiye ve Ortadoğu kazanacaktır.

Sayfa 2

GERİLLA MÜCADELESİ DİRİLİŞ DEVRİMİ'Nİ YARATTI

✓ Gerillanın bir kurtuluş yöntemi olarak diğer direnişlerden farkı görüldüğünde toplumda köklü bir dönüşüm yaşandı. Bir düşünce devrimi gelişti. Bu, beraberinde bir sosyal dönüşüm ve devrimsel süreci geliştirdi.

✓ Biz Kürt sorununun Türkiye'nin demokratikleşmesiyle çözülebileceğine inanıyoruz. Sorunu sadece silah bırakmaya indirgeme vardır. Bu dar yaklaşımla sorunun çözümü kavuşması mümkün değildir.

✓ Ortada öyle bir yenen veya yenilen yoktur. Doğru; biz Türk ordusunu Kürdistan'dan çıkaramadık ama Türk ordusu da bizi yok etmedi. Biz kimsenin hakkını yemiyoruz.

✓ Unutmayalım ki biz tarihin derinliklerinden gelen bir hareketiz. Biz Şêx Saîdlerin torunlarıyız. Zilan Vadisi'ndeki katliamdan kurtulanların evlatlarıyız. Dersim Tertelesi'nin çocuklarıyız.

► MURAT KARAVILAN

Sayfa 7

KADIN ÖZGÜRLÜĞÜ

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜĞÜN TEMELİDİR

◆ Kutsallık sadece kadına özgü olabilir. Dünyada dili öğreten kadındır. Kültürü de kadın üretti. Toplumun doğuşunu sağlayan kadındır. Dolayısıyla kutsallık ve tanrılık ona aittir.

◆ Tarihe dönüp insanlık nerede kaybetti diye baktığımızda, insanlığın kadın şahsında kaybettiğini gördük. Çünkü kadının kaybedişi toplumun kaybedişi olmuştur.

► ABDULLAH ÖCALAN
SOSYAL BİLİM AKADEMİSİ

Sayfa 5

KÜRT AKLI NASIL YÜKSELDİ?

XEBAT ANDOK Sayfa 18

KÜRDİSTAN'DA DOĞANIN İMDAT ÇIĞLIKLARI

ALİŞÊR HÊLÎN Sayfa 12

KOMÜNAL TARİH PERSPEKTİFİNDEN EKSEN ÇAĞI

SİNAN ŞAHİN Sayfa 15

KÜRDİSTAN'DA ÖZEL SAVAŞ VE GENÇLİK

ÇİVA RIZGAR Sayfa 22

ÇÖZÜM HERKESE KAZANDIRACAK ÇÖZÜMSÜZLÜK İSE TÜRK DEVLETİNE KAYBETTİRECEKTİR!

MUSTAFA KARASU

Şu anda dünyadaki siyasi krizlerin en yoğun olduğu coğrafya Ortadoğu'dur. Göreceli bir statüko oluşana kadar da siyasi krizler ve savaşlar devam edecektir. Öte yandan Ortadoğu'da göreceli bir statüko ve istikrar sağlamak kolay değildir. Tarihsel toplumsal gerçeklere ters siyasi durum sürdüğü müddetçe Ortadoğu krizlerden ve savaşlardan kurtulmayacaktır. Şu anda Ortadoğu'ya müdahale eden güçler de bu bölgenin tarihsel, toplumsal ve siyasi gerçeğini fazla dikkate almadıklarından müdahaleleri bir çözüm üretmiyor. Hatta sorunları daha karmaşık ve içinden çıkılmaz hale getiriyorlar. Kuşkusuz Ortadoğu tarih boyu dünya siyasi dengelerinin kurulduğu bir coğrafya olmuştur. Doğu-Batı çatışması da en fazla bu coğrafyada olmuştur.

İlk çağlarda Sümer, Akad, Asur İmparatorlukları kuzeye ve batıya doğru yayılma eğilim içinde olmuşlardır. Mısırlıların Anadolu uygarlıkları ve sonra Roma ile çatışmaları bilinmektedir. Bizans-Sasani, Bizans-Arap İmparatorlukları savaşları da yüzlerce yıl sürmüştür. Osmanlı'nın Bizans'a karşı savaşları da uzun sürelidir. Ancak bu savaşlardan belli bir dönem sonra bir statüko oluşmuş, bu statüko da yüzyıllar boyu sürmüştür. Kapitalist modernite Ortadoğu'ya girdikten sonra bu coğrafyada siyasi krizler de savaşlar da bitmemiştir. Çünkü bölgenin tarihsel-toplumsallığına ve siyasi gerçekliğine uygun bir siyaset tarzı uygulanmıyor.

Ulus devlet soykırımcıdır

Ortadoğu'ya 200 yıl önce ulus devlet anlayışı ve milliyetçilik bir fitne gibi sokulmuştur. Bir taraftan ulus devletçilik, diğer taraftan mezhepçilik Ortadoğu'yu kan deryası haline getirmiştir. Ortadoğu'da önceden var olan imparatorluklar kendi siyasi otoritelerini kabul ettirdikten sonra onların etnik ve dinsel kimliklerine fazla karışmazlardı. Nitekim ulus devlet fitnessinin bu coğrafyaya girmesinden sonra sadece farklı etnik kimlikler değil, farklı inançlar da soykırım politikalarına maruz kalmışlardır. 200 yıl önce, hatta 150 yıl önce bu coğrafyada Kürtler, Ermeniler, Süryaniler, Rumlar tüm dil ve kültürel özellikleriyle varlıklarını sürdürüyorlardı. Ezidi Kürtler de yoğun olarak vardılar. Son 150 yılda gerçekleştiren ulus devlet anlayışı ve milliyetçiliğin nasıl sonuçlar yarattığına somut örneklerdir.

Kürtlerin dört parçaya bölünmesi ve üzerlerinde soykırım politikaları yürütülmesi de kapitalist modernitenin bu zihniyetinin bu coğrafyaya girmesiyle bağlantılıdır. Ulus devlet ve milliyetçilik bu coğrafyanın en ağır suçlularıdır. Farklı mezhep ve inançlar üzerinde yürütülen inanç soykırımı da tekçi anlayışın inanç alanındaki izdüşümü olmaktadır.

Ortadoğu'da son yüzyıl dahil bin yıllara dayalı Yahudi sorunu da bu zihniyetin ortaya çıkardığı bir sorundur. Yahudilerin, yaratılmasında rolü olduğu kapitalizmin önemli sömürü formu ulus devletin kurbanı olması da tarihin ironisi olmaktadır. Yahudilerin tacir ve üretim gücü sahibi olması tarih boyu katliam ve soykırımla karşılaşmalarını beraberinde getirmiştir. Rêber Apo, Yahudi soykırımını Yahudilerin yarattığı siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel gerçeğin sonucu olduğunu çarpıcı biçimde ortaya koymuştur. Rêber Apo bu açıdan Yahudi sorununun da milliyetçilikten uzak demokratik ulus anlayışıyla çözülebileceğini vurgulamıştır. Ne Yahudileri inkar etmek ve siyasi varlıklarını tanılamakla bu sorun çözülebilir, ne de İsrail'in ulus devlet anlayışıyla Yahudi-İslam ilişkisi ve çatışlığı ile sorunlar çözülebilir. Nitekim bugün yaşanan çatışma ve savaşlar bunu göstermektedir. Yahudi sorunu Ortadoğu'da demokratik

“Rêber Apo, çatışmasızlık ortamında çözüm arıyor. Bu tarihi bir fırsattır. Cumhurbaşkanı ve AKP hükümet yetkilileri 'bu sorunu çözersek uçarız' diyorlar. O zaman bu fırsatı kaçırmak larsa da yere çakılırlar. Bu fırsatı kaçırmak, 'biz Kürtleri tümünden yok etme politikasını sürdürceğiz' demektir. Özgürlük ve demokrasi bilinci kazanan Kürtler yok edilemeyeceğine göre kaybeden Türk devleti olur. Bırakalım bu sorunun çözümsüz bırakılması; çözüm konusunda zaman kaybetmek Türkiye'ye ağır bedeller ödetir.”

ulus ve demokratikleşme ile çözülebilir.

İran'ın İslam devrimiyle birlikte geliştirdiği Yahudi-İsrail çatışlığı da bugün Ortadoğu'yu daha yaygın savaş alanı haline getirmiştir. Yahudiler tarih boyu dost ve müttefik olan İran'ın mevcut rejim tarafından düşman haline getirilmesine büyük tepki duyuyorlar; İran'ı bu durumdan karmayı kendileri için stratejik hedef olarak görüyorlar.

Kürt sorununun çözümü Ortadoğu'yu demokratikleştirir

Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi Kürtler üzerinde soykırım politikası uygulanmasına zemin sunduğu gibi, Kürtler üzerinde egemenlik kuran Türkiye, İran, Irak ve Suriye'nin de sürekli siyasal, toplumsal ve ekonomik sorunlar yaşamalarını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla tüm Ortadoğu bu durumdan yakından etkilenmiştir. Ortadoğu'nun bir türlü siyasi istikrara kavuşmaması ve otoriter rejimlere mahkum olması esas olarak da Kürtler üzerinde kurulan bu egemenlikle ilgilidir. Kürtleri soykırıma uğratmak için en gerici ve baskıcı ülkeler haline gelmişlerdir. Ortadoğu'da demokratikleşme gelişmiyorsa bunun esas nedeni Kürtler üzerindeki egemenliktir. Zaten Türkiye ve İran Ortadoğu'daki siyasi düzeni doğrudan etkilemektedirler. Arap ülkelerindeki otoriter rejimlerin devamını sağlamada da bu iki ülkenin etkisi çok fazladır. Kürt sorununun çözümü sağlanırsa dört ülke de demokratikleşir, bu da Ortadoğu'nun demokratikleşmesine ivme kazandırır. Kürt sorununun demokratik çözümü tüm Ortadoğu'nun demokratikleşmesini sağlayacaktır.

1993'ten itibaren ilan edilen ateşkesler

Rêber Apo 1993 yılından bu yana Türkiye'de Kürt sorununun demokratik çözümünü sağlamaya çalışmaktadır. 1993 yılı Kürt Özgürlük Hareketi'nin güçlü olduğu yıllardır. Zaten bu nedenle de Turgut Özal çatışmaları durdurma arayışına girmişti. Çünkü bu savaş Türkiye'nin siyasi ve ekonomik istikrara kavuşmasını engelliyordu. Özal, Türk devletinin geleneksel politikasının ideolojisini tümünden benimsemiş biri değildi. Ancak Türkiye cumhurbaşkanı olarak gerilla hamlesine karşı özel savaş başlatan Turgut Özal olmuştur. Bu yöntemlerle sonuç alınamayacağını görerek Celal Talabani üzerinden mesajlar göndermiş, Rêber Apo da ateşkesle karşılık vermişti. Türk devlet politikasından hafif bir sapma canına mal olmuştur.

Rêber Apo defalarca ateşkes yaparak demokratik siyasal çözüm arayışına girmişti. Bu çözüm arayışları özgürlük mücadelesinin zayıfladığından dolayı olmamıştır. 1993'ten itibaren doğru olanın bu olduğuna inanılmıştır. 2008 yılında bir aracı kurumla Oslo'da görüşmeler yapılmıştır. Bu süreçte Rêber Apo ile de görüşülmüştür. 2012 yılından itibaren Rêber Apo ile görüşmeler artmıştır. Bu görüşmelerin sonucu 2015 28 Şubat'ta AKP yetkilileri ve HDP heyeti hükümet adına bir mutabakatı imzalamışlardır. Ancak o zaman cumhurbaşkanı olan Tayyip Erdoğan bu mutabakatı yok saymış; 5 Nisan 2015'ten itibaren

Rêber Apo üzerinde uzun sürecek bir ağır tecrit uygulanmıştır. 2015 1 Kasım'ında erken seçime giderek yeniden iktidar olmuş; Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı 10 yıl süren kirli ve şiddetli bir savaş yürütmüştür. Bu savaşla Özgürlük Hareketi'ni tümünden tasfiye edip Kürtler üzerinde yürütülen soykırım politikasını sonuca götürmek istemiştir.

Türk devleti çıkarı için çatışmasızlığa gitti

Ancak Türk devleti 10 yıl dış güçlerin desteği ile her türlü araç ve yöntemleri kullanarak yürüttüğü savaştan sonuç alamamıştır. Kürt Özgürlük Hareketi PKK öncülüğünde her alanda direnerek AKP iktidarı ve Türk devletini hem içeride hem dışarıda askeri, siyasi ve ekonomik çıkmazın içine sokmuştur. İsrail, 7 Ekim 2023 Hamas saldırısını fırsat bilerek Gazze'de Hamas'a ağır darbe vurmuştur. ABD ve İsrail bu süreci ve yılları Ortadoğu'da yeni siyasi dengeler ve statü oluşturma doğrultusunda kullanmıştır. Daha önce İbrahimi Anlaşmalarla Arap-İsrail çatışmasını bitirmeye yönelmişlerdi. Bu durum Türkiye'nin jeopolitik konumunu zayıflatan bir gelişme olmuştur. Son 200 yıl jeopolitik konumunu kullanarak ayakta kalan, bu konumuyla askeri, siyasi, ekonomik avantajlar kazanan Türkiye, İbrahimi Anlaşma ve İsrail'in askeri ve siyasi hamlesiyle kendini sıkışmış durumda hissetmiştir. Bu gelişmelerle birlikte beka sorunu dillendirilmiştir. Beka konusu PKK'nin öncülük ettiği mücadele çerçevesinde dile getirilse de bununla bağlantılı olarak Ortadoğu'daki gelişmeler yakın bir tehdit olarak algılanmıştır. Zaten içeride de siyasi ve ekonomik olarak ciddi sıkıntılar yaşamaya başlamıştır. Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı yürüttüğü savaş sürdürürse daha ağır sorunlar yaşayacaklarını görmüşlerdir. Bu nedenle Kürt Özgürlük Hareketi ile bir çatışmasızlığı kendi çıkarlarına görmüşlerdir. Bunu Kürt sorununun çözümünde bir zihniyet değişikliği yaşadıklarından gündemlerine almamışlardır. PKK'ye karşı mücadeleyi çatışmasızlık koşullarında sürdürme politikasına yönelmişlerdir. Bu temelde 22 Ekim 2024 tarihinde AKP ve MHP kurmaylarının anlaşması sonucu Devlet Bahçeli, Rêber Apo'ya çağrı yapmıştır. Rêber Apo'nun örgütünün feshedip silahlı mücadeleyi sonlandırırsa umut hakkından sonuna kadar yararlanacağını belirtmiştir.

İki yıllık süreçte neler oldu?

Rêber Apo bu çağrıya "yaşanan çatışmayı ve sorunu hukuki ve siyasi zemine çekme gücüm var" diyerek karşılık vermiştir. Böylece Rêber Apo Kürt sorununu çatışma konusu olmaktan çıkarıp siyasi ve hukuki zeminde çözme yaklaşımını bir kez daha ortaya koymuştur. 1988 yılında M.Ali Bîrand'a verdiği röportajda Kürt sorununu siyasi yollardan çözme iradesini göstermiş, "bir memurlarını göndersinler konuşalım" demiştir. 1993'te de Özal'ın yaklaşımına tek taraflı ateşkesle karşılık vermiştir. Böyle bir yaklaşım ve demokratik siyasal çözüm arayışında

olan Rêber Apo, Devlet Bahçeli'nin çağrısını böyle yanıtlamıştır. Eğer bir çözüm anlayışı varsa buna çekmek için 27 Şubat Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'yla radikal bir adım atmıştır. Kongrenin toplanıp PKK'yi feshetmesini ve Türkiye'ye karşı silahlı mücadeleyi sonlandırma kararı almasını istemiştir. PKK buna hemen çatışmasızlık ilan ederek cevap vermiş; 5-7 Mayıs arasında kongreyi toplayarak PKK'yi feshetmiş ve silahlı mücadeleyi sonlandırdığını ilan etmiştir. 27 Şubat çağrısı barış ve demokratik toplum sürecinin ne olduğunu ve nasıl geliştirileceğini çarpıcı biçimde ortaya koymuştur. Bu çağrıda Kürt sorununun tarihsel köklerini ve silahlı mücadeleyi ortaya çıkaran etkenleri de özlü biçimde ifade etmiştir.

Rêber Apo, Türk devletinin Kürt sorununun çözümü konusunda bir iradesi olursa bu iradeyi teşvik eden ve çözümü kolaylaştıran bir yaklaşım içinde olunacağını her fırsatta dile getirmiştir. Özgürlük Hareketimiz de Rêber Apo'nun çabalarına bütünlüklü olarak ve tam bir destek vermiştir. Hareketimiz ve halkımız da Rêber Apo'yu başmüzakereci olarak kamuoyuna ilan etmiştir. Zaten Türk devleti Özgürlük Hareketi'nin Rêber Apo'ya bağlılığını bildiğinden muhatap almak zorunda kalmıştır.

Özgürlük Hareketimiz, Rêber Apo'nun çabalarına destek olmak ve Türk devletini adımlar atmaya teşvik etmek için KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanı Besê Hozat'ın öncülüğünde 15'i erkek 15'i kadın 30 gerillanın silahlarını Süleymaniye yakınlarındaki Casene Şikefti önünde kalabalık bir gazeteci grubunun katıldığı törenle yakmasını sağlamıştır. Kurulan açıklamada demokratik siyasi mücadele iradesi ve Kürt sorununun demokratik çözümü için bu adımı attıklarını belirtmişlerdi. Bu adım ve Rêber Apo'nun İmralı'da yürüttüğü çabalar sonucu 5 Ağustos 2025'te Meclis bünyesinde partilerin tümüne yakınının katıldığı "Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu" kurulmuştur. Bu komisyon yüzlerce kişiyi dinlemiştir. Düşüncesi alınanlar, ağırlıklı olarak demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü doğrultusunda düşüncelerini belirtmişlerdir. Mecliste bir komisyonun Kürt sorunu ile ilgili böyle bir çalışma yapması önemlidir. Hâlâ dili, kimliği, kültürü, yani hakları ile birlikte Kürt varlığını tanımadıklarından barış analarının Kürtçe konuşmasına müsaade etmemişlerdir. Bu da toplumda iktidarın barış ve demokratik toplum sürecine yaklaşımı konusunda kaygılar ortaya çıkarmıştır.

Komisyon en son olarak bir heyetle Rêber Apo'yu ziyaret etmiş; Rêber Apo'yu da dinlemiştir. CHP'ye hala kayyum atanmadığı süreçte CHP'nin heyete üye vermemesi de bir sorumsuzluk olarak tarihe geçmiştir.

Meclis komisyonu uzun süren çalışmalarından sonra eksikleri ve hataları olsa da bir rapor sunmuştur. Raporda Kürt sorununun sadece bir güvenlik sorunu olmadığını, demokratikleşme temelinde çözümünün mümkün olduğunu kabul eden bir anlayışı ortaya koymuştur. Yasaların çıkarılması ve demokratikleşme adımlarının atılması da bu raporda yer almıştır. Çerçeve yasa denen yasa ancak aylar sonra çık-

bilmiştir. Rêber Apo ile İmralı'da devlet heyeti ile DEM Parti heyetinin içinde olduğu birçok görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerde yeni yasa için bir yol haritası ortaya konulmuş, ancak AKP-MHP iktidarı bu yol haritasının gereklerini yerine getirmemiştir. Yol haritası doğrultusunda adımlar atmaları beklenirken Rêber Apo ile görüşmeler uzun süre yaptırılmamıştır. Daha sonra çerçeve yasa konusunda belli bir uzlaşma arayışı olmuştur. Devletle Rêber Apo'nun görüşleri yakınlaşmıştır. Rêber Apo çıkacak yasa konusunda görüşlerini maddeler halinde sunmuştur. Ancak yine görüşmeler bir aydan fazla kesilmiştir. Bu durum çerçeve yasa konusunda bir uzlaşma yakanamadığının ifadesi olmuştur.

Bu süreçte çerçeve yasa basına çeşitli biçimlerde sızdırılmıştır. Buna karşı Özgürlük Hareketi yönetimi bir açıklama yaparak barışın ilk önce dille başlayacağını belirterek savaş sırasında kullanılan 'terör örgütü' gibi tanımlamaların kullanılmaması gerektiğini vurgulamıştır. Önderliğin bu süreçte rol almasının sağlanması ve demokratikleşme yasalarının çıkarılacağını belirtilmesi istenmiştir. Hareket Yönetiminin açıklamasından sonra İmralı ile yasa üzerine tartışmaların yapıldığı bir görüşme olmuştur. Rêber Apo da DEM heyeti de yasayı çok eksik bulmuştur. Ancak devlet heyeti ısrarlı olunca Rêber Apo bir başlangıç olarak değerlendirmiştir. "Bin kilometre bir adımla başlar" metaforu ile yasanın taşıdığı anlamı ortaya koymuştur. Esas olarak Rêber Apo'nun onayladığı bir yasa olmamıştır.

Türkiye, Kürtlerle kavga ederek bir gelecek yaratamaz

Rêber Apo, Barış ve Demokratik Toplum Çağrısını yaptığında bu sürecin bir anlaşma sonucu başlamadığını vurgulamıştır. Bir mücadele ve müzakere olarak ele almıştır. Karşılıklı adımlarla gelişecek bir süreç olduğu daha başından belirtilmiştir. PKK'nin feshi ve Türkiye'ye karşı silahlı mücadelenin sonlandırılması, Bakur'da çatışma riski olan alanlardan gerillanın çekilmesi bu yaklaşımla ilgili gerçekleşmiştir. Kürt sorunu dünyadaki hiçbir soruna benzetilemez. Dünyanın başka yerlerindeki ulusal demokratik mücadelelere benzetilirse yanlışlığa düşülür; doğru politik mücadele yürütülemez. Bu açıdan "dünyanın başka yerlerindeki gibi niye olmuyor" demek ne Ortadoğu gerçeğini ne Türkiye gerçeğini ne de Kürt ve Kürdistan gerçeğini anlamaktır. Rêber Apo bu gerçeklikleri en iyi bilen olduğundan buna uygun bir mücadele ve çözüm yolu ortaya koymaktadır.

Rêber Apo bu çözümün sadece güncel gerçekliklerini değil, tarihsel argümanlarını da göstermektedir. Türkiye, Kürtlerle kavga ederek bir gelecek yaratamaz. Kürtlerle kavga etmek, Kürtlerin varlığını inkar etmek Türkiye için beka sorunu yaratır. Eğer Osmanlı İmparatorluğu Kürtlerle savaş yerine Kürtlerin özyönetimini kabul eden bir siyasi yaklaşım ortaya koysaydı bırakalım Osmanlı'nın dağılmasını, aksine güçlü biçimde ayakta kalması sağlanırdı. Rêber Apo sık sık Osmanlı İmparatorluğu'nun Kürtlerle ilişkilerini iyi tuttuğu için Ortadoğu'da etkili olduğunu, Avrupa'da da önemli bir güce ulaştığını belirtmiştir. Osmanlı İmparatorluğu hem zamanın ruhunu okuyamamış hem de Kürtlerle savaş içine girince dağılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Rêber Apo, siyaset sanatının zirvesindeki bir önderliktir

Tarihi toplumsal ve siyasi gerçekler günümüzü de yakından etkilemekte, hatta yönlendirmektedir. Rêber Apo tarihi okumada büyük bir derinliğe kavuşmuştur. Daha 1990'lı yıllarda "tarih şimdidir, şimdi tarih içinde gizlidir" diyerek tarihi okumaya yeni bir ufuk katmıştır. Böylece hem Kürtlere hem Türk devletine Kürt sorununun çözümü konusunda bir ufuk kazandırmıştır. Rêber Apo bir Kürt stratejistidir. Strateji bilimine eşsiz bir derinlik kazandırmıştır. Bu açıdan Rêber Apo'nun siyasi sorunlara çözüm yeteneği çok gelişmiştir. Kürdistan, Türkiye ve Ortadoğu'yu tanıyanlar Rêber Apo'nun bu strateji gücünü

ve siyasi zekasını takdir etmektedir. Rêber Apo'nun her soruna bir çözüm yolu vardır. Bu açıdan Kürtler tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar güç kazanmışlardır. Artık çözümsüz değildirler. Tarih boyu önderlik sorunu çeken Kürtler ilk defa stratejik bir önderliğe kavuşmuşlardır. Rêber Apo siyaset sanatının zirvesindeki bir önderliktir. Şimdi bu siyasi zekasını Kürt sorununun çözümü için harekete geçirmiştir. Devlet Bahçeli'nin çağırısına "bu çatışmalı durumu siyasi ve hukuki zemine çekme gücüm var" derken bu siyasi zekasına güveni de ortaya koymuş olmaktadır.

Bu açıdan yasa çok yetersizken bunu bir başlangıç olarak görmesi en küçük olanaktan büyük gelişmeler sağlayan tarzıyla ilgilidir. Yasa bir başlangıç olduktan sonra siyasi gücü ile bu başlangıcı ilerletmeyi önüne koymuştur. Bir yönüyle bu başlangıç aynı zamanda süreci yeni bir aşamaya taşımıştır. Demokratikleşme temelinde Kürt sorununun çözümünde bir dönüm noktasıdır. Eğer Türk devleti demokratikleşme yolunda adımlar atmazsa baltayı kendi ayağına vurmuş ve tarihi bir fırsatı kaçırmış olur. Rêber Apo çatışmasızlık ortamında çözüm arıyor. Bu tarihi bir fırsattır. Cumhurbaşkanı ve AKP hükümet yetkilileri 'bu sorunu çözersek uçarız' diyorlar. O zaman bu fırsatı kaçırlırlarsa da yere çakılırlar. Bu fırsatı kaçırmak, "biz Kürtleri tümünden yok etme politikasını sürdüreceğiz" demektir. Özgürlük ve demokrasi bilinci kazanan Kürtler yok edilemeyeceğine göre kaybeden Türk devleti olur. Bırakalım bu sorunun çözümsüz bırakılması; çözüm konusunda zaman kaybetmek Türkiye'ye ağır bedeller ödetir.

Kürtleri çaresiz ve mahkum görmek gerçekleri görmemektir!

Eğer Türkiye, "PKK zayıfladı, bu nedenle partiyi feshettiler ve silahlı mücadeleyi sonlandırdılar" yanlışlığı içine girse bu, Laz'ın son pişmanlığı gibi olur. Rêber Apo'nun demokratik siyasi çözüm için her fırsatı denediğini herkes bilir. Devlet Bahçeli çağrı yapınca bunu demokratik çözüm için bir fırsat olarak görmüştür. Rêber Apo çözüm yaklaşımı ve gücüyle 'kazan kazan' durumunu yaratmaya çalışmaktadır. Yoksa aldanacak bir önderlik olmadığı gibi aldatacak bir önderlik de değildir! Geline aşamada Kürtleri çaresiz ve mahkum görmek gerçekleri görmemektir. AKP lideri Tayyip Erdoğan her zaman "başkalarının bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardır" demektir. Kürtler kimseye şantaj yapmıyor, tehdit etmiyor. Kürtlerin böyle bir anlayışı da yoktur. Ancak varlığına yönelik tehdit ortadan kalkmazsa yeni mücadele yolu da bulur.

Türkiye demokrasi güçlerini sürece katmak çok önemli

Türk devletinin çözümsüzlük yoluna girmesini engelleyecek olanlar Kürtler ve demokrasi güç-

leridir. Kürt halkı örgütlü olur ve Türkiye demokrasi güçleri ile demokratikleşme mücadelesini geliştirirse mevcut çatışmasızlık ve süreç çözüm doğrultusunda ilerler. Mücadele şarttır. Çünkü Türkiye'de hala Kürt sorununun çözümsüz bırakan, çok yönlü saldırılarla Kürtleri kültürel soykırıma uğratmak isteyen bir eğilim ve damar vardır. 150 yıllık bir zihniyete dayandığı için küçümsemek de Kürtler için bir yanılgı ve gaflet olur. Bu açıdan yasa bir başlangıç olsa da bu başlangıç adımlarının artması ve ivme kazanması mücadele ile sağlanır. Türkiye demokrasi güçlerini ve halkını bu demokratikleşme sürecine katmak çok önemlidir. Türkiye halkı 100 yıldan fazla demokrasi mücadelesi vermektedir. Seçimli siyasi sisteme geçişte uluslararası durumun etkisi olmuştur. 1940'lı yılların sonunda "faşist cephe kaybetti, demokrasi cephesi kazandı" denilen bir siyasi iklim vardır. Bu açıdan Türkiye demokrasiyi içselleştirdiğinden dolayı çok partili ve seçimli siyasi sisteme geçmemiştir. Ancak bu siyasi sisteme geçişte halkın talepleri de etkili olmuştur. Bu nedenle kendilerine demokrat parti diyen ve demokratik siyasi söylemde bulunan eğilim seçimi kazanmıştır. Türkiye'de demokrasi güçleri bu zemini değerlendirerek demokrasi mücadelesini geliştirmiş ve bu konuda bir birikim sağlamıştır.

Özgürlük mücadelesi için hiçbir çaba göstermeyenler hamaset yapıyor

Kürt halkının özellikle son yarım yüz yıllık mücadelesi ve Türkiye'de oluşan bu demokratik birikime dayanarak mevcut süreç demokratikleşmeye evrilebilir. Çünkü Türkiye'nin ciddi siyasi sıkışıklığı bulunmaktadır. Bu sıkışıklıktan ancak demokratikleşme adımları atarak kurtulabilir. Türk devleti bu adımları atar mı; çerçeve yasanın çıkmasından sonra izleyeceği siyasi yaklaşıma bağlıdır. Kürt Özgürlük Hareketi demokratik siyasi çözümde tercihini yapmıştır. Özgürlük Hareketimizin bu tutumu da Türkiye'yi sıkıştırmakta ve zorlamaktadır. Nitekim bir demokratikleşme beklentisi tüm Türkiye'ye yayılmıştır. Bundan kaçanların halkın desteğini alması zordur. Rêber Apo Türk devletini adım adım demokratikleşme yoluna sokma çabası içindedir. Türkiye gerçeğine göre bir çözüm yöntemi ortaya koymuştur. "Niye hemen şu bu hak yok?" diyenler Türkiye'deki gerçekçi çözüm yönteminin ne olacağı konusunda hiçbir görüşü ve çabası olmayanlardır. Bu nedenle Kürt halkının özgürlük mücadelesi için hiçbir çaba göstermeyenler hamaset yapmaktadırlar. Sırtlarında yumurta küfesi olmayanlar "hangi kazanımları elde ettik?" diye yaygara koparıyorlar. Özgürlük Hareketi, Kürtlerin büyük kazanımlar elde etmesini sağlamıştır. Barış ve demokratik çözüm yoluyla da farklı halk olmaktan kaynaklı haklarını kazanacaklardır. Ortaya konulan çözüm yöntemiyle kazanım elde edileceğine inanmak önemlidir. Bu inanma ne kadar güçlü olursa

barış ve demokratik çözümün adımları da o kadar hızlanır.

50 yıllık mücadelenin çok önemli değerler yarattığını görmeyenler ve bilmeyenler siyasi mücadele diyalektiğinden hiçbir şey anlamayanlardır. Toplumsal ve siyasi yaklaşıma düz yaklaşanlardır. Tarih aynı zamanda zaman içinde oluşumdur. Zaman ve mekan bir oluşum formudur. 50 yıllık mücadeledeki bu formu görmeyenler bakarkörlerdir. Barış ve demokratik toplum sürecine yönelik saldırılar bu bakarkörler tarafından yapılmaktadır.

İğne ile kuyu kazar misali bir mücadeleyle bugünlere gelinmiştir

Özgürlük Hareketimiz 42 yılı gerilla savaşı olmak üzere 53 yıldır zorlu bir mücadele vermektedir. Özgürlük mücadelemizin her yılı zorlu bir mücadele içinde geçmiştir. İğne ile kuyu kazar misali bir mücadele ile bugünlere gelinmiştir. Bu 53 yılda siyasi, diplomatik, toplumsal, kültürel ve öz savunma alanında nereden nereye gelindi sorusuna ciltler dolusu cevaplar verilebilir. Sadece Bakurê Kürdistan'da değil, Başur, Rojava ve Rojhilat'ta yaşanan değişikliklerde bu mücadelenin büyük rolü olduğunu herkes bilmektedir. Eğer 15 Ağustos gerilla hamlesi olmasaydı Kürt ve Kürdistan'ın durumu ne halde olurdu? Ozan Emekçi, "Gerilla Olmasaydı" adlı eserinde, "gerilla olmasaydı Kürdün hâli nice olurdu" demektedir. Bu açıdan barış ve demokratik toplum sürecini değerlendiren bu tarih görülmeden yapılan her değerlendirme basit ve yüzeysel kalır. Bu sürecin arkasındaki güç ve etki anlaşılmalıdır.

Kuşkusuz mücadelemizin tüm yılları zorlu geçtiği gibi barış ve demokratik toplum süreci de mücadele içinde geçecektir. Bu da bir mücadele sürecidir. Hem de geçen 50 yıldaki mücadeleden daha fazla yaratıcı olmayı gerektiren ve toplumun aktif olarak içinde olacağı bir mücadele dönemi olacaktır. Bazıları sanki sadece Rêber Apo'nun İmralı'da yapacağı görüşmelerle barış ve demokratik toplum sürecinin hedeflerine ulaşacağını sanıyorlar. Bunlar, en başta bu sürecin nasıl ortaya çıktığını, nasıl bir karakterde olduğunu görmeyenlerdir. Bu süreç oturup yapılan bir anlaşmayla başlamamıştır. Rêber Apo ve Özgürlük Hareketi için her zaman siyasi mücadele ve demokratik siyasi çözüm bir tercihtir. Bunu her fırsatta ifade etmiştir. Ancak Kürt devleti tüm Kürt denişlerinde olduğu gibi şiddet kullanarak ezmeji temel politika olarak belirlemiştir. Dünyada hiçbir direniş hareketine gerçekleştirilmeyen saldırılar yapılmıştır. Kimyasal silahlar dahil yasaklı ve termobarik silahlar kullanılmıştır. Gerilla alanlarına Vietnam, Filistin ve başka direniş alanlarına yapılan bombardıman yüz katı bombalar yağdırılmıştır. Hiçbir savaş alanında Türk devletinin saldırısı sonucu gerçekleşen orman yangınları kadar yangınlar olmamıştır. Türk devleti sadece bu

“Rêber Apo, çözüm yaklaşımı ve gücüyle ‘kazan kazan’ durumunu yaratmaya çalışmaktadır. Yoksa aldanacak bir önderlik olmadığı gibi aldatacak bir önderlik de değildir! Geline aşamada Kürtleri çaresiz ve mahkum görmek gerçekleri görmemektir. AKP lideri Tayyip Erdoğan her zaman ‘başkalarının bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardır’ demektir. Kürtler kimseye şantaj yapmıyor, tehdit etmiyor. Kürtlerin böyle bir anlayışı da yoktur. Ancak varlığına yönelik tehdit ortadan kalkmazsa yeni mücadele yolu da bulur.”

konuda yargılanırsa ağır suçlu olarak yaptırımlara uğrar. Kürt halkının özgürlük mücadelesini ezmek için görülmedik bir doğa düşmanlığı yapılmıştır.

Kürt düşmanlığı ikliminden beslenenleri ciddiye almamak gerek

Türk devleti dış destek alarak yaptığı bu saldırılardan sonuç alamayınca çatışmasızlık süreci başlatmak istemiştir. Türk devletinin, Kürt direnişlerini zorla ezme politikası ilk defa sonuç almamıştır. Kürt önderlerinin idam edilmesi akıbeti kırılmış, idam sehpasından masaya gelinmiştir. Bunun büyük değerini anlamayanlar Kürt sorununun gerçeğinin farkında olmayanlardır. Kürt liderleri ile ilgili kaderi tersine çeviren tabii ki Rêber Apo'nun liderlik tarzı, Özgürlük Hareketimizin direnişi ve halkımızın bastırılmayan mücadelesi olmuştur. Kürt Özgürlük Hareketi'nin 53 yıllık kesintisiz mücadelesinin yarattığı sonuçları görmeyenler Kürt sorunundan da Kürt halkının mücadelesinden de bir şey anlamayanlardır. Bu açıdan barış ve demokratik toplum sürecinde Rêber Apo ve Özgürlük Hareketi'ne yönelik karalama yapanları ciddiye almamak gerekir. Bunlar PKK ve Apo karşıtlığı temelinde boş konuşanlardır. Türkiye'de PKK ve Apo karşıtlığı yapanların Kürtler içindeki yüzüdür. Zaten Türkiye cephesindeki Apo ve Kürt düşmanlığı ikliminden beslenenlerdir.

Bu savaş sonucu ne Kürt Özgürlük Hareketi ne de Türk devleti bir zafer elde etti. Ancak başarısız kalan Türk devleti ve başarılı olan ise Kürt halkının özgürlük mücadelesi olmuştur. Bu açıdan Türk devleti içindeki bazı kesimlerin 'yendik' söylemleri ya da bazı kesimlerin 'PKK yenildi' yaklaşımları siyasi değeri olmayan ve gerçeği yansıtmayan söylemlerdir. Bu süreçte Kürtlerin eli zayıf değildir. Türkiye de bu sorunu çözmeden geleceğini öngöremez. Bu açıdan mücadele ve müzakerenin iç içe geçtiği, Kürtlerin yasa ve hukuk içine alınacağı bir süreç olacaktır. Zaten süreç bu hedef doğrultusunda ilerlemese sonuç alamaz ve tıkanır. Esas olarak kaybeden de Türkiye olur. Türk devleti de bunun farkındadır. Ancak çözüm konusunda hala netleşmiş bir politika ve projesi olmadığından iradeli, kararlı ve sorunu çözen bir pratikleşme ortaya koyamıyor. Bu da gösteriyor ki, sorunun çözümünün nasıl olacağını süreç içindeki mücadele ve müzakere belirleyecektir. Bu açıdan bu süreçte mücadelenin aksatılmadan sürdürülmesi önemlidir.

Demokratikleşme olmadan Kürt sorunu çözülemez

İlk önce Kürt toplumunun her yerde örgütlü hale gelmesi gerekiyor. Bu örgütlülüğün de demokratik toplum olarak gerçekleşmesi önemlidir. Demokratik olmayan örgütlenmeler güçsüz ve mücadele etmeyen bir karakterde olur. Demokratik toplum en güçlü biçimde de komünlere dayalı toplumdur. Dolayısıyla bu süreçte toplumun etkili ve müdahil olması buna bağlıdır.

10 Ağustos'ta çıkan sadece bir başlangıç yasasıdır. Bu yasanın başlangıç olabilmesi için de hem demokratikleşme mücadelesinin çok boyutlu verilmesi hem de demokratikleşmeyi gerçek biçimde sağlayacak olan Kürt halkının temel demokratik taleplerinin sürekli gündemleştirilmesi gerekir. Demokratikleşme olmadan Kürt sorunu çözülemez. Kürt sorununun çözümünü içermeyen bir demokratikleşme de olamaz. Bu bakımdan iç içe geçmiş iki temel konudur.

Türkiye'de anlama farklılıkları olsa da hem siyasal yelpaze hem de toplumun çoğunluğu demokrasi istiyor. Bunun için demokratikleşmeden söz ediyor. Bu açıdan çok az bir kesimin itiraz edeceği demokratikleşmeyi gündemleştirmek önemlidir. Bu dönemde bundan başka gündemleştirmeler bir gündem saptırması olur. Demokratikleşme mücadelesini, bunun için ittifakları ve örgütlenmeleri teşvik etmek gerekir. Böyle bir gündemleşme Türkiye toplumu içinde büyük destek görür, bu da siyasal partilere ve karar alıcılara yansır. Bu açıdan demokratikleşme mücadelesi bu dönemde çok önem kazanmıştır. Sosyalistler başta olmak üzere demokratik güçlerin demokratikleşme mücadelesi yürütmeleri tarihi önemlidir. Sosyalist ve demokrat olmak bu sorumluluğu yerine getirmekle mümkündür. Kürt sorununda çözüm anlayışı olmayanlar ne sosyalist ne de demokrat olabilirler.

Kürt ve Alevi sorununu çözmüş bir Türkiye'nin çehresi değişir

Demokratikleşmenin içi Kürtlerin varlığı ve hakları ile doldurulursa gerçek demokratikleşmeden söz edilebilir. Bu açıdan Kürt halkı ve Aleviler başta olmak üzere Türkiye'nin demokrasi güçleri Kürtlerin yasa ve hukuk içine alınması ve temel haklarının kabulü konusunda çaba göstermelidir. Kürt halkının taleplerini demokratikleşme mücadelesinin parçası olarak sürekli dillendirmelidirler. Türkiye'nin önüne demokra-

tikleşme konusunda tarihi bir fırsat çıkmıştır. Demokratikleşme mücadelesi tüm demokrasi güçleri ile ortak hareket ederek yürütülürse Türkiye'yi yeni bir siyasal, toplumsal, kültürel ve ekonomik döneme sokma fırsatı değerlendirilmiş olur. Türkiye'nin çehresi birden değişir. Sadece Kürt sorunu değil, Alevi sorunu başta olmak üzere Türkiye'nin çözilemeyen tüm sorunları çözülür. Rêber Apo'nun belirttiği gibi Türkiye Ortadoğu'nun demokratikleşme öncüsü haline gelir. Kürt ve Alevi sorununu çözmüş bir Türkiye böyle bir güce ulaşır.

Yasa sonrası süreç nasıl işleyecek?

Türkiye'de bir başlangıç olan yasa çıktı. Sonrasında Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın başında olduğu kurulun 4 alt kurulu oluşturuldu. Bu kurullardan biri de silahsızlanma ve siyasallaşma komisyonudur. Rêber Apo da bu kurulda olacak. Konumu gereği bu kurul Rêber Apo'nun sorumluluğunda çalışmalarını yürütecek. Bu yasanın nasıl pratikleşeceği bu kurulda yapılacak tartışmalarla belirlenecek. Bu yasa esas olarak silahsızlanmayı esas almıştır. Türkiye'ye karşı silahlı mücadele sonlandırıldı. 2 yıla yakındır hiçbir çatışma olmadı. Silahsızlanma konusunda genel bir mutabakat var. Ama bunun nasıl olacağı daha da önemlidir.

Silahsızlanmanın esas hedefi demokratik siyasal mücadelenin engelsiz yapılacağı bir siyasal ortam ve Kürt sorununun demokratikleşme çerçevesinde çözümüdür. Kürtler yasa ve hukuk içine alınmadan demokratik siyasal mücadele yürütmek mümkün değildir. Bu açıdan silahsızlanmanın da adım adım gerçekleşeceği anlaşılmaktadır. Demokratik siyasal mücadelenin düşünce ve örgütlenme özgürlüğü temelinde engelsiz yapılma durumu netleşmeden silahsızlanmanın tamamlanması sürecin karakterine uygun değildir. Hatta süreci sabote eden bir durum ortaya çıkarır. Bunu biraz siyasal bilinci olan herkes bilir. Bu yasayı hazırlayanların da bilebileceği bir durumdur.

Silahsızlandırma ve siyasallaşma kurulunun oluşmasıyla Rêber Apo'nun çalışma koşulları artacaktır. Rêber Apo'nun gazetecilerle, aydınlarla, kimi sivil toplum örgütleriyle, yine siyasi parti temsilcileriyle diyalog içinde olması bu koşulların değişmesinin doğal sonucu olacaktır. Yine Hareket Yönetimimizle İmralı arasında düzenli bir ilişki kurulacaktır. Yoksa bu süreç ilerletilmesi mümkün değildir. Şimdiye kadar Rêber Apo ile gö-

rüşmeler ve müzakere oluyordu. Bundan sonra hem Rêber Apo hem de Hareketimizle ilişkiler olacaktır. Özcesi Rêber Apo'nun aktif olarak devreye girmesiyle süreç yeni bir aşamaya geçmiş olacaktır. Başlangıcın ilk sonuçları böyle olacaktır. Rêber Apo, aktif çalışır ve çok yönlü ilişki kurar hale geldiğinde sürecin karakterinin ne olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Rêber Apo gerçek demokrasinin olacağı sürecin ideolojik ve siyasi çizgisini ortaya koyacaktır. Bunun uygulanmasının gerçekleşeceği yol ve yöntemin pratikleşmesini de sağlayacaktır. Rêber Apo şimdiye kadar yaratıcı yol ve yöntemlerle süreci bu noktaya getirdiği gibi sonuca götürülmesini de yaratıcı önermeleriyle sağlayacaktır. Rêber Apo siyasal mücadele stratejisini siyasi zekasıyla başarıya ulaştıracak, Kürt sorununun çözümü temelinde demokratik Türkiye hedefini gerçekleştirecektir.

Şehit analarının gösterdiği duruş sürecin başarısının güvencesidir

Kuşkusuz demokratik Türkiye kendiliğinden gerçekleşmeyecektir. Eğer Kürt halkının ağır bedeller ödeyerek yarattığı değerler ve özgürlüğü için savaşı ve mücadele eden bir Kürt halkı yaratılmasaydı tabii ki Rêber Apo'nun bugün yürüttüğü süreç de gerçekleşmezdi. Şehitler bu sürecin ortaya çıkmasında belirleyici rol oynamışlardır. Bugünlerde Kürdistan'ın her yerinde ve Türkiye'de şehitlerin anmalarının yapılması bu süreci daha anlamlı hale getirmiştir. Şehit ailelerinin başımız dik, demeleri biz "biz bu süreci başımız dik ve onurlu biçimde başarıya götüreceğiz" demektir. Böyle fedaileri olan, on binlerce şehidi olan bir halk artık özgür ve demokratik yaşam dışında bir yaşamı kabul etmez. Bu şehit anmaları hem tüm halkımız için bir mesajdır hem de şimdiye kadar Kürt halkının özgürlük mücadelesini şiddetle ezmek isteyenlere mesajdır. Özgürlüğü için savaşı bir halk yarattığının en büyük kanıtı şehit analarının gösterdiği duruştur. Bu, tüm Kürt analarının duruşudur. İşte bu duruş Rêber Apo'nun yürüttüğü barış ve demokratik toplum sürecinin başarısının güvencesidir. Bu anaların ortaya koyduğu özgür ve demokratik yaşam temelli barıştır, başka seçenek de yoktur. Rêber Apo işte böyle bir sonucu yaratacak bir sürecin önderliğini yapmaktadır. Rêber Apo'nun yürüttüğü bu sürecin sonunda tüm Kürdistan halkı, Türkiye ve Ortadoğu kazanacaktır.

“

Özgürlüğü için savaşı bir halk yaratıldığının en büyük kanıtı şehit analarının gösterdiği duruştur. Bu, tüm Kürt analarının duruşudur. İşte bu duruş Rêber Apo'nun yürüttüğü barış ve demokratik toplum sürecinin başarısının güvencesidir. Bu anaların ortaya koyduğu özgür ve demokratik yaşam temelli barıştır, başka seçenek de yoktur. Rêber Apo, işte böyle bir sonucu yaratacak sürecin önderliğini yapmaktadır. Rêber Apo'nun yürüttüğü bu sürecin sonunda tüm Kürdistan halkı, Türkiye ve Ortadoğu kazanacaktır.

”

KADIN ÖZGÜRLÜĞÜ TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜĞÜN TEMELİDİR

ABDULLAH ÖCALAN
SOSYAL BİLİM AKADEMİSİ

Önder Apo, 8 Mart 1991 tarihinde yaptığı değerlendirmesinde “Şunun çok iyi bilincindeyiz; genelde bir toplumda kadının özgürlük düzeyi, bütün toplumun özgürlük düzeyini belirler. Bir toplumun ne kadar özgürleşeceğini anlamak istiyorsanız, bir kadının ne kadar özgürleşmek durumunda olduğuna bakacaksınız. Bir ailenin ne kadar özgür bir aile olduğunu anlamak istiyorsanız, kadının ne kadar özgür olduğuna bakacaksınız. Şunu da ekleyelim; bir erkeğin ne kadar özgür olduğunu anlamak istiyorsak, kadın sorununda ne kadar özgür olduğuna bakmak gerekir. İyi veya kötü, demokrat, sosyalist olmanın temel ölçütlerinden birisi; soruna demokrat ve sosyalist olarak bakabilmek, kadın ilişkilerinde bir seviye tutturabilmek buna bağlıdır. Dolayısıyla biz, partimizin içinde özgürlük ne kadar vardır” sorusuna cevap vermek istiyorsak, saflarımızdaki kadınların özgürlüğüne bakacağız. Saflarımızda kadın ne kadar özgürleşiyorsa, PKK de o kadar özgürdür. PKK’nin özgürlük derecesi toplumumuzun özgürlük derecesidir. PKK’deki kadının özgürlük derecesi, Kürdistan toplumunun içindeki kadının özgürlük derecesini tayin eder” perspektifini sunarken, esas olarak kadın toplumsallığının ve bunun sistemi olan Demokratik Moderniteye giden yolun esas taşlarını döşemiştir. Önderliğimizin belirttiği gibi toplumun özgürlüğünün kaybedildiği ve yarıf bırakıldığı en temel nokta, kadın özgürlük konusudur. Bu nedenle de kadın özgürlüğü sağlanmadan bir toplumsal özgürlük gelişmeyeceği çok açıktır.

Nitekim Özgürlük Hareketi’nin daha başlangıcından itibaren kadın özgürlük sorununu mücadelenin temel konusunu yapan Önder Apo “Kadının özgürlük düzeyi toplumun özgürlük düzeyini gösterir” derken özgürlük felsefesinin merkezine kadın özgürlüğünün konulması gerektiğine dikkat çeker. Bu temelde özgün kadın örgütlülüğü, kadın ordulaşması, Kadın Özgürlük İdeolojisi’nin ilanının ardından kadın partileşmesi ve kadın konfederal sisteminin geliştirilmesi kadın devriminin temel köşe taşlarını oluşturdu. Önder Apo daha sonra “yarım kalan projem tamamlandı” dedi. Bunu kadın kurtuluş ideolojisinden kadın kurtuluş politikleşmesine geçiş olarak formüle etti.

Başarıya götürecek ana halka kadın özgürlüğüdür

Bu anlamda Önder Apo’nun en temel çalışması kadın özgürleşmesine yönelik oldu. Görüyoruz ki bu çalışma ilk çıkışından itibaren mücadelemizin en temel ilkesi olmuştur. Kürt sorununun sadece üst yapı çözümlemeleri ve klasik Marksist söylemlerle birkaç ekonomik nedene bağlanarak çözümlenemeyeceği tespiti başlangıçta yapılır. Yine Önderlik ideolojisi en temel farkını toplumsal cinsiyetçiliğin özleştirilmesini esas almasıyla ortaya koyar. İdeolojik grup aşamasında kadın katılımını stratejik ele alması da bunun göstergesidir. Kadınla ve tüm canlılarla tahakküme dayalı ilişkiyi reddeden, eril iktidarı sorunların merkezine koyan bakış açısıyla özgür toplum ve onun ilişki biçimini, yaşam anlayışını yaratma mücadelesi verilir. Dünya halklarının özgürlük mücadelelerinde kaybedişlerinin nedenleri sorgulandığında başarıya götürecek olanın mücadelenin ana halkasının kadın özgürlüğü olması gerçeği olduğu görülecektir. Bu nedenle Önder Apo, özgür toplum modeli arayışında kadının kurtuluşu ile toplumun kurtuluşunu geliştirecek yaşam felsefesini oluşturdu. Bu temelde PKK’de yaşam kadınlardır. Özgür kadın, özgür toplumdur; Özgür Kadın, özgür ektir. Özgür kadın, özgür yaşamdır.

Konumuz itibarıyla Kadın ve toplum arasında oluşan bu simbiyotik ilişkiyi doğru anlamak önemlidir. Toplumda ne değişir veya değiştirilirse

toplumsallığı yaratan, geliştiren, besleyen, korusan olmaktan çıkar ve yaşam olumsuz yönde değişir? Ya da nerede ve nasıl bir değişiklik gerçekleştirildi ki, insan kendi kendine yabancılaşmayı, emeğinden ve yaşamından uzaklaşmayı yaşadı? Bu öze yabancılaşma, bizi bizden uzaklaştıran yönler nelerdir? Bu soruların cevabı bizi toplumsallığımızı, kadın ve toplum arasındaki ilişkiyi tanımayla götürecektir.

Toplumsallık insanın var olma biçimidir

Önder Apo, birinci ve ikinci doğanın oluşum karakterleri iyi anlaşılardan toplum, doğa ve insan gibi olguların da iyi anlaşılmayacağını belirtmektedir. Bu anlamda Darwin’in evrimci doğa yasasını esas alan Marksist ideoloji birinci ve ikinci doğanın aynı kanunlara sahip olduğunu varsayarak, birinci doğaya has kanunları ikinci doğa içinde geçerli saymış, böylelikle toplumsal doğayı çözümlemesi ve bundan hareketle sonuca gitmesi ciddi sosyolojik yanılgılara götürmüştür.

Bu konuda Önder Apo’nun “birinci doğanın kanunları keskin ve katıdır, değişmez. Toplumsal doğanın böyle keskin, katı yasaları yoktur ve esnektir” tespiti konuyu anlaşılır kılmaktadır. İkinci doğa olarak tanımlanan Toplumsal Doğa birinci doğanın devamıdır. Bu nedenle Toplumsal Doğa olarak nitelendiriyoruz. Milyonlarca yıldır evrimleşerek gelişen, kendi farkının farkındalığına varan insan, birinci doğadan farklılaşmasını toplumsallığındaki esnek düşüncesine borçludur. Birinci doğadan farklılık gösteren ve kendine has niteliğiyle başka bir doğa olarak tanımlanan Toplumsal Doğa’da eğilimlerin ve düşünsel esnekliğin olduğunu görüyoruz. Nasıl ki birinci doğanın kendine has değişim-dönüşüm yasaları varsa farklı bir oluşum olarak toplumun da kendine has değişim-dönüşüm özelliği bulunmaktadır. Bu anlamda Birinci doğa evreni tanımlarken, ikinci doğa toplum hakikatini tanımlamaktadır.

Nitekim Önderliğimizin belirttiği gibi “toplumsallaşma özünde insanın kendi doğasıyla buluşması, onu yeniden yaratması eylemidir.” Bu nedenle toplumsallık insanlığın var olma biçimidir. En yarıf varlıklardan biri olan insan, doğanın zorlu koşullarında ancak bir arada, birbiri için yaşayarak ve toplumsallığı geliştirerek yani komünal yaşayarak hayatta kalmayı başarır. Bunun geliştirilmemesi yok oluş anlamına gelecektir. O nedenle insan olma ile toplumsallaşma eşzamanlı, birlikte gelişen olgular, hatta aynı şeylerdir. İnsanlaştıran, insan kılan, geliştiren toplumsallaşmadır. Toplumsallıktan doğan güçle insan, doğanın zorlukları karşısında ayakta kalabilmek için önemli bir avantaj elde eder. Bu yönüyle toplumsallaşma insan türünün varlık koşuludur. Özcesi, toplumsallık esas alınıp ona göre yaşanmadan insanın var olması, varlığını devam ettirebilmesi ve gelişmesi mümkün değildir. Bu açıdan toplumsallaşma, toplum olarak yaşama, özgür ve eşit olma insan türünün doğası olmaktadır.

Toplumsallık kadın rengindedir

İnsanı insan yapan toplumsallık kadın rengindedir, kadın karakterindedir. İlk oluşum karakteri her zaman hakiki karakteri ifade eder. İlk form olan anacıl klan toplumunda kadın özünü ve rengini görebiliriz. Önder Apo kadını “çeşitlenmek isteyen evrenin kendinde yarattığı

ilk form” olarak tanımlamakta. Bu anlamda kadın toplumun tüm diğer öğelerini kendi gerçeğiyle bütünleştirerek evrensel anlamı açıklayandır. Çoğalmayı, çeşitlenmeyi, güzelliği, özgür akışı kendinden başlayarak tüm diğer toplum üyelerine anlatan akışkanlığını değişim ve uyuma dönüştürmüş haldeki bir formdur. Kadın formunda kendini gerçekleştiren evren, çeşitlenmenin bir adımını bu yolla atmıştır. Bölünerek çoğalan canlıların kendilerinde barındırdıkları özellikleri zenginleştirdiği iki cinsiyetle forma kavuşturan evrensel zekâ, kadını bu zekânın taşıyıcı formu yapmıştır. Bu anlamda insanı insan yapan tüm değerlerin öncüsü olarak kadını tanımak, kendimizi tanımak ve aynı zamanda yaşamı tanımaktır. İnsan ve toplum olarak yaşamının olmazsa olmaz varoluş ilkesi olan ahlakın yaratıcısının da kadın olduğu tarih bilimciler ve günümüz sosyologları tarafından çok net bir bilgi olarak belirtilmekte. Kadının ahlakın anası, öğretmeni ve temsilcisi olduğunu görmek mümkündür. Ahlakı yaratan ve taşıyan kadın, kendisinin ve toplumun özgürlüğü açısından ahlakı bu akışkanlıkla geliştirme sorumluluğuna sahiptir. Toplum ancak ahlak sayesinde ayakta kalma ve kendisini sürdürme gücüne sahip olur. Ahlak, insanı birinci doğadan ikinci doğaya taşıyan oluşturuca güçtür. Kendiliğinden olan bir güç değil, insanın yaşama ısrarı ve çabasıyla yarattıklarının oluşturduğu güçtür. Ahlak topluma birlikte yaşam gücü, enerjisi ve coşkusu veren bir kaynaktır. Bu şekilde insanlığın yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olmasını engellemiştir. Çünkü toplum, ancak özgürlük ahlakıyla var olur ve varoluşunu sürdürebilir.

Bu anlamda dilin geliştirilmesi de insanlık tarihi boyunca toplumsallaşmaya en güçlü adımı atarak bu anlamlandırma sürecinde etkili olmuştur. Önder Apo “Bir profesör okudum din, ahlak ve siyaset üzerine kavramlar kullanıyor, kutsallığı dine bağlıyor. Kutsallık sadece kadına özgü olabilir. Dünyada dili öğrenen kadındır. Biliyorsunuz o zaman onun çocuğu diye bir aidiyet yoktu. Erkeklerin çocuklarla ilgisi yoktu. Çocuğu büyütme için ona seslenmek için, doğumdan sonra çocuğa seslenmek için, büyütme için dili öğrenen kadındır. Kültürü de kadın üretti. Toplumun doğuşunu sağlayan kadındır. Dolayısıyla kutsallık ve tanrılık ona aittir” diye ifade etmektedir. Bu anlamıyla dil toplumların hakikati ve varlığıdır.

Bunun için kadınla yaşam arasında en önemli bağ toplumsallığı bir arada tutma gerçekliğidir. Bu bağ doğru kavranmadığı sürece ne yaşama, ne de toplumsallığa doğru anlam verilebilir. Yaşam kendi içinde oluşturduğu toplumsallığı ile anamlıdır. Görüyoruz ki insan yaşamı, toplumsal yaşamdır ve toplumsal yaşam da kadın eksensidir. Bu nedenle toplumsallığı, klan toplumunu kadın renginde bir kavram olarak görmek gerekmektedir. Bu erkeğin toplumsuz veya toplumun erkeksiz olabileceği anlamına gelmez. Erkek de varoluşsal olarak toplumsaldır, toplumsallık insan türünün varoluş koşuludur. Kast edilen, toplumsal yaşamın kadının etrafında ve belirleyiciliğinde gerçekleştiğidir. Bu, toplumsal yaşamın ‘en uzun süre’ kapsamında gerçekleşen formudur. Tüm zamanlarda ve mekânlarda gerçekleşen budur ve bu ontolojiktir.

Kadın öğretendir, eğitendir toplumsallaştırandır

Anacıl klan toplumun ana-kadın öncülüğünde

şekillenmesi, önemli bir gerçekliktir. Önder Apo “Şu durumda kadının doğuran, hayat veren ‘kutsal’ bir varlık olarak görülmesi, doğurma ve besleme ile ilgili organlarının ön plana çıkması anlaşılırdır. Kutsallık, içerdiği anlamsal boyutları nedeniyle toplumsallaşmada çok kritik önemde bir yere sahiptir. Fakat kadının ilk toplumsallaşmadaki rolü salt doğurganlığıyla sınırlı değildir. Nereden bakılırsa bakılsın ilk toplumsallaşmanın ana-çocuk arasında geliştiği, tartışmaz bir hakikattir. Dokuz ay çocuğu karnında taşıyan, doğurduktan sonra da bedeninden damıttığı sütü ile besleyen ve tüm çocukluk süreci boyunca koruyan ve kollayan da kadındır. Çocuğa hayatta kalmayı öğreten, onun için gerekli bilgileri veren, onu eğiten ve topluma katılmasını sağlayan kadındır. ‘Babalık’ diye bir kurum yoktur. Bu durum da gözetilince anacıl klan yaşamında kadının eğitici, öğretici, toplumsallaştırıcı rolünün ömür boyu nitelik değiştirecek devam ettiği düşünülebilir. Erkek bu toplumsallaşmanın dışında değildir ama merkezinde de değildir. Çeperlerindedir, rolü ikincildir” diye ifade etmektedir.

Toplumsallaşmanın kadın etrafında örülüyor olması, kadını çok daha kolektif ve sorumlu davranmaya itmiştir. Kadının bu temel özelliğini giderek yaygınlaştırması hayvansı özelliklerin giderek değişmesinde ve toplumsallaşma için gerekli insani alışkanlıkların gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Gelişimin ilk evrelerinde doğa içerisinde hayvanlardan farksız, salt beslenme ve üreme çerçevesinde yaşamını sürdüren ilk insanlar, insan toplulukları haline harcadıkları emek sayesinde geldiler. Zorlu doğa karşısında, kendini savunma ve yaşamını sürdürme biçiminde ortaya çıkan mücadelede harcanan emek, ilk insanların düşünce gücünün gelişimine yol açmıştır. Düşünce doğaya paralel olarak gelişmiştir. Ve ilk ortak emek, kadının doğurduğu yavrusunu koruma iç güdüsü ile açığa çıkmıştır. Doğal olarak ortak ihtiyaçların ortak giderilmesi ve yavruların ortak korunması esasında oluşan bu ilk topluluk, insanlığın ilk örgütleniş bilincini de geliştirmiştir.

Dolayısıyla kadının rolü besleyen, geliştiren temelde olmuştur. Ana emeği ilk ve kutsal emektir. Emekle yaratılan her şey kutsal görülmektedir. Çünkü ana emeğiyle yaratılan her şey toplumun yararınadır. Toplumun en temel ihtiyaçlarını gideriyor. Bu ihtiyaçların karşılanmasında var olan Ana emeği ve bu emek için kullanılan tüm aletler kutsal görülüyor. Bu yönüyle ilk anacıl komünal toplum sürecinde kadının toplumsallaşmanın esas ögesi olduğu, dahası toplumsallaşmanın öncü gücünün kadın olduğu hem yaşam gerçekliğinden hem de tarihsel verilerden anlaşılmaktadır.

Yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen verilere baktığımızda klan ve kabile yaşamında kadının kutsal görüldüğü bir düşüncenin belirgin olduğu anlaşılmaktadır. Bu yaklaşımı inanç ritüellerinde, mimaride, üretim araçlarında ve sanat eserlerinde görmekteyiz. Sanat eserlerinin çoğunda kadınla birlikte komünal değerlerin yüceltilmesi esas alınmıştır. Görkemli tanrıça heykellerinin yapılması, bu dönemde kadının toplumsal örgütlenmedeki rolünden ötürüdür. Çünkü bu dönemde toplumun yöneticisi, bilimcisi, şifacısı, sanatçısı, mimarı kadındır. Yine söz konusu toplumun doğa ile uyum ve derin bir dostluk kurduğunu mağara duvarlarındaki çizimlerinden anlamaktayız. Toplumlarda insanların barınmasını, beslenmesini, çoğalmasını

“Özgürleşmenin ilkesel değeri vardır ve ilkenin kapitalizmle, sosyalizmle ilişkisi de önemlidir. Şayet anti-kapitalist olmak istiyorsanız temeline bunu koyacaksınız; sosyalist olmak istiyorsanız bu ilkeyi esas alacaksınız. Başka türlü anti-kapitalist, sosyalist olunamaz. Toplumsallığın bugününü görmek istiyorsanız kadınların içine sürüklendikleri duruma bakacaksınız. Çünkü kadın şahsında yok edilen, hiçleştirilen ve nesneleştirilen, toplumdur. Zira kadın toplumun kendisidir.”

Özgürlük Hareketi'nin daha başlangıcından itibaren kadın özgürlük sorununu mücadelenin temel konusunu yapan Önder Apo, "Kadının özgürlük düzeyi toplumun özgürlük düzeyini gösterir" derken özgürlük felsefesinin merkezine kadın özgürlüğünün konulması gerektiğine dikkat çeker. Bu temelde özgün kadın örgütlülüğü, kadın ordulaşması, Kadın Özgürlük İdeolojisi'nin ilanının ardından kadın partileşmesi ve kadın konfederal sisteminin geliştirilmesi kadının devriminin temel köşe taşlarını oluşturdu.

ve toplumsallığını sürdürmesini sağlayan bütün değerlerin kutsallık derecesinde büyüleyici bir güzelliğe sahip olduğunu belirtebiliriz. Bu anlamda Anacıl klan toplumunda kadın öğretendir, eğitendir, toplumsallaştırandır.

Toplumsal olarak analık kavramına bakmak

Yukarıda klandaki bağlarda belirleyici olanın ana olduğunu belirttik. Fakat Analık kavramı ille doğurmakla bağlantılı değildir. Yapılan antropoloji araştırmalarında komünal klan toplumunda akrabalık kavramlarının oldukça farklı olduğu görülmüştür. Kimi zaman bir klandaki küçük bir kız çocuğu da anne olarak tanımlanmıştır. Bu konuda Evelyn Reed "bize göre anne, çocuk doğuran bir kadındır; doğuruncaya dek ve doğurmadıkça anne olamaz. İlkel toplumdaysa, analık, dişi cinsin bir toplumsal işlevidir; dolayısıyla bütün kadınlar, topluluğun olgusal ya da gizil 'anneleridir'. Yetişkin kadınlar, çocukların sağlanması ve korunmasından da aynı ölçüde sorumludurlar" diye belirtmektedir. Burada Evelyn Reed, klan toplumlarında annenin biyolojik değil ama işlevsel anlamının önemini vurgular. İşlevsel anneliğe göre bir dişinin anne olması için illaki çocuk doğurması gerekmediğini belirtir. Günümüzde biyolojik olarak değil toplumsal olarak baktığımızda, halen birçok yerde kız çocuklarının neden 'anam' olarak çağrıldığını daha iyi anlamış oluruz.

Bununla birlikte doğa da bir ana olarak görülmektedir. Çünkü anacıl klan toplumun en belirgin ilkesi canlılık ilkesidir. İnsan canlı doğanın bir parçası olarak görülmekte ve doğa da insan gibi duyumsayabilen, sezebilen, hissedebilen, sevebilen bir varlık olarak görmüştür. Doğa ve kadın birbiriyle o denli bütünlüklü ele alınır ki, hepsi birer ana olarak görülür. Zaten 'Tabiat Ana', 'Toprak Ana', 'bereketli ana', gibi tanımlamalar buradaki zihniyetin temel karakterini oluşturur. Her şeye yaşam verdiği için kutsandır. Bunun için kadının analık niteliği nedeniyle insanlığın toplumsallığındaki yeri başat durumdadır.

Kadını görmeyen devrim devrim değildi

Anacıl klan toplumun binlerce yıllık kültürünün yarattığı hafıza, özgürlük hafızasıdır. Bir kez daha belirtirsek kadın eksensidir. Bu anlamda toplumsallığı, hiçbir zaman kadından kopartarak ele almak mümkün değildir. Nitekim ezilenler adına hareket eden devrimlerin temel zayıflığı ve yetersizliği de bu noktada ortaya çıkmıştır.

Bunu gerektiği gibi görmeyen, yeterli düzeyde anlamayan zihniyetler, devrimci mücadelede de temel bir yanın eksikliğine yol açmıştır. Bu tarzdaki devrimcilik, gölgeyi görüp kaynağı görmemeye benzer. Yani halklar, ezilenler için ahlaklı-onurlu bir yaşamı, eşit ve özgür ilişkiler sistemini, adaletli, güzel ve doğal yaşamı arzulamak, bunun için her şeyini ortaya koyarak mücadele etmek ancak bu arzulanan tüm değerlerin asıl olarak kadın eksensiz yaşamdan doğduğunu görmeyerek ya da unutarak devrim gerçekleştirilmez, bir yere kadar götürülür. Maalesef süreklileşen ve sistemleşen bir toplum sistemini geliştirememektedir. Nitekim tarih boyunca gelişen isyanlara ve 19.yüzyıldan itibaren sosyalizm adına gelişen devrimlere baktığımızda bunu çok net bir biçimde görürüz. Bu, erkek egemenlikçi sistemin geliştirdiği karşı devrimin körleştiren etkisidir. Kadını görmeyen devrim, devrim olamıyor. Çok büyük ve anlamlı direnişlere yol açıyor ancak toplumsal yaşamın temel öznesi olan kadın, devriminin öznesi olarak görülmemiş devrim süreklileşemiyor, toplumsal bir yaşam sistemine dönüşemiyor.

Kadın toplumdur, toplum kadındır

Önder Apo, 'Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu'nda "Özgürleşmenin ilkesel değeri vardır ve ilkenin kapitalizmle, sosyalizmle ilişkisi de önemlidir. Şayet anti-kapitalist olmak istiyorsan temeline bunu koyacaksın; sosyalist olmak istiyorsan bu ilkeyi esas alacaksın. Başka türlü anti-kapitalist, sosyalist olunamaz. Toplumsallığın bugününü görmek istiyorsan kadınların içine sürüklendikleri duruma bakacaksın. Çünkü kadın şahsında yok edilen, hiçleştirilen ve nesneleştirilen, toplumdur. Zira kadın toplumun kendisidir" belirlemesinden yola çıkarak toplumu bu biçimde ele almak, toplumun ana damarını yakalama anlamına gelir. Çünkü kadın toplumdur, toplum kadındır.

Bu anlamda kadının neden bu kadar toplumun dışında kapalı, etrafı örülü, sınırlandırılmış özel alana kapatıldığını derinden anlamak gerekir. Kadına ait bütün değerler çirkin, uyumsuz, orantısız, ölçsüz, kaba ve geri olarak gösterildi. Toplumsallığın kaynağı ve esas kurucu gücü olarak kadın ile toplum arasında bu kadar korku, kuşku, güvensizlik, hatta düşmanlığın ekilmesi, en temel ideolojik çarpıtmadır. Salt kadın açısından değil, özelde toplum için sonuçları daha ağır olmuştur. Kendisini gerçekleştirmeyen, gelişim ve değişimini sağlamayan toplum en derin şekilde yönlendirilmeye açık bir nesne konumuna getirilmiştir. Çünkü kendi ahlaki ve politik doğasını yaşayamamaktadır.

Kendisini kuramamaktadır. Oysa toplum öyle bir doğadır ki yaşam ve gerçekleşme, değişim ve dönüşüm onun kendi karakteridir.

İnsanlığın binlerce yıllık özgürlük arayışı ve mücadelesi de buna benzerdir. Özgürlüğün kaynağının ve kökünün kadın özgürlüğünden geçtiği gerçekliği ya görmezden gelindiği ya bilince çıkarılmadığı veya kabul edilmediği için özgürlük arayışları da hep bir çemberin etrafında döngüsünü tekrar eder duruma gelmektedir. Halbuki bunca bedel verilirken ve özgürlüğe bunca susamışlık varken, insanlığın akıl ve gönül gözünü biraz daha açması ve ikisini birleştirerek geçmişine, bugününe ve geleceğine bakması hakikati görmesini de getirecektir. Kadın özgürlüğünün olmadığı ve esas alınmadığı bir özgürlük arayışı ve yürüyüşün, gerçekleştirilen mücadelenin sonucu yine aynı erkek egemen toplumun başka bir versiyonuna çıkmaktadır.

Kadının özgürlüğü hedeflenmeden gerçek anlamıyla özgür olunamaz

Bu konuda Marksizmin özgürlük sorunsalının en temel sorunu olan kadın özgürlük sorununu genel devrim sorununun sadece bir parçası olarak görmesi, hatta örgütlenen kadın hareketi ile çevre ve kültürel hareketleri devrim önünde engel ve devrimci mücadeleyi parçalayan, zayıflatan olgular olarak görmesi en temel hatalardan olmaktadır. "Önce devrim, sonra kadın sorunu ve diğer sorunlar demek" aslında hiçbir sorunu çözmemek, soruna köklü yaklaşmamak demektir.

Hatta büyük kadın devrimcilerden ve kadın haklarının en öncü kişiliklerinden olan Clara Zetkin dahi kadın özgürlük sorununu işçi sınıfının kurtuluşu sorununa bağlayarak ele almaktadır ve şu şekilde değerlendirmektedir; "Kadının tam kurtuluşu, doğer ve belirleyici tahlilde, işçi sorunu ile en yakın bağları olan ve ancak ona bağlı bir şekilde nihai çözüme ulaşacak olan ekonomik bir sorundur. Kadının davasıyla işçinin davası ayrılmaz şekilde birbirine bağlıdır ve son çözümlemelerini ancak sosyalist toplumda, emeğin kapitalistlerden kurtuluşu üzerinde yükselen toplumda bulur."

Tüm bu değerlendirmelerden de anlaşıldığı gibi reel sosyalist deneyim bir kez daha çok açık bir şekilde göstermiştir ki, kadının özgürleşmediği ve kadın özgürlüğünün temel alınmadığı hiçbir devrim ve toplumsal hareket gerçek anlamıyla özgür yaşamı açığa çıkartamayacaktır. Yaşamı doğuran, besleyen, büyüten, ona maddi ve manevi anlamlar yükleyen, ahlaki ve politik yapısıyla sürekliliğini sağlayan kadın

özgürleşmeden, kadının iradesi yaşamın her alanına doğrudan katılmadan nasıl bir özgürlük gelişebilir. İşte reel sosyalizm bu gerçeği tam çözmeden yarım çözümleriyle çökerken kapitalist sistem de sahte demokrasiyle ve kasıtlı olarak kadını hedeflemesiyle çöküşe doğru hızla gitmektedir. Bu konu eğer doğru yaklaşırsa sistemleri yaratan ve sürekliliğini sağlayan; yanlış yaklaşırsa da sistemleri çökerten bir etki gücüne sahiptir. Yaklaşımın doğruluğuna veya yanlışlığına göre yaşamı anlamlandıran ya da anlam-sızlaştıran bir yapıdadır.

Tarihe bakarsak görürüz kadının kaybedişi toplumun kaybedişi

Sonuç olarak tarihe dönüp insanlık nerede kaybetti diye baktığımızda, insanlığın kadın şahsında kaybettiğini görürüz. Çünkü kadının kaybedişi toplumun kaybedişi olmuştur. Özellikle çelişkilerin daha fazla derinleştiği ve krizin yoğunlaştığı 21. yüzyıl gerçekliği, bu büyük kaybedişin yeniden kazanıma dönüştürülmesinin zeminlerini de oluşturmaktadır. Bunun için Önder Apo, 21. yüzyılın kadın devrimi yüzyılı olacağını dile getirmektedir. Bu yüzyılın kadın yüzyılı olabilmesi ve erkek aklının yenilmesi için, kadın aklının yeniden kendisini örgütleyip potansiyelini ortaya çıkararak, hep var olan fakat zayıflatılan ahlaki ve politik toplumun savasını vermesi gerekmektedir. Önder Apo, bunun için toplumun yeniden ahlaki ve politik özüne dönmesi, üçüncü doğanın anlama kavuşması için birinci ve ikinci doğanın bir uyum içinde tekrardan yaşaması gerektiğini söylemektedir. Bu anlamıyla üçüncü doğa; doğa ve insanların, kadın ve toplumun, kadın ve erkeğin yeniden beraber özgürce yaşadığı bir süreci ifade etmektedir.

Bu temelde Önder Apo ahlaki ve politik toplum devriminin öncülüğünü kadınlara teslim etmiştir. Kadın nasıl ki ilk MA Tanrıça kültürünün duygusu ve düşüncesi ile yeni bir yaşamın inşacısı olduysa "Özgürleşen kadın, özgürleşen toplumdur" gerçeği ile Demokratik Komünal Toplumun inşacısı olmalıdır. Bunu gerçekleştirmek 21. yüzyılın bir kadın yüzyılı olmasının koşullarını daha fazla sağlayacaktır.

Kaynakça:

- Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu
- Demokratik Komünal Toplum Manifestosu
- Bir Halkı Savunmak
- Önderlik Çözümlemesi
- Jineoloji Dergisi
- Anaerikl İzler (Ünsal Çimen)
- Kadının Evrimi (Evelyn Reed)

DİRİLİŞ DEVRİMİ’NİN

tarihsel önemi ve günümüze etkileri

MURAT KARAYILAN

Kuzey Kürdistan’da direnişlerin bastırılması ve askeri işgalin tamamlanması ardından 1970’lere kadar asimilasyon tarzında çok kapsamlı bir soykırım politikası uygulandı. Kürdistan’ın her tarafında geliştirilen Türkleştirme kurumlarıyla Kürtlüğün eritilmesi, asimile edilmesi faaliyeti çok yoğun ve derinlikli bir biçimde sürdürüldü. Ancak 1960’lardan sonra Avrupa merkezli gelişen gençlik hareketlerinin yanı sıra, Vietnam, vb. ulusal kurtuluş hareketlerinin de yükseliş göstermesinin, Türkiye’de 1968 Gençlik Hareketi’nin çıkışına yol açması ile birlikte Türkiye’de devrimci bir dalganın gelişmesi söz konusu oldu. Bu gelişmelerin de etkisiyle Kürdistan’da da çeşitli sol eksenli Kürt grupları örgütlenmeye ve gelişmeye başladılar. Tam da bu dönemde Önder Apo’nun tarihsel çıkışı gerçekleşti. Bu temelde ’70’lerde yaşanan yurtseverlik faaliyeti ve devrimci gelişmeler, Kürdistan’da yoğun bir şekilde geliştirilen asimilasyon karşısında Kürt toplumunun nefes almasına yol açtı. Toplum kendine gelmeye, bir şekilde bu gidişatın ne olduğunu anlamaya çalıştı. Bu temelde bir mücadelenin gelişmesinin toplum üzerinde de belli düzeyde bir etkisi oldu. Apocu Hareket bu çalışmalar atmosferinde hızlı bir kitleleşmeyi yaşayarak partileşme sürecine yükseldi.

Bütün bunlar karşısında 12 Eylül 1980’de uluslararası hegemon güçlerin bir planı çerçevesinde faşist-askeri cuntanın iş başına getirilmesi yeni bir dönem açtı. 12 Eylül Askeri-Faşist Cuntası, Türkiye devrimci hareketini ve Kürdistan Özgürlük Mücadelesi’ni bastırmak üzere iş başına getirilmiş bir projenin uygulamasıydı. Ve bunun Kürdistan’a yansısı büyük bir zulüm, işkence, tutuklama furusuyla beraber, Şark Islahat Planı’nın yeniden canlandırılması ve uygulanması hamlesi şeklinde oldu. O zamana kadar geliştirilen asimilasyonla yetinmeyen cuntacı generaller Kürdistan’ı adeta yeniden işgal etti. Kürtçe yasaklandı; Kürdistan’ın bütün şehirlerinde ve köylerinde, gündüz çocuklara gece de kadın-erkek her yaşta herkese Türkçe öğrenme zorunluluğu getirildi. Öyle oldu ki

“Hareket ve halk olarak büyük fedakarlıklar sergilendi, eziyetler çekildi ve ağır bedeller ödendi. Varlık ve özgürlük mücadelesi destansı direnişlerle geçti ve ancak böyle sine tarihi bir direnişle halk olarak kendimizi var etme ile kabul ettirme aşamasına gelmiş olduk. Sayısı 30 bini aşan kahraman şehitlerle buraya geldik. 1976’dan bu yana yaşanan savaşta verdiğimiz şehitlerin dönemlere göre bilançosuna bakıldığında, bu varlık savaşının anlamı çok daha açık bir biçimde görülecektir.”

insanlar kendi evi içinde bile Kürtçe konuşmaktan korkar hale geldi. Kürdistan’da topluma dönük yoğun bir baskı, şiddet, ajanlaştırma ve sindirme faaliyeti ile birlikte derinleştirilmiş bir asimilasyon ve beyaz soykırım siyaseti dayatıldı. Hilvan’ın köylerinde kadın-erkek demeden insanlar köy meydanında çırılçıplak sıraya dizildi. Sadece cezaevlerinde değil, Cizre’nin köylerinde de olduğu gibi insanlara dışkı yedirildi. Bu şekilde aşağılama, Kürt toplumunun haysiyetiyle oynama, derinleştirilmiş bir yöntem halini aldı. Hareketimizin hemen hemen bütün kadrolarının toplatıldığı Amed Zindanı, asimilasyonda sonuç almanın bir laboratuvarı haline getirilmek istendi. Başına Esat Oktay adında bir işkenceci getirildi ve burada yapılan çeşitli uygulamalarla herkesin teslim alınması hedeflendi. Öncelikle sırayla herkese “ben Türk’üm” dedirterek orada da Kürt varlığının inkarı dayatıldı. Buna karşı direnenleri bayılana kadar döverek her gün bu uygulamanın tekrar edilmesinin bir anlamı vardı. Kürtlüğü bitirmek, Türkleştirmeyi zorla geliştirmek. “Türkçe konuş, çok konuş” sözünün slogan gibi cezaevlerinin duvarına yazılmış olması boşuna değildir.

12 Eylül vahşetine karşı ortak direniş arayışları

Bu vahşete karşı ilk isyan, Amed Zindanı’nda Mazlum Doğan yoldaş öncülüğünde gelişti. Bilindiği gibi peşi sıra Ferhat Kurtay, Mahmut Zengin, Eşref Aynık ve Necmi Önerlerin tarihi kendini yakma eylemi, ardından da 14 Temmuz

Büyük Ölüm Orucu Eylemi’nin Hayri Durmuş, Kemal Pir, Akif Yılmaz ve Ali Çiçeklerin öncülüğünde gelişmesi yaşandı. Kuşkusuz, zindanlarda ve tüm ülkede uygulanan bu vahşet tablosu karşısında sessiz kalmak, insanlıktan çıkmakla eş anlamdaydı. ‘Ben insanım’ diyen herkesin mutlaka bu vahşete karşı bir şeyler yapması gerekiyordu. Hele hele sorumlu devrimcilerin buna karşı sessiz kalması mümkün olamazdı.

Önder Apo da o zaman bu temelde, Lübnan sahasında, bir taraftan ülke dışına çekilmiş olan kadroların eğitimiyle ve I. Konferans’ın gerçekleştirilmesi temeline hareketin toparlanması ile uğraşırken, diğer taraftan ise hem Türkiye sol hareketleri hem de Kürt grupları içerisinde yoğun bir birlik tartışmasını geliştirdi. Önder Apo, “mutlaka dönmemiz gerekir ve dönüş birlikte olmalı” yaklaşımı ekseninde bir çalışma yürüttü ve nihayetinde Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi toplam altı örgütle birlikte oluşturuldu. Bu daha çok Türkiye sol hareketi ile yapılan bir birlikti. Kürt gruplarıysa 1983’e kadar sürdürüldü. Devre-i toplantılar sürekli Şam’da oluyordu. Ne var ki, sonuçta görüldü ki aslında kimsenin dönmeye niyeti yoktu. Bu arada şunu belirtelim: Filistin-Lübnan sahasına ve Suriye’ye sadece biz PKK hareketi olarak çekilmemiştik; sanırım Dev-Sol dışında Türkiye sol gruplarının büyük çoğunluğu ve yine Kürt gruplarının hepsi buralara çekilmişti. Hatta bazılarının sayıları bizimkinden fazlaydı. Ve hepsi de Filistin örgütlerinin yanında eğitim görüyordu. Dolayısıyla herkes geri döneceğini iddia ediyordu. 1-2 yıl geçti; gerekli eğitimler görüldü ve artık geri

dönmek gerekiyordu. “Koşullar olgunlaştı, dönmemiz lazım” denildiği noktada ise bu yapıların hemen hepsi zikzaklar çizmeye başladı.

Sol, sosyalizm edebiyatını en çok yapanlar iş pratiğe gelince meydana görülmedi

Belirttiğim gibi Kürt grupları birliğe gelmedi ve çeşitli bahanelerle bunu sabote ettiler. Zaten hepsi Avrupa’ya doğru gidiş halindeydi. Türkiye’li sol gruplar ile oluşturulan cephede ise, biz ülkeye birlikte dönmeyi beklerken böyle olmadı. Özellikle bu cephe birliği içerisinde bulunan en büyük grup Dev-Yol’dur. Sonradan anlaşıldı ki Dev-Yol’un bu birliğe girmesinin amacı, ülkeye geri dönüş yapmak değil, geri dönmeyi meşrulaştırmak, geri dönmek isteyen PKK’yi de engellemekmiş. Esas bunun için böyle bir birlikte yer almışlar. Sonuç olarak ’83’ün sonlarına geldiğimizde iyice netleşti ki aslında ülkeye dönmeye, faşist cuntaya karşı mücadele geliştirmeye kimsenin niyeti olmadığı gibi, bunun zorluklarını göğüsleme kudretleri de yoktu. Devrimcilik, sol, sosyalizm, yurtseverlik edebiyatını en çok yapanlar iş pratiğe gelince meydana görülmedi. Belki bazılarının gücü yoktu ama bazılarının da dürüst yaklaşmayıp demagojiyle geçiştirmeye çalıştıklarını iyi biliyoruz. Bu yüzden pratikleştirecek bir ciddiyetten uzak oldukları açığa çıktı.

Bu arada şunu belirtelim: Kürt gruplarından bazıları günümüzde bile, “o zaman Kürt grupları güçlüydü, PKK bunları vurdu ve tasfiye etti” diyebilmektedir. Bu büyük bir yalıdır. Gerçekte

ise onlar sözlerine sahip çıkmadılar. Yani söylediklerini uygulamadılar, ona göre davranmadılar. Ne cezaevinde gereken direnişi gösterdiler ne de ülke dışına çıkanlar tekrar geri dönerek mücadeleyi yürüttü. Ama PKK bunları yaptı. Hem cezaevinde hem de ülke içerisine dönerek faşist cuntaya karşı mücadelenin zorluklarını göğüsleyip bu mücadeleyi yükseltti. Bunun için öbürleri söndü, tasfiye oldu; PKK ise yükselişi yaşadı ve Kürdistan'da tek örgüt haline geldi. Bu grupların içindeki yurtsever kişi ve kadrolar ise, çeşitli düzeylerde gerilla mücadelesine destek sundu ve devrim hareketine katılmış oldu. Gerçek budur ama hala marjinal kalmış bazıları bunu hazmedemiyor ve demagojilerle bunun üstünü örtmeye çalışıyor. Böylece kendileri açısından yaşanmış oportünizmi ve yenilgiyi gizlemeye çalışıyorlar. Bunu da Başkan Apo'ya ve Apocu Hareket'e düşmanlık ederek, kendi gerçekliklerini gizleme kurnazlığıyla yapıyorlar. Gerçek belirttiğimiz gibiydi; yani PKK'nin söylediğiyle yaptığının bir olmasıyla birlikte PKK, Kuzey Kürdistan'da tek örgüt haline geldi.

15 Ağustos Atılımı ve Kürdistan toplumuna etkileri

Bu dönemde Önder Apo ve hareketimiz çok yoğun bir biçimde söze sahip çıkma, cezaevindeki yoldaşların direnişini karşılıksız bırakmama, Kürt halkını bu yok edilme sürecine terk etmeme, mutlaka bir çıkışı gerçekleştirme ve faşist cunta sistemine karşı devrimci mücadeleyi yükseltme çabası içerisindeydi. Bu temelde yürütülen hazırlık çalışmaları, İkinci Kongre'nin ülkeye dönüş kararıyla birlikte güçlerimizin ülkeye dönüşü ve ülke içerisinde hazırlıkların başlatılma süreci geliştirildi. Aslında 1983'te geliştirilmesi gereken atılım biraz da gecikerek, sonuçta 15 Ağustos 1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla bu faşist zulüm rejimine karşı direniş başlatılmış oldu. Başkan Apo bunu 'insanlığa sahip çıkma atılımı' olarak değerlendirdi.

Faşizme karşı büyük zorluklarla yürütülen hazırlık temelinde geliştirilen Şanlı 15 Ağustos Atılımı her ne kadar silahlı bir hamle olsa da anlamı ve önemi, yine yarattığı sonuçlar bakımından, bir silahlı başkaldırının başlatılmasından çok, toplumsal sessizliğe karşı bir müdahale olarak gerçekleşmiştir. Pratikte de böyle yankısını bulmuştur. Nitekim, sonuçları açısından bakıldığında, askeri yanından çok toplumsal gelişmelere yön veren özelliklerini görürüz. Bu açıdan sadece bir silahlı başkaldırı olarak değerlendirmek yetersiz olur. 15 Ağustos Hamlesi, halkımızın baş aşağı gidişatına çok ciddi bir müdahaleydi. Ölümsüz komutan Egid (Mahsum Korkmaz) yoldaşın öncülüğünde, yine Erdallar, Bedranlar, Gözlüklü Aliler, Emin Taştanlar ve Sarı Ömerlerin (Mustafa Ömürçan) büyük emeğiyle gelişen bu tarihi hamle, Kürdistan'da çok büyük bir devinime yol açtı. Kürt toplumunun geçmişteki, isyanlardan ziyade direniş biçiminde gelişen bütün hareketlerin kısa sürede bastırılmasından dolayı gözü korkmuştu. Yine diğer örgütler, "Şêx Saîd döneminde iki asker vuruldu, Kürdistan'ın yarısı gitti. Şimdi PKK karakolları vurursa kalan Kürdistan da tasfiye olur" diyerek anti propaganda yapıyorlardı. Bütün bunların toplum üzerinde etkisi vardı.

Ancak 15 Ağustos Atılımı halk tarafından bü-

yük bir sevinçle karşılandı. Özellikle Botan, vb. Kürtlüğün diri olarak yaşandığı yerlerde çok coşkuyla karşılandı ama onunla birlikte kaygı da söz konusuydu. Yani bu atılımla birlikte gelişen mücadelenin ne kadar dayanabileceği ve ne kadar süreceğine dönük kaygılar, toplumda derin bir biçimde vardı. Ne zaman ki bu mücadele yönteminin eski isyan veya eski direnişlere benzemediği, yeni bir tarz olduğu, gerilla tarzı olduğu, bu tarzı yürüten insanların çok ciddi insanlar olduğu, kararlı oldukları, cesur oldukları, birkaç kişilik bir grubun büyük bir cesaretle bir orduya karşı savaşış başarılı olduklarını gözleriyle gördü; o zaman inandı. Yani geliştirilen gerilla yönteminin ordu güçleri karşısında ezilmediğini, tersine, giderek büyümeyi yaşadığını görünce, bunun bir kurtuluş ve özgürlük aracı olabileceğine inandı ve sahiplendi. Bu temelde yer yer gençliğin katılımı oldu, yine halktan sahiplenme gelişti. Giderek mücadele ile bütünleşme süreci başladı.

Diriliş Devrimi'ne giden yol

Özellikle '84-'90 süreci döneminde böyle bir gelişme ortamında giderek kitledeki kaygılı durum aşarak, kaygı yerini gerillaya olan tam inanca bıraktı. Gerillanın bir kurtuluş yöntemi olduğu, bu direnişin diğer direnişlere benzemediği, bu harekette umut olduğu inancının gelişmesi temelinde toplumda köklü bir dönüşüm yaşandı. Bir düşünce devrimi gelişti. Bu, beraberinde bir sosyal dönüşüm ve devrimsel süreci geliştirdi. Özellikle Berivanların, Saadetlerin, Havvaların, Sultanların bu mücadelede şehit düşmesi, toplumun bunu gözlemlemesi, Kürt kadınının bundan cesaret alması ile birlikte bir kadın devrimi yaşandı. Eskiden Kürt toplumunda böyle bir şey yoktu. Kadınlar dağda çok bilinçli birer savaşçı olarak rol oynuyor; şehre iniyor, Berivanlarda olduğu gibi şehri örgütüyor, buna öncülük yapıyordu. Bu, toplumda çok köklü bir değişimi getirdi. Bütün o feodal erkek egemenlikli yaklaşımın tümünden yıkıldığını belirtmezsek de büyük bir darbe aldı. Dolayısıyla toplumda bir demokratikleşme düşünce süreci gelişti. Bu temelde toplumun kendini yeniden yaratması ve ulusallaşma süreci yaşandı. İşte Diriliş Devrimi budur. Gerçek anlamda bir diriliş süreci yaşandı. Bir toplumsal devinim ve değişim durumu gerçekleşti. Böylece eskinin teslim olmuş, pasif, sessizleşen Kürt toplumunda kendine sahip çıkan, direnen bir devrimci kalkış süreci başlamış oldu. Kürt toplumundaki bu gelişmeyi tamamen 15 Ağustos Atılımı'nın geliştirdiği çok açık.

Atılım'dan günümüze uygulama sorunları ve çözüm arayışları

Diğer yandan 15 Ağustos Atılımı'nın gelişim süreci kolay yaşanmadı. Öncelikle atılımın başlamasında gecikmelerin yaşanması durumu söz konusu oldu. Egid yoldaşın öncülüğünde gelişen çok güçlü bir atılım olarak pratikleşmiş olmasına rağmen, atılımın hemen ardından, '85 yılı ile birlikte sağ savunmacı bir anlayış gelişti. Bu, gerillayı daha başlangıçta boğuntuya uğratabilecek bir anlayıştı. Ölümsüz komutan Egid yoldaşın şehadeti ve başka ağır kayıplar yaşandı. Üçüncü Kongre'nin buna karşı müdahalesi

oldu. Önder Apo'nun çok yoğun eleştirileri ve çabalarıyla yeniden toparlanma, kendine gelme süreci geliştirildi. Toplumda, özellikle de Botan Sahası'nda büyük bir yankı bulan 15 Ağustos Hamlesi şayet doğru pratikleştirilmiş olsaydı çok daha erkenden büyük sonuçlara ulaşması da mümkün olabilirdi.

Ancak burada pratikleşen çetevari uygulamalar, feodal komplocu anlayışlar, yürütülen yanlış pratikler bazı aşiret güçlerinin düşmanın yanına itilmesine yol açtı, harekete karşı çeteleşmenin zeminini yarattı. Çünkü aynı dönemde Olağanüstü Hal Yasası ilan edildi, koruculuk sistemi getirildi, pişmanlık yasası çıkarıldı. Yani Türk devlet katında da bu mücadelenin bastırılması için yoğun bir yönelim geliştirildi. Bunların hepsini burada detaylı açamayız ama çok yoğun bir yönelim söz konusuydu. Bir biçimde neredeyse ordunun tümü harekete geçirildi ve çok yoğun saldırılar geliştirildi. Faili meçhul cinayetler devlet tarafından bizzat uygulandı. Artık sadece insanların tutuklanmasıyla yetinmediler; sokakta vurulması, infaz edilmesi yönüne de başvurdular. JİTEM'in ve Hizbullah'ın kurulması, bunların Kürt yurtsever tabanına karşı suikast saldırılarını başlatmasının amacı bu gelişen yükselişin önünü almak ve bastırmaktı. Ancak önünü alamadılar ve bu toplumsal bir serhildan hareketine dönüştü.

'89'un sonundan itibaren özellikle Nusaybin ve Cizre başta olmak üzere başlangıçta gerillanın cenazelerine sahip çıkma amacıyla kitlelerin sokağa dökülmesi, cenazeleri törenle karşılaması biçiminde gelişen serhildan hareketi tüm Kürdistan'a yayıldı. Kürdistan'daki halk hareketi diğer ülkelere olduğu gibi bazı ekonomik ya da siyasi taleplerden ziyade kendi kahramanı olarak gördükleri gerillaların cenazelerini törenle kaldırma istemi üzerine gelişti. Bu temelde sokağa dökülmeler oldu. Bu da önemli bir sosyolojik gerçeği yansıtan bir durumdur.

'92'lere geldiğimizde gerillanın stratejisi artık başarı kazanmıştı. Hem o toplumsal serhildan hareketi etkisini Türkiye siyaset alanında gösterdi, sokakta, dağda, her yerde bunu yansıtır hale geldi; hem de askeri olarak bir büyüme sürecine girdi. Gerillanın on binli sayılara ulaşması süreci de bu dönemde yaşandı. TC Başbakanı Süleyman Demirel'in 1992'de, "Biz Kürt realitesini tanıyoruz" demesi de bu stratejinin başarısını gösteren açık bir örnektir.

Sorunu devletle diyalog temelinde çözme siyasetinin gündeme girişi

Bu temelde '93 Newrozu'nda Önder Apo ilk kez ateşkes ilan etti. Bu, Türkiye Cumhurbaşkanı olan Turgut Özal'ın Sayın Celal Talabani aracılığıyla istemi üzerine geliştirilen bir ateşkesti. Bunda Cengiz Çandar, vb. bazı Türkiyeli demokrat gazetecilerin de rolü oldu. '93'teki ateşkes kuşkusuz sadece bu istem üzerine geliştirilen bir durum değildi. Esas olarak dünya çapındaki gelişmeleri izleyen, işte Sovyet sisteminin yıkılması, dünya düzeninde köklü bir değişim sürecinin gelişmesi ile birlikte Önder Apo'nun, hareketimizin de stratejik değişimi yaşaması gerektiği yönündeki yoğunlaşmaları ve değerlendirmeleri vardı. Yani artık bağımsız bir devlet kurmaktan ziyade, sorunu devlet ile diyalog temelinde çözme siyaseti gündeme girdi.

Çünkü dünyada da köklü değişimler başlamıştı. Önder Apo bunu zamanında gördü. Dolayısıyla stratejik değişimle artık savaşın oynaması gereken rolü oynadığı, bundan sonra silahın yapacağı bir şey olmadığı, dolayısıyla Kürt sorununun, her dört parçadaki egemen devletlerle diyalog ve siyasi yöntemlerle çözülmesi gerektiği, Türkiye'de de işte Türk devletinin gelmesi halinde artık demokratik çözümün sonuç alması gerektiği, silahlı mücadelenin sürdürülmesinin anlamının olmadığı kanaati daha o zaman Önder Apo'da gelişti.

Güreş-Çiller-Ağar ekibinin başa getirilmesi

Fakat bunun karşısında Türk devlet sisteminde farklı gelişmeler yaşandı. Özellikle ikinci ateşkesin uzatılma çağrısının hemen ardından Turgut Özal'ın öldürülmesi, onunla birlikte, gerillaya karşı yoğun savaşmış ama son tahlilde bu sorunun siyasal yöntemlerle çözülmesi gerektiği inancına ulaşan Orgeneral Eşref Bitlis, yine özel savaşçı Kürdistan'da en çok uygulayan Binbaşı Cem Ersever, vb. kişilerin içinde olduğu bir ekip tümenden tasfiye edildi. Bu, Türkiye devlet sistemi içerisindeki derin bir elin müdahalesiyle birlikte gelişen bir süreçtir. Bu temelde Doğan Güreş, Tansu Çiller, Mehmet Ağar ekibi iş başına getirilmiş oldu. Onlar ise, "bu sorunu savaşla ve şiddetle çözmeliyiz" diyerek işte o '93-'94 yıllarında tırmanan savaşın geliştirilmesiyle Kürt sorunu bir kördüğüm haline getirildi. Devlet içinde, savaştan rant sağlayan, savaşın sürdürülmesinden yana olan ekibin ağırlık koymasıyla aslında bu sorun kördüğümüne dönüştürülmüş oldu. Yoksa '90'larda çözülebilecek bir sorundu. Biz hareket olarak o noktaya gelmiştik.

Mesela sonrasında da her fırsat doğduğunda, işte '95'in Kasım ayında Önderlik tekrardan ateşkes ilan etti. O zaman iktidarda olan Erbakan'ın da bazı çabaları oldu ama ardından gelişen 28 Şubat'la birlikte o da istifa etmek zorunda bırakıldı. Devlet içindeki bu rantçı ekip aslında demokratik çözümün önünde hep engel olmuştur. Daha sonra yine kimliği çok net olmayan devlet içindeki bir ekip tarafından ateşkesin yapılması istendi. O temelde 1 Eylül 1998'de Önder Apo üçüncü kez ateşkes ilan etti. Bu kez de uluslararası hegemonik güçler devreye girdi.

Bu anlamda Uluslararası Kompo'nun, Türkiye'den çok, Amerika'nın, İsrail'in, İngiltere'nin içinde aktif rol oynadığı, Rusya'nın ve Yunanistan'ın da buna alet edildiği ve birçok devletin bir şekilde dahil olduğu bir komplo olduğu belirtilebilir. Buradan anlaşılan, Kürt sorununun siyasal yöntemlerle çözümünü istemeyen, sadece Türk devlet yapısı içindeki rantçı bir ekip değil, aynı zamanda uluslararası hegemonik güçlerdir. Onların Kürt sorununda demokratik çözüm eğilimleri olsaydı Önder Apo'nun Roma'da iken koyduğu siyasi çözüm projesini destekler ve komplo yöntemine başvurmazlardı. Ama onların amacı çözüm değil halklar arası çatışmayı yaratmaktı. Bunun için Uluslararası Kompo tezgahlandı. Uluslararası Kompo'nun Önder Apo'yu esir alıp Türkiye'ye teslim etmesi ardından Türk devlet yetkilileri o rantçı ekibin de ağır basmasıyla "artık bu sorun hallolmuştur, PKK yenilgiye uğramıştır, lideri elimizdedir, zaten PKK dağılır" düşüncesine girdiler. Hatta bir İngiliz düşünce kuruluşu PKK'nin 6 ay ömrünün kaldığını açıkladı. Böylesi, Türkiye'nin o rantçı grubuna cesaret veren açıklamalar oldu, davranışlar gösterildi.

Avrupa'nın çözümsüzlüğü körükleyen politikaları

Buna en çarpıcı örneklerden biri şöyle verilebilir: Önder Apo'nun, 2 Ağustos 1999'da silahlı mücadeleyi sonlandırma kararı temelinde 5 yıl boyunca tarafımızdan tek bir mermi bile sıklımadı. Kürdistan'da savaş anlamında bir sessizlik söz konusuydu. Ancak öylesi bir ortamda Avrupa Birliği 2002 yılında PKK'yi terör örgütleri listesine aldı. Avrupa Birliği'nin o zaman bizi terör listesine almasının meali, "siz niye savaşmıyorsunuz? Niye 3 yıldır hiçbir silah patlatılmıyor?"dur. Çünkü biz silahlı mücadeleyi sona

“ Bir düşünce devrimi gelişti. Bu, beraberinde bir sosyal dönüşüm ve devrimsel süreci geliştirdi. Özellikle Berivanların, Saadetlerin, Havvaların, Sultanların bu mücadelede şehit düşmesi, toplumun bunu gözlemlemesi, Kürt kadınının bundan cesaret alması ile birlikte bir kadın devrimi yaşandı... Bütün o feodal erkek egemenlikli yaklaşımın tümünden yıkıldığını belirtmezsek de büyük bir darbe aldı. Bu temelde toplumun kendini yeniden yaratması ve ulusallaşma süreci yaşandı. ”

“22 bin 660 şehidimiz resmi olarak kayıtlarımıza geçmiştir. Bu şehadetler, sadece Kuzey Kürdistan’da yürütülen mücadelede verilen şehitlerdir. HPG’nin Şengal ve Kobanê direniş sürecine müdahalesi gibi diğer parçalarda verilen şehadetler dahil değildir. Bu her iki yerde toplam şehitlerimiz ise 3262’dir. Bu biçimde toplam şehit sayımız 25 bin 922’dir. Ayrıca 1984-2000 yılları arasında çeşitli nedenlerle kayıt edilemeyen binin üzerinde şehidimizin daha olduğu düşünülmektedir. Böylece toplam şehidimizin 27 bin civarında olduğu belirtilebilir. Türk devlet güçleri tarafından şehit edilmiş 5 binin üzerinde sivil yurtsever şehidimizin olduğu tahmin edilmektedir. Toplam şehidimizin 32 bin civarı olduğunu belirtebiliriz.”

erdirdiğimizi ilan etmişiz ve çözüm beklentisi içerisindeyiz. Ama Avrupa Birliği bizi terör listesine alıyor. Savaşırken almayıp da savaşı durdurmuşken terör listesine almasının ilk akla gelen anlamı başka ne olabilir ki! Ancak bu neyi gösterdi? Bu, Türk tarafında çözüme dönük var olan eğilimin getirilmesini beraberinde getirdi. Aslında 2001-2002’de belli bir eğilim vardı. Ecevit’in de daha iktidarda olduğu dönemde bile belli bir eğilim vardı. Önderlikle görüşmeler de vardı. Ama ondan sonra İmralı’daki görüşmeler kesildi. Bunu sağlayan kimdir? Uluslararası, emperyal güçlerdir.

Kürt sorunu sadece Kürdistan üzerinde ege-men devletlerle sınırlı olmayan, uluslararası hegemonik güçlerin de işin içinde olduğu bir sorundur. Bunun üzerinden rant sağlamak, böylece Türkiye’yi kendilerine bağlamak, aslında bölgede kontrolü sürdürmenin bir siyasetidir.

Önder Apo’nun ateşkes ilanı Uluslararası Komplo’yla cevaplanmış olmasına rağmen Önder Apo İmralı’da da siyasi çözümdeki ısrarını yine sürdürdü. Hatta daha da derinleştirdi. Bu bir çizgidir. ‘93’te çıkış yapan çizgi, Roma’da Önder Apo’nun açıklamalarıyla netlik kazandı, İmralı’da daha da teorik bir çerçeveye kavuştu. Ama karşıdaki güç çözüme gelmedi.

2008-2015 arası çözüm çabaları

Bunun üzerine 2004 yılında 1 Haziran Hamlesi gündeme girdi. Ardından 2008-2011 Oslo sürecinin tartışmaları da bir protokolle sonuçlandı. O protokol, başında Hakan Fidan’ın da olduğu Türk devletini temsil eden heyet tarafından hükümete sunuldu. Ama o zaman da AKP’liler içerisinde Tamil taktiğinden bahsedilmeye başlandı. İşte Sri Lanka’nın benzer şekilde Tamil gerillaları ile Oslo görüşmesi ardından birdenbire bir hareketle Tamil gerillalarını yok eden bir hamleyi başlatmasını örnek gösterdiler. Yani büyük bir ihtimalle yine o eski, çözüme gelmeyen, rantçı eğilimin ağırlık göstermesiyle çözüm yeniden tökezletildi ve onun yerine yeni bir savaş süreci gündeme girdi.

Ardından ise, 2012’nin sonlarına gelindiğinde, Önder Apo’nun Cumhurbaşkanlığına mektup yazması ve onların da MİT ekibini devreye koyarak cevap vermesiyle başlayan 2013-2015 İmralı süreci de var. Ancak bu süreçte Rojava Devrimi’nin de yaşanması, DAİŞ’in ortaya çıkması, bizim hareket olarak Kerkük’ten Efrin’e kadar olan tüm DAİŞ yönelimlerine karşı koymamız, özellikle de Şengal’de ferman verilerek açık katliamlarda bulunulan süreç çok cesur bir biçimde müdahale edilmesi, yine Kobanê’nin işgaline bizim Kuzey’den müdahalemiz, beraberinde hareketin Kürdistan ve bölge çapında büyümesine yol açtı. Türk devlet güçleri bundan ürktüler, büyük bir korkuya kapıldılar. “Türkiye’nin beka sorunu var” dediler. Halbuki devam eden bir çözüm süreci vardı. Biz Türkiye’yle tüm sorunları çözebiliriz. O zamanlarda ve şimdilerde de sürekli bir biçimde o süreci bizim bozduğumuzu belirtiyorlar ama gerçeklik öyle değildir. Bunun tartışmasına burada yeniden girmeye gerek yok ama esas olan hareketin büyümesi ve bunun yarattığı korkuydu. Süreci bozmuş Türk devletinin bu korku kuyusu. Ve ardından gelişen 10 yıllık kesintisiz bir savaş durumu yaşandı.

Burada özellikle Uluslararası Koalisyon olarak örgütlenen hegemonik güçler çok çifte standartlı bir siyaseti uygulayarak nihayetinde Kürt hareketinin ezilmesi politikasını sürdürdü. Kuzey’de Türk devletinin PKK’ye karşı savaşını destekleyen NATO, bunun için hem siyasi hem teknolojik destek, özellikle de savaşın dengesini değiştirecek olan SİHA’yı 2016’dan sonra Türk ordusuna bir şekilde sundu. Ama bunun yanında Rojava’da ise QSD ile DAİŞ’e karşı ittifak yapar bir politikayı sürdürmesi, tam bir ikiyüzlük örneğidir. Bazı sol gruplar dahil olmak üzere birçok çevre bunu çok yanlış değerlendirdi. İşte ABD öncülüğündeki Uluslararası Koalisyon’un QSD ile DAİŞ’e karşı geliştirdiği taktik bile denilemeyecek bu ilişkiyi PKK’nin ABD ile ilişkisi gibi yansıtmaya çalıştılar. Öyle bir şey

yoktu. Gerçekte PKK’ye ağır darbeler vurulması için Türk devletine gerekli teknolojik imkanlar sunulmuş, özellikle Türk devletinin Güney Kürdistan’ın iç hatlarına kadar bütün askeri aktivitesini geliştirmesi için gerekli zemin yaratılmıştı. Bu, komplonun bir tür devamıydı.

Bu komplo, aslında bölge halklarına karşı geliştirilen bir komlodur. Türkiye ABD veya NATO’nun tam olarak kendisinin arkasında olduğunu sanıyor ama esasen var olan, bir sorunu çözmeme siyaseti ve bu sorunun çözümsüzlüğü temelinde herkesi kendine bağlama politikasıdır. Bunun Türkiye yöneticileri tarafından uzun bir süre görülmemesi durumu vardı. Şimdi görülmüş mü görülmemiş mi tam bilemiyorum ama sanki Devlet Bahçeli benzeri kesimler tarafından görülmüş gibi anlaşıyor. Yani bu aslında uluslararası emperyal güçlerin bir oyunuydu. Türkiye’yi hep destekler gibi gösterme ama çatışmanın sürdürülmesini sağlama politikasıdır. Esası budur.

Türk devlet tarafı, özellikle de basın çevreleri Kürt sorununu işlerken sürekli bir dış parmaktan bahsederler. Evet dış parmak vardır ama işte bu biçimde kullanma temelindedir. Yani çözümsüzlük siyasetini yürütme biçimindeki bir kullanma durumu söz konusudur. Yoksa herhangi bir ilişki geliştirme değildir. Örneğin PKK hareketinin bu güçlerle doğrudan herhangi bir ilişkisi olmamıştır. Ama bir sürü yakıştırma geliştirildi. Bu tamamen gerçeklerin ters yüz edilmesi idi. Rojava’da QSD’nin geliştirdiği o taktik ilişkinin de ne menem bir ilişki olduğu işte bu yılın başındaki QSD’ye karşı yapılan komplo hamlesiyle anlaşıldı. Biz bunun böyle olacağını aslında önceden de tahmin ediyorduk. Bilmediğimiz bir şey değildi ama çeşitli güçler işte o taktik ilişkiye dayanarak sanki hareketin tümü o yörengeye girmiş gibi yansıtmak istedikler; o doğru değildi. Doğru olan bu güçlerin Kürt sorununun çözümünü istememeleridir. Çözümsüzlük siyasetini sürdürmeleri ve bunun üzerinden politika yapmalarıdır. Eğer bunların bu tutumu olmasaydı Güneyli güçler de bu kadar Türk devletini desteklemezlerdi. Güneyli güçler Türk devletine güvenmekten ziyade, bu uluslararası güçlerin bu konuda yeşil ışık yakmaları temelinde Türk devleti ile birlikte hareket etmektedirler. Yani onu sağlayan da yine aynı güçlerdir. Amaç da daha önce de belirttiğim gibi çözümsüzlüğü derinleştirmedir. Bunun görülmesi bizce çok önemlidir.

Son on yılın savaşı zirvesel bir savaş

Nihayetinde son on yıllık süreçte yaşanan savaş, mücadele tarihimizin en kapsamlı savaşı oldu. Başta Kuzey’de bu savaş çok yoğun yaşandı. Yukarıda da kısaca değindiğim gibi Türk ordu gücünün eline SİHA’ların geçmiş olması teknolojik açıdan savaşın dengesini değiştirecek bir avantajdı. Çünkü SİHA öyle sıradan bir silah

değildir. Neredeyse keskin nişancı tüfekleri gibi suikast yapabilen bir özelliğe sahiptir. Böyle olunca mevzideki herhangi bir kimsenin vurulması artık sorun olmaktan çıkıyor. Dolayısıyla yer üstünde, sürdürülen herhangi bir harekette bütün direnme noktalarını o teknikle bertaraf etme imkanı doğuyor. Bu önemli bir teknolojik olanaktır savaş açısından. Bunun Türk ordusunun elinde olması, dengenin Türk devlet tarafına geçmesini sağladı. Bu doğrudur.

Ama biz de buna karşı tarihin eşine ender rastladığı direniş destanlarıyla cevap verdik. Hiçbir eyaletimizde komuta kadememiz de dahil geri adım atılmadı. Sonuna kadar savaşma ve direnmeyi esas aldık. Bu çok yiğitçe bir savaştı. Yani Azad Siserlerin, Çekdar Amedlerin, Botan Hakkarilerin, Delal Amedlerin, Çetin Si-vereklerin, Atakan Mahirlerin, Çiçek Botanların, Şevin Bingöllerin, Yılmaz Dersimlerin, Egid Civanların, Leyla Sorxwinlerin, Berçem Ciloların, Yaşar Botanların, Bedrettin Amanosların, Dışer Herekolların ve bütün kahramanlarımızın direnişi bu temelde gelişti. Bu savaş tüm bu öncü komutanlarımızın yiğitçe bir savaşıydı. Çok anlamlı, destansı direnişler gelişti.

3 ayda bitirme planlarına karşı büyük direniş

Son tahlilde Türk devleti Irak’la ve yine KDP ile anlaşarak komuta kontrol merkezlerimizin de bulunduğu Güney Kürdistan’da bizi yok etmek ve böylece hem Rojava’da hem Kuzey’de ve de her yerde kesin sonucu almak üzere büyük bir planlama geliştirildi. Güney Kürdistan’da 3 ay içerisinde tek bir PKK’li fert kalmayacak şekilde bir planlama yapıldı. Yani Şengal dahil, tüm Irak topraklarında PKK adına hiçbir şey bırakmayacak tarzda bir planlamayla başta 10 Şubat 2021’de Merkez Karargahımızın bulunduğu Garê’ye dönük sürpriz bir saldırıyla bu süreç başlatıldı. Plan aslında 3 ayda bitirmektir. Ama bu beraberinde çok büyük bir direnişi getirdi. Gerilla sadece yer üstünde direnmedi, yer altına da geçti. Tünel direniş dönemi böylece gündeme girdi. Sonuçta çok yıpratıcı bir savaş oldu. Her ne kadar Türk devleti hala kabul etmemiş olsa da kimyasal silahları yoğun bir biçimde kullandı. Hatta yer yer taktik nükleer silahların da kullanıldığını biliyoruz. Taktik nükleer kullanıldığının kesin kanıtları elimizde yoktur ama kimyasal silahların kullanıldığının kanıtları vardır. Bütün bu silahlar kullanılmasına rağmen Türk devleti bizim Medya Savunma Alanları dediğimiz Güney Kürdistan’da üstlendiğimiz alanlarda istediği sonucu alamadı. 3 ayda tamamlamayı öngördükleri plan, aradan 5 yıl geçmesine rağmen tamamlanamadı ve Türk ordusu Zap’tan çıkamadı. Yani Zap’ta bir tıkanmayı yaşad. Yoksa şu anda halen Metina’da güçlerimizin bulunuyor olması nasıl izah edilebilir! Doğru; savunma bakanı kilidin kapan-

dığını ilan etti ama aslında kapanmamıştı. Burada gerillanın çok kahramanca, destansı direnişleri yaşandı. Ve bu temelde ordunun ilerleyişi durduruldu.

Aslında 2024 Ekim ayında Devlet Bahçeli’nin yapmış olduğu çağrıyla böyle okumak gerekiyor. Yani bu çağrı silahla ortadan kaldırılamayan direnişi, siyasi yöntemlerle çözmeye ağırlık verme tutumu olarak görülürse; bu aynı zamanda baştan beri devlet içinde belli bir kesimin ısrarla askeri olarak yok etme tarzıyla sonuç alınmadığı, dolayısıyla siyaset yöntemiyle sonuç alınmadığı gündeme getirilmesi anlamına gelmektedir.

Kahraman şehitlerimizle buraya geldik

Hiç şüphe yok ki, bu noktaya kolay gelmedik. Hareket ve halk olarak büyük fedakarlıklar sergilendi, eziyetler çekildi ve ağır bedeller ödendi. Varlık ve özgürlük mücadelesi destansı direnişlerle geçti ve ancak böylesine tarihi bir direnişle halk olarak kendimizi var etme ile kabul ettirme aşamasına gelmiş olduk. Sayısı 30 bini aşan kahraman şehitlerle buraya geldik. 1976’dan bu yana yaşanan savaşta verdiğimiz şehitlerin dönemlere göre bilançosuna bakıldığında, bu varlık savaşının anlamı çok daha açık bir biçimde görülecektir:

- * 1976 - 1983 yılları şehitlerimiz: 173 yoldaş,
- * 1984 - 2000 yılları şehitlerimiz: 13 bin 778 yoldaş,
- * 2001 - 2026 yılları şehitlerimiz: 7 bin 949 yoldaş,
- * 2015 - 2026 yılları YPS şehitlerimiz: 760 yoldaş.

Kısacası toplam 22 bin 660 şehidimiz resmi olarak kayıtlarımıza geçmiştir. Bu şehadetler, sadece Kuzey Kürdistan’da yürütülen mücadelede verilen şehitlerdir. Örneğin; HPG’nin Şengal ve Kobanê direniş sürecine müdahalesi gibi diğer parçalarda verilen şehadetler dahil değildir. Bu her iki yerde toplam şehitlerimiz ise 3262’dir. Bu biçimde toplam şehit sayımız 25 bin 922’dir. Ayrıca 1984-2000 yılları arasında çeşitli nedenlerle kayıt edilemeyen binin üzerinde şehidimizin daha olduğu düşünülmektedir. Böylece toplam şehidimizin 27 bin civarında olduğu belirtilebilir.

Bunların yanı sıra, Türk devlet güçleri tarafından şehit edilmiş 5 binin üzerinde sivil yurtsever şehidimizin olduğu tahmin edilmektedir. Kuşkusuz bunun kapsamlı bir biçimde araştırılıp net olarak tespit edilmesi gerekiyor. Eğer biz sivil yurtsever şehitlerimizin de 5 bin civarında olduğunu varsayarsak, böylece toplam şehidimizin 32 bin civarı olduğunu belirtebiliriz.

Gerilla savaşında taktik çizgi değişimi ve savaşa yansması

Bu arada taktik çizgi açısından da ciddi zorlanmalar olmuştur. Bu anlamda ‘hiç zorlanmadık’ desek bu doğru bir değerlendirme olmaz. Ön-

celikle gerilladaki alışkanlıkları aşamama sorunları çok doğdu. Yani klasik gerillanın hareket tarzının bize verdiği, hak edilmeyen kayıplar yaşandı. Hatta 2018'de 15 Ağustos vesilesiyle tüm güçlere yaptığımız bir telsiz konuşmasında en büyük düşmanımızın kendi alışkanlıklarımız olduğu tespitini yaptık.

Kürt toplumunda geleneklere bağlılık, muhafazakarlık ve savunma refleksi çok fazladır. Çünkü hep saldırıya uğramış ve o da hep kendini savunmak durumunda bırakılmıştır. Şimdi bu bir şekilde yeni dönemde gerilla klasik tarzında da ısrar gibi bize yansıdı. Zira bizim yapmak istediğimiz yeni taktik açılımlar ve bütün yenilikler adeta muhafazakarlığın duvarına çarpıp bize geri dönüyordu. Bununla çok ciddi bir boğuşma yaşandı. Biz aslında yeraltı savaşına 2016'da geçmek istedik ama arkadaşlarımız alışmadıkları için arazi üzerindeki savaştan kopamadılar. Dolayısıyla bu yeni yeraltı tünel savaş taktiğine inanç gelişmedi ve bu taktiğe girmediler. Yine daha değişik hareket tarzında ısrar etme durumları oldu.

Son tahlilde biz büyük uğraşlar sonucu tünel savaşı ve uzmanlığa dayalı profesyonel tim savaş tarzına ulaşabildik. Dolayısıyla, 2021'den sonra Güney Kürdistan'da Türk ordusunun durdurulmasının temelinde bir bu yatar. Bir de güçlerimizde yükselen fedai ruhun burada devreye girmesi de söz konusudur. Bilindiği gibi en baştan beri hareketimizde fedai bir duruş vardır. Bu hareket fedailik ve fedakarlık üzerine kurulmuş bir harekettir. Ancak bu saldırılar karşısında fedaileşme gittikçe daha çok gelişti. Bu savaş sürecinde fedai duruş sergileyen sadece Mersin'de Sara ve Ruken, Ankara'da Rojhat ve Erdal, yine en son Ankara TUSAŞ'ta Asya Ali ve Rojger Helin yoldaşlar değildir. Kırsal alan savaşında, herkesin gözü önünde olmayan, tıpkı TUSAŞ eylemi gibi kararlı-fedaice çıkış yapan çok sayıda yoldaşımız vardır. Özcesi hem fedai ruh hem de taktikte açılım ve bir değişim aslında sonuç getirdi.

Kürtlere stratejik teknolojinin verilmemesine dönük yasak var!

Yine teknik konusunda da çok uğraşlarımız oldu. O konuda da biz uluslararası güçlerin o kuru duvarıyla karşı karşıya kaldık. Anladık ki Kürtlere dönük sadece siyasi-askeri bir tutum değil, teknolojinin Kürtlerin eline geçmemesi için de uluslararası bir karar vardır. Mesela şimdi Güneyli güçlerin birçok devlele ilişkileri var ve iş birliği yapıyorlar. Peki onlara stratejik teknoloji veriliyor mu? Hayır. Niye verilmiyor? Çünkü Kürtlere stratejik teknolojinin verilmesine dönük yasak vardır. Bu, yazılmamış bir şeydir ama objektif olarak durum budur. Bu konuda biz de çok uğraştık fakat dışarıdan edinemedik. Zorunlu bir biçimde tıpkı taktik konuda olduğu gibi bu konuda da yoğunlaşa yoğunlaşa sonuçta keşif uçağının düşürülme tekniği geliştirilmiş oldu. Yani 2023-2024'te mücadelemizde gelişen önemli bir faktör de teknolojik olarak Türk devletinin en zirve tekniği olan Akıncı keşif uçağını düşürebilecek düzeye ulaşamamızdır. Bunun da siyasal etkileri olmuştur kuşkusuz.

Hem bu taktik düzeyin belli bir direnç göstermesi hem teknolojinin bu biçimde dengeleyici bir düzey kazanmasıyla beraber tekrardan sorunun ancak siyasal yöntemlerle çözülebileceği kanaatini geliştirmiş olduğunu düşünmek mümkündür. Aslında bu taktik ve teknik gelişmelerle birlikte, güçlerimizin daha kapsamlı bir direnişi ve hamleleri geliştirme yeteneğine ulaşması durumu söz konusudur. Dolayısıyla bu da bundan sonra aynı minvalde gelişebilecek imkanların daha güçlü bir savaş ve direnme performansını açığa çıkarma olanağı demektir. Özellikle çağımızda, bu taktik ve teknik gelişme durumu hiçbir biçimde göz ardı edilecek bir husus değildir. Buna dayanarak daha kapsamlı askeri hamleleri geliştirme olanağına ve farklı seçeneklere rağmen bizim silahlı mücadele stratejine son vermemizin tek nedeni ideolojik ve siyasi bakış açımızdır.

Mücadelemiz tarafından şimdiye kadar çoğu Önder Apo tarafından, birkaçı da Önder Apo'nun onaylaması temelinde toplam 9 kez ateşkes ilan ettik. Bu ateşkeslerin sonuç alınmasının nedenini yukarıda belirttim. Bize göre '93'ten bu yana geçen 33 yılda gelişen savaş, hiç olmaması gereken bir savaştır. Fazladan yürütülen bir savaştır. Gerillanın savaşı '93'te sonucun alınması. Stratejisi başarılı olmuştur. Ondan sonra gelişen savaş aslında bize dayatılan bir savaştır. Yani bizim kendi istemlerimizle geliştirdiğimiz bir savaş değil; zorunlu olarak

kendimizi savunmak ve barışçıl çözümünü dayatmak üzere gelişen bir savaştır. Türk devletinin ise hep bizi yok etmek istediği için bu temelde yürüttüğü bir savaştır. Yani Türk devleti siyasi değil askeri çözümde ısrar ettiği için 33 yıldır bu savaş sürdürülmüş oldu. Bu açıdan savaşın sonlandırılması imkanı Devlet Bahçeli'nin çağrısı temelinde doğunca Önderliğimiz bunu hemen değerlendirdi ve olumlu cevapla karşıladi. Neden? Çünkü zaten 33 yıldır bizim istemediğimiz bir savaş var gündemde. Bu savaşın sona erdirilmesi gerekmektedir. Önderlik, "eğer devlet buna imkan verirse ben bu savaşı çatışma ve silahtan hukuk ve siyaset zeminine çekebilirim" dedi. Bizim amacımız zaten buydu. Yani bu dönemin siyaseti Önder Apo'nun 27 Şubat 2025 tarihi çağrısıyla geçmişten beri belirttiğimiz hususlar bir bütünlük içeriyor. Bu biçimde anlamak doğru anlama biçimi olur.

Yasa ilk adım ancak Önder Apo özgür olmadan kimse silah bırakmaz

10 Ağustos 2026 günü TBMM'nin karar altına aldığı çerçeve yasanın büyük bir oy çokluğuyla kabul edilmiş olması kuşkusuz önemli bir sonuçtur. Ve ilk kez TC devleti tarafından atılmış bir adımdır. Bu konuyla ilgili Önder Apo'nun çarpıcı değerlendirmeleri vardır. İşte "idam sehpasından diyalog masasına geldik. Bin kilometrelik yol bir adımla başlar. Bu, sorunun çözümü için kapının aralanmasıdır" gibi değerlendirmeleri önemlidir. Biz buna çok büyük bir değer vermek durumundayız. Bu, Önder Apo'nun emeği ve kahraman şehitlerimizin direnişi temelinde ulaşılan bir sonuçtur. Önder

yanaşmaz. Çünkü gerilla güçlerimizin büyük çoğunluğu aslında Önder Apo'nun özgürlüğü için katılmış. Şimdi Önder Apo'nun özgürlüğü olmadan 'silah bırak' diyeceksin. Bu çok zor bir şeydir. Biz hareket olarak, yine gerilla güçleri olarak bu sorunun köklü çözümü için çıkarılan kanun çerçevesinde adım atmaya hazırız. Ama bunun olmazsa olmazı Önder Apo'nun devrede olması, süreci yürütmesidir. Eğer devlet bunun olanaklarını yaratırsa -ki bunu yaratabilir- hızlı gelişmeler de yaşanabilir. Mesela TBMM'nin kurduğu komisyon raporunda da üstü örtülü bir biçimde vardır. İşte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarının uygulanması vurgusu var. Bu çerçeveden yaklaşılarak Önder Apo'nun Türkiye'de umut hakkının geçerli kılınması temelinde özgürleşmesi sağlanırsa bu yasa rahatlıkla yürürlüğe girebilir. Ve sorunun kalıcı çözümü için gerekli tüm adımların atılması da bir program dahilinde pratikleşir. Ama bunun yapılmaması işi yokuşa sürme sonucuna yol açar. Dikkat edilirse, biz bütünlüklü ve tutarlı yaklaşıyoruz. Baştan beri belirttiğimizi şimdi de belirtiyoruz. Kısacası; bazı yetkililerin de ifade ettiği gibi, farklı ek yasalar yoluyla bu yasanın demokratikleştirilmeye dönük tamamlanması gerekiyor.

Barış yapıyorsa yasalar da buna göre olmalı

Gerilla güçlerimiz aynı zamanda bu hareketin birer kadrosudur. Biz PKK'yi feshettik. Bu doğru ama bu, mevcut yapının dağılacağı, herkesin evine gideceği anlamına gelmiyor. Neden? Çünkü biz hiçbir zaman bir tüzük hareketi

mamen reddetme ya da tamamen kabul etme olmayabilir. O kadar her yönüyle benimsenecek bir şey değilse, o denli benimser bir tutum da sergilenemeyebilirdi. Tabii ki önemli bir adımdır ve evet demek lazım ama sırf önemli olduğu için ve evet denileceği için de, yetersizliklerini göz ardı etmek olmamalı.

Sonuç olarak biz bu yasaı önemli görüyoruz. Önderliğimizin de belirttiği gibi ilk ve önemli bir adımdır. Ancak bunun pratikleşmesi için belirttiğimiz gibi, Önder Apo'nun bu süreçte rol oynaması bir olmazsa olmazdır. Bunun herkes tarafından görülmesi gerekmektedir. Ve ben bunun devlet yetkilileri tarafından bilindiğini düşünmekteyim. Elbette bir şekilde buna bir çözüm bulunursa su yolunda akar. Dolayısıyla tarafların bu konuda birbirine güven vermesi gerekmektedir.

Türk devletinin sürece yanlış yaklaşımları

Ne var ki bu konuda iktidar tarafının çok ciddi sıkıntılı yaklaşımları vardır. Her şeyden önce üslup sorunu çok ciddi bir sorundur. Bir kere "biz başardık, kazandık, biz yendik" var-sayımı bir barış ve çözüm dili olmadığı gibi çok yanlış, gerçeklerin ters yüz edilmesidir. Ortada öyle bir durum yoktur. Çok iyi biliniyor ki, Önder Apo tek kişi olarak yola çıktı; bugün milyonlar arkasında yürüyor, on binlerce kadro bulunuyor. Evet; daha atılımın ilk gününde zamanın Cumhurbaşkanı Kenan Evren, "bu suçu kim işlemişse, hangi taşın altına girmişse ve hangi delikte saklanmışsa ordumuz 72 saatte kulağından tutar ve adaletin önüne

“10 Ağustos 2026 günü TBMM'nin karar altına aldığı çerçeve yasanın büyük bir oy çokluğuyla kabul edilmiş olması kuşkusuz önemli bir sonuçtur. Bu konuyla ilgili Önder Apo'nun çarpıcı değerlendirmeleri vardır. İşte "idam sehpasından diyalog masasına geldik. Bin kilometrelik yol bir adımla başlar. Bu, sorunun çözümü için kapının aralanmasıdır" gibi değerlendirmeleri önemlidir. Biz buna çok büyük bir değer vermek durumundayız. Önder Apo'nun emeği ve kahraman şehitlerimizin büyük tarihi direnişi olmasaydı böyle bir yasaya hiç gerek duyulmazdı.”

Apo'nun emeği ve kahraman şehitlerimizin büyük tarihi direnişi olmasaydı böyle bir yasaya hiç gerek duyulmazdı. Bunun altında böyle bir gerçeklik vardır.

Fakat bu yasa çok eksik olduğu gibi, önemli yanlışlıkları da içeriyor. Bir kere her şeyden önce bu sürecin mimarı olan Önder Apo'nun dışta bırakılması kabul edilemez bir durumdur ve bu yasanın en büyük yetersizliğidir. Yine ısrarla tıpkı Lozan Anlaşması'nın son biçimi olan resmi belgesi gibi Kürt kavramının kullanılmaması dikkat çekici bir şeydir. Biz Kürt sorununun Türkiye'nin demokratikleşmesiyle çözülebileceğine inanıyoruz. Demokratikleşme ile Kürt sorunu birbiriyle çok bağlıdır ama burada demokratikleşmeye ilişkin herhangi bir şey yoktur. Evet, bu yasanın hazırlanması tartışma temelinde olmuştur ama anlıyoruz ki son biçim verilirken aslında Önder Apo'nun görüşleri fazla dikkate alınmamıştır. Yine hareketimizin görüşleri oldu. Biz bu görüşleri aslında sunduk. Devlet tarafı biliyor. Hakeza halkımızın her gün meydanlarda ifade ettiği hassasiyetler var. Bunlar dikkate alınmamıştır. Sorunu sadece silah bırakmaya indirgeme vardır. Bu çok dar bir yaklaşımdır. Bu dar yaklaşımla sorunun çözüme kavuşması mümkün değildir. Ama işte biliyoruz ki bunun izahatlarını yapıyorlar.

İzahatı nedir? İşte Türkiye toplumunun hassasiyetleri, seçim hesapları, vb. kaygılarla bu gerekçelendiriliyor ama aslında dar ve yetersiz bir bakış açısıdır. Devlet Bahçeli daha ilk çağrısında -ki Devlet Bahçeli'nin bu konuda tutarlı olduğunu belirtmem gerekiyor- ne dedi? "Örgütünü feshetsin, savaşı bıraksın, gelsin, TBMM'de Dem Parti grubunda konuşsun. Umudundan sonuna kadar faydalansın" dedi. Doğrusu, biz de buna dayanarak aslında Kongre'de fesih ve silahlı mücadeleyi bırakma kararı aldık. Yani biz yapımıza izah ederken aslında bunu gerekçe gösterdik. İşte "Önder Apo özgürleşecek. Bu ciddi bir çözüm adımı anlamına geliyor. Dolayısıyla bizim bu kararları almamız gerekir" dedik. İyi de şimdi bu yasada bu yoktur.

Biz şunu biliyoruz: Önder Apo zindanda iken Kürdistan Özgürlük Gerillası silah bırakmaya

olarak kurulmadık. Yani programı olan, tüzüğü bulunan ve herkesin o tüzüğe göre katıldığı bir hareket olmadık. Biz öyle bir hareket değiliz. Bizimki bir ideoloji, bir felsefe, bir yaşam tarzıdır. Bir kültüredir. Biz bir kültür hareketiyiz, bir yaşam tarzıyız. Bu yaşam tarzını benimseyenler vardır ve bunların hepsi Önder Apo'ya sonuna kadar bağlıdır. Bu bağlılık sürecek, hatta daha da pekişecektir. Bu kadrolar dağılmayacak. Bu kadrolar demokratik cumhuriyete katılacaklar ve bu ülkenin iyiliği, gelişmesi ve demokratikleşmesi için mücadele yürütecekler. Ancak silahlı değil. Demokratik cumhuriyetin güçlendirilmesi Kürdistan'da demokratik toplumun örgütlenmesi için mücadele edecekler. Yani artık silah olmayacak ve demokratik siyaset yürütülecek. Bu temelde kalıcı barış pekişecek. Gerilla kültürlü, bir amaca bağlanmış insanlardan oluşur. Yani gidip köyünde çift sürmeyecek. Belki öyleleri de çıkar onu bilemem ama büyük çoğunluğunun böyle olmayacağını çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla yasanın, bu arkadaşlarımızı gidip de yarın demokratik mücadeleye yürüttüğünde tekrardan bir engelle karşılaşmayacağı şekilde tamamlanması gerekiyor. Çünkü biz Türkiye Cumhuriyeti devleti ile barış yapacağız. Biz düşmanlığa son veriyoruz. Dolayısıyla yasaların da buna göre olması gerekiyor.

Herkesin kendine göre kanunları yasaları olabilir. Bizim de kendimize göre yaşam ve ilişki yasalarımız vardır. Bu açıdan eğer Önderlik gidecek her grubu karşılayacak imkanlara sahip olursa, onları karşılayıp gerekli toplantıları, izahatları yaparsa ve bu temelde düzenlemelerini yapıp perspektif verirse, bu süreç bu biçimde yürür. Bu açıdan mevcut çıkmış olan yasaı önemli ama bu anlamda yetersiz bir yasa olarak görmek gerekiyor. Atılmış önemli bir adımdır fakat tek başına, karşı tarafın adım atmasına da yetmiyor. Adım atılması için tamamlanması gerekiyor.

Bu konuda Türkiye demokrasi hareketi ile Kürt Özgürlük Hareketi'nin birleşiminden oluştuğuna inandığımız DEM Parti'nin kuşkusuz sürecin geliştirilmesinde önemli bir rolü vardır. Ama kimi siyasetçilerin de bu konuda yanlışlarının olduğunu düşünüyorum. Bir şeyi ya ta-

getirir" dedi. Bu 72 saat şimdi 42 yıl oldu. Hala belirtilen şeyler gerçekleşmiş değildi. Hakeza Süleyman Soylu 2016'da "Nisan 2017'ye kadar PKK diye bir şey kalmayacak, kimse PKK'nin adını ağzına almayacaktır" dedi. 2021'de Medya Savunma Alanları'na (Güney Kürdistan) karşı geliştirilen saldırıdan 3 ayda sonuç alınması hedeflendi. Bunun için NATO'nun, Güneyli güçlerin, Irak'ın desteği alındı. Kıyasıya bir savaş yürütüldü ama sonuç ortada. Yine Cumhuriyetin yüzüncü yıldönümü olan 2023'de hareketimizin tümünden bitirilecek hedefi defalarca ifade edildi. Ama sonuç alınamadığı gibi aynı yılın sonundan itibaren kış boyu büyük bir hamle ile Türk ordusunun onlarca askeri üssünü tümünden düşüren ve imha eden, silahlarına el koyan zirvesel eylemler gerçekleşti. Hatta bu eylemler film haline getirilerek kamuoyuna sunuldu.

Bu konuda son ateşkes süreciyle birlikte ortaya çıkan çarpıcı örnekler de söz konusudur: Tarafımızca şimdiye kadar ilan edilen 9 ateşkesin önemli bir kısmı resmi olarak çift taraflı bir ateşkes durumuna geçmemiştir. Biz ateşkes yapıyorduk ama Türk devlet güçleri ateşkesi dikkate almayıp kendi operasyonlarını sürdürüyordu. Bir kısmı böyle, yani tek taraflıydı, bir kısmı da çift taraflı ateşkese dönüşüyordu. Çift taraflı hale gelen ateşkes süreçlerini de Türk devleti resmi kabul etmiyordu, fiili olarak uygulama durumuna geçiyordu. Örneğin 2013-2015 süreci böyleydi. Yine 2000-2004 yılları arasındaki ateşkes sürecinde de bir zamandan sonra öyle bir durum yaşandı. En son Önder Apo tarafından 27 Şubat 2025'te Barış ve Demokratik Toplum Süreci ilan edildikten hemen bir gün sonra yönetimimiz toplandı ve 1 Mart 2025'ten itibaren ateşkes ilan ettiğini kamuoyuna duyurdu. Fakat Türk devleti bu ateşkese çok fazla kaale almadı. Yani operasyonlarını sürdürdü. Keşif faaliyetini, yine hava saldırılarını sürdürdü. Gerçekleştirdiği hava saldırılarında Garê'de üç arkadaşımız şehit düştü. Karada yaşanan çatışmalarda da 17 arkadaşımız şehit düştü. Bu biçimde ateşkes halindeyken 20 şehit verdik. Bu durum Haziran ayının son haftasına kadar sürdü. O zaman Türk ordusunun, ateşkes koşullarını bir fırsat olarak değerlendirip mevzilenme sahasını daha da geniş-

leten, yakın temasta olan güçlerimizi zora sokacak pozisyonlara giren bir faaliyeti oldu. Yani fırsatçı yaklaştı. Bu fırsattan istifade ederek birçok yeri işgal etti ve güçlerimiz o alandan giriş-çıkış yapamayacak bir duruma geldi.

Bunun karşısında güçlerimiz 24 Haziran 2025'te sürü dron taktiğiyle Türk devlet güçlerinin mevzilerine karşı bir hamle başlattı. Bu hamlede zayıflatları olmuştur. Yani o tepelerdeki tüm güçler zaten araziye dağıldı, intişar yapmak zorunda kaldı. Yaralıların çok sayıda olduğunu biliyoruz ama ölü var mı yok mu iyi bilmiyoruz. Büyük ihtimal ölü de olmuştur. Bu bir uyarı hamlesiydi. Sonra bir gün ara verildi, askerlere pozisyonlarını düzeltmeleri için fırsat tanındı. Ancak herhangi bir değişiklik olmadı ve yine eskisi gibi faaliyetlerini sürdürdüler. Bunun üzerine 26 Haziran'da Türk devlet güçlerinin mevzilerine karşı ikinci kez gün boyu dron saldırıları yapıldı. Burada da darbe yediler. Kayıpları muhakkak olmuştur. Yine yaralılarının görüntüleri dijital medyaya yansıdı.

Bu eylemler ardından, pratikteki bu gibi sorunları tartışmak ve gidermek için bizimle Türk devlet yetkilileri arasında 'mekanizma' denilen bir sistem kuruldu. Böylece sadece İmralı değil, bir de Kandil üzeri bir ilişkilene durumu söz konusu oldu. Bunu kendileri talep etti. Önderliğimize de ileterek oradan onay çıkardılar. Başta aslında biz pek istekli değildik ama onlar çok ısrar etti. Konuyla ilgili Önder Apo mektup gönderdikten sonra kabul edildi.

O mekanizma denilen yapı biraraya geldiğinde arkadaşlarımıza "siz ne istiyorsunuz? Niye güçlerimize karşı dron eylemlerini yapıyorsunuz?" diye sordular. Orada yetkili arkadaşlarımız da kendilerine, "siz ateşkesi fırsat olarak değerlendirdiniz. Savaş döneminde gelemediğiniz yerlere, güçlerimizi zorlamak açısından mevzilerinizi getirdiniz. Bu kabul edilemez. Bunun için biz de karşılık vermek durumundaydık" dedi. O zaman görüşen devlet heyeti bazı yönleriyle doğrulayarak, "üzerinde duralım, çözelim" diyor.

Bu tartışmaların içerisinde biz o zaman hem Ş. Delil Batı Zap Eyaleti'ndeki birkaç noktadan, hem de Metina'daki bir noktadan ortak anlaşma ile güçlerimizi çekme kararı aldık. Güçlerimiz bütün malzemelerini de alarak Garê'den giden araçlarla o mevzilerden çekildiler.

İşte tam da o tarihten sonra Türk devlet güçleri de ateşkese uymak zorunda kaldı. Yani 1 Mart 2025'ten beri tek taraflı olan ateşkes, 1 Temmuz 2025'ten itibaren çift taraflıya dönüştü. Öncesindeki dört ay, aslında çatışma devam ediyordu. Eğer gücümüz olmasaydı, yani gereken karşılığı pratikte vermeseydik, onların amacı, saldırılarına devam ederek bizi darbelemekti. Zira Savunma Bakanı da her fırsatta açıklam yapıyordu, 'operasyonlarımız durmayacak, devam edecek' diyordu. Ama gerillanın verdiği bu karşılıklardan sonra o mekanizma üzeri ateşkes artık çift taraflı bir ateşkese dönüştü.

Sonrasında ise keşif faaliyetlerini sürdürdüler. Ne zaman ki biz iki ayrı zamanda Kandil semalarında 10 bin 500 metre civarlarındaki bir irtifada uçuş yapan iki Akıncı keşif uçağını düşürdük, o zaman tekrar aynı konu o mekanizma tartışmalarına geldi. Orada, "tamam, biz artık alanlarınızın üzerinde keşif uçmayacağız. Sadece askerlerimizin bulunduğu yerde askerlerimizin güvenliği için keşif uçaklarımız uçuş yapar. Bunun dışında Garê ve Kandil'de olmayacak" dediler. Nitekim o zamandan bu yana önemli oranda bu anlaşmaya uydular. Bazen yapılan birkaç saatlik gelip gitmeleri saymasak, mevcut durumda ateşkes hem karadan hem de havadan geçerli hale gelmiştir. Burada biz bir nevi kendi öz gücümüze dayanarak ateşkesin çift taraflı hale gelmesini sağlamış olduk. Bu da aslında sürecin nasıl geliştiğini, her iki gücün aralarında bir dengeyi oluşturduğunu ortaya koyan açık bir kanıttır.

Yukarıda da belirttiğim gibi, geçtiğimiz yıl devlet tarafının talebi üzerine anlaşma temelinde biz güçlerimizi Batı Zap'tan çektik. Ancak hala bizimle Türk devleti arasında en temel sorunlardan biri Metina'daki güçlerimizin ko-

numlanmasıdır. Onlar ısrarla bizim orayı boşaltmamızı, güçlerimizin çekilmesini istiyorlar. Hani kilit kapanmıştı? Madem siz yenmişseniz, herkesi temizlemiş ve kilidi kapatmışsanız, orada ne diye bir güç var? Demek ki belirtilen her şey doğruyu yansıtmıyor. Demek ki öyle bir varsayım yok. Eğer öyle olsaydı niye geçen yıl anlaşma temelinde gerilla güçleri sizin güçlerinizin ortasından araçlarla geri çekildi? Biz tabii ki, istem üzerine sürecin ilerlemesi ve Meclis'teki komisyonun olumlu rapor hazırlayabilmesi için oraları bıraktık, yine Kuzey'den güçlerimizin önemli kısmını çektik. Biz çözüm istiyoruz ama ortada bir yengi veya yenilme durumu yoktur. Eğer böyle dersiniz ve toplumu da bu biçimde motive ederseniz o zaman adım atılamaz.

Üslup hala psikolojik savaş üslubudur!

Sıkça, toplumun hassasiyetleri olduğunu söylüyorlar. Güzel ama siz topluma yanlışları aktarıyorsunuz. Bu tür üsluplar, psikolojik savaş döneminin üslubuydu. Şimdi biz bir buçuk yıldan beri ateşkes halindeyiz. Kalıcı, stratejik bir barış sürecini geliştirmek istiyoruz ama başta iktidar basını ve kendini muhalif sayan bir kesim de dahil olmak üzere sürdürülen üslup hala psikolojik savaş üslubudur, gerçeklerin ters yüz edilmesidir. Bunun böyle topluma yansıtılmasıdır. Bu, özünde topluma karşı da bir saygısızlıktır. Eğer topluma gerçekler aktarılsa, toplum sürece hazırlanmış olur ve Türkiye toplumu, "madem iyi niyetli barışçıl bir yaklaşım var; madem farklı seçeneklere rağmen barışı tercih ediyor, o zaman Önder Apo özgür olmalı" der. Gerçekler dosdoğru aktarılsa Türkiye toplumu; "o zaman özgürlüğü hak etmiştir" deme noktasına gelir. Eğer Önder Apo'nun geliştirdiği bu süreç olmasaydı, Rojava'daki entegrasyon ve yine Türkiye'de şimdi içine girilen bu ortam gelişir miydi? Açık ki gelişmezdi. Ama bu Türkiye toplumuna doğru yansıtılmıyor. Savaş üslubu, psikolojik savaş tarzı devam etmektedir. Bunun bırakılması gerekiyor.

Ortada öyle bir yenen veya yenilen yoktur. Doğru; biz Türk ordusunu Kürdistan'dan çıkaramadık ama Türk ordusu da bizi yok edemedi. Biz kimsenin hakkını yemiyoruz. Türk ordusu güçlü bir ordudur. NATO'nun ikinci büyük ordusudur. Elinde çağın en modern silahları vardır. Savaşan bir ordu. Ama karşısındaki Apocu gerilla gücü de küçümsenecek bir güç değildir. Bir fedai güçtür. Yenilmez bir güçtür. Her türlü silaha karşı direnme becerisini gösteren, destansı direnişe kahramanlıklar yaratan bir güçtür. Ve bu güç yenilmedi.

Gerçekler budur. Zaman, gerçekleri ifade etme zamanıdır. Hz. İsa'nın dediği gibi "Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerekiyor."

Uluslararası düzeyde bu tür konularla ilgilenen birçok araştırmacının, yazarın değerlendirmeleri vardır. Bunların içerisinde uzun yıllar ABD Dışişleri Bakanlığı yapmış olan, halkların direnişleri konusunda büyük bir gözleme sahip Henry Kissinger'in yazıları ve kitapları vardır. Kissinger'in -ve daha bir çok uzmanın- üzerinde durdukları ortak nokta şudur: "Egemen bir devlet, isyana kalkmış bir örgütü yok edememişse başarısız demektir. Bunun karşısında isyana kalkmış bir örgüt tasfiye olmamışsa, kendi düşüncesini toplumda yaymış ve popüler olmuşsa o başarılıdır demektir." Uluslararası tespitler böyledir.

Şimdi Kürdistan'da yaşanan bu değil mi? Bu hareket toplumlara milyonlar mal olmamış mı? Bu hareket hala ayakta değil mi? Niye siz yendiğinizi propaganda ederek topluma öyle yansıtıyorsunuz? Bunda seçim hesaplarının olduğu anlaşılır bir konudur. Onun için işte 'biz başardık biz yendik' deniliyor ama "biz demokratik açılım yaptık bu temelde Kürt sorununu çözdük, böyle başardık" deseler daha fazla sonuç elde edebilecekleri gün gibi bir gerçektir. Ancak onlar bunu diyeceklerine, "biz yok ettik, askerlerimizin güvenlik güçlerimizin başarısı temelinde bu noktaya geldik" diyorlar. Doğru, onlar emek vermiş, onlar kayıp vermiş;

herkesin kayıplarına saygımız vardır. Gerçekten Türk ordusu yerine başka bir ordu olsaydı şimdiye belki on kere yenilmiş olurdu. Çünkü gerillanın da gösterdiği büyük performans vardır. Herkesin hakkını böyle yerli yerine oturtmak gerekmiyor mu? Şimdi bu olmadığı için tabi adım da atılamıyor. Böylece çözüm için gerekli olan şeyler de yapılmamış oluyor. Sorun bundan kaynaklıdır.

Gerillalar suçlu değil ülkenin en fedakar insanlarıdır

Diğer bir konu da sanki gerilla güçleri suç işlemiş de 'işte suçunu erteliyoruz', yine 'bazılarınıninkini de ertelemeyeceğiz, dışında bırakıyoruz, sonra tartışılacak' deniliyor. Bu da ilginç bir şey. Yani karar vericilerin dışında olacağı bir yasadan söz ediyoruz. Bunun dünyada başka bir örneği var mı bilemiyorum. Evet çözüm örnekleri var ama karar vericiler o kararın dışında kalacaklar diye gelişen bir çözüm önerisinin olup olmadığını araştırmak gerekiyor. Bildiğim kadarıyla yoktur aslında. Ben bunu derken tabii ki kendi derdime düştüğüm için bunu belirtmiyorum. Biz bu hareketin fedaileriyiz, bu sorun çözülsün, bize ne olduğu bizim için önemli değil ama bu sorunun çözümünün başında Önder Apo'nun özgürlüğü vardır. Onun için biz kendimizden değil Önder Apo'nun durumundan bahsediyoruz. Birileri buradan "kendilerini de düşündükleri için böyle söylüyorlar" biçiminde bir sonuç çıkarmasın. Hayır; biz dönmeyebiliriz. Mesele o ki, esas olarak ortada suçlu yoktur. Gerillalar bu ülkenin en duyarlı, hiçbir bireysel çıkar gözetmeksizin yaşamını ortaya koyan fedakar insanlardır. Sırf yaşanan adaletsizliği ortadan kaldırmak için, kendi halkının özgürlüğü için bireysel yaşamından feragat etmiş, bütün yaşam olanaklarını elinin tersiyle itmiş, kimisi okulunu bırakmış, kimisi maddi yaşam imkanları bol olmasına rağmen ondan vazgeçmiş, gelmiş dağda gerilla olmuş. Bu en fedakar, en duyarlı insan duruşudur.

Peki gerillanın hiç mi hatası yok? Elbette ki vardır. Biz şimdi kendimizi özeleştirir sürecinde görüyoruz. Biz yeterli düzeyde doğru çizgide mücadeleyi yürütebilseydik bugün masada Önderliğin elini çok daha güçlendirmiş olurduk. Bu konuda gösterilen yetersizlikler, hatalar vardır. Bunun özeleştirisini veriyoruz ama biz bu özeleştiriyi halkımıza ve Önderliğimize veriyoruz. Halkımız ve Önderliğimiz dışında kimseye özeleştirir verme durumumuz olamaz. Biz şehitlerimize karşı borçluyuz. Onların anılarını doğru yaşatmakla mükellefiz. Onların davasını mutlaka başarıya taşımakla görevli kılınışız. Bizim onlara karşı sorumluluğumuz, borcumuz vardır. Biz şehitlerimize, halkımıza, Önderliğimize karşı özeleştirisel konumdayız. Bu doğru. Ama aynı zamanda kendi yasalarımız temelinde hareket eden bir topluluk olarak, vicdanımız da rahattır.

Unutmayalım ki biz tarihin derinliklerinden gelen bir hareketiz. Biz Şêx Saîdlerin torunlarıyız. Zilan Vadisi'ndeki katliamdan kurtulanların evlatlarıyız. Dersim Tertelesi'nin çocuklarıyız. Biz oradan geliyoruz. Beş bin köyümüz yakılmış yıkılmış, halkımız göçertilmiştir. İnsanlarımız, faili meçhul adı altında 17 bin 520 kere saldırıya uğramış ve çoğu şehit düşmüştür. En son 2015-'16 kışında Cizre'de hendekler bahane edilerek bu ülkenin silahsız konumda bulunan 270 genci sivil iken üç ayrı bodrumda üzerlerine benzin dökülerek yakılmıştır. Hem de en vahşi bir biçimde katledilmiştir. Bunun sorumlusu kim? Onların çoğunluğu çeşitli şehirlerden, üniversitelerden, Cizre halkıyla dayanışmak için gelen insanlardı. Mehmet Tunç'un, Asya Yüksel'in elinde silah mı vardı ki siz öldürdünüz? O zaman o bodrumlarda olan insanlarımız HDP milletvekilleri yoluyla, tedavi olmak istediklerini ve bunun için dışarı çıkmayı talep ettiler. Bunu tüm kamuoyuna duyurdular. Ama siz bırakmadınız. Dışarı çıkıp teslim olmak isteyenleri bile öldürdünüz. Buradaki vahşet niye işlendi; bunun sorumlusu kim? Yani eski defterler açılırsa kim suçlu kim değil ortaya

çıkarak. Bunun için bizim önerimiz Adalet ve Hakkat Komisyonu'nun kurulmasıdır. Biz onu öneriyoruz. Bu komisyon kurulsun, biz onun karşısında yargılanmaya, hesap vermeye hazırız.

Bu ülkede binlerce insan katledildi. Yani tarafların bu yönlü uyguladıkları şiddet vardır. Siz bu şiddeti 'terörsünüz, terörsünüz' deyip bize yıkacaksanız denge nasıl sağlanacak? Türkiye'nin yürüttüğü devlet terörü, bizim uyguladığımızı belirttikleri şiddetin on katı vardır. Dolayısıyla biz eğer kalıcı bir barışı kuracaksekse bu, ortak vatanımız ve ortak sistemimiz olacaksa önce bu üsluba son vermeniz gerekiyor. Suçlayıcı ve aşağılayıcı bir biçimde, "teslim oluyorlar, teslim alacağız, yok ettik, yok edeceğiz" gibi gerçek dışı beyanatlara son verilmelidir. Bunlar süreci geliştiren değil, tahrik eden, sürecin gelişimi önüne takoz koyan üsluplardır. Hele hele hiç elini sıcak sudan soğuk suya koymayan, adının önüne profesör, gazeteci, yazar ve uzman sıfatını eklemiş olan, ömründe zorluk yaşamamış kişilerin çıkıp da ekranın karşısında sanki savaş meydanında zafer kazanmış bir komutanmış gibi demagoji yapımları kabul edilemez bir şeydir. İnsan bu kadar yalana dayalı demagoji geliştirmekten biraz utanır. Bu ülkenin çocukları birbirleriyle çarpıştılar. Yukarıda da belirttiğim gibi, aslında bu da hegemonik güçlerin bu çatışmayı körüklemek, çıkmazı derinleştirme politikası sonucu gelişmiştir. Yani bu ta Lozan'dan bu yana ele alınıp incelenecek önemli bir konudur. Kaldı ki açıktır. Bunun görülmesi yerine kalkıp suçlayıcı bir üslupla sonuç alacağını sanan bir tutum doğru olamaz.

Güven verici bir duruş geliirse süreç ilerler

Sonuçta biz Önder Apo'nun düşünen sisteme tam güveniyoruz ve inanıyoruz. Yine Önder Apo'nun yürüttüğü çabaların karşılık bulmasını istiyoruz. Dolayısıyla kendi açımızdan karşılık vermeyi esas alıyoruz. Ama böyle hakaret edici, gerçekleri ters yüz eden tutumlar süreci provoke etme çabaları olarak etki yapıyor. Bunun için bundan vazgeçilmesi gerekiyor. Eğer siz gerçekten Türkiye'nin büyümesini istiyorsanız, gerçekten Türkiye'nin yıldızının parlamasını, Ortadoğu'da önder bir demokratik cumhuriyet gücü olmasını istiyorsanız, bu tarz çığırtkanlıktan ve psikolojik savaş üslubundan vazgeçeceksiniz. Tarihe bakın; hangi dönemde Türk devletleri Kürtlerle ittifak yapmışa bölgede gelişmiş ve büyümüştür. Şimdi de öyledir. Biz bu temelde samimi ve kalıcı bir barış geliştirmek istiyoruz. Düşmanlığa son vermek istiyoruz; sizin de son vermeniz lazım. Kimse size teslim olmaz. Biz teslim olmaya değil, anlaşmaya ve Türkiye'yi demokratikleştirmeye varız. Bunun için Önderliğimiz tarafından bu kadar çaba sarf edildi. Bakın, 42 yıllık mücadele sürecinin 11 yılı ateşkesle geçmiştir. Niye? Çünkü biz hep demokratik çözümünden yana olduk. Tam 33 yıldır Önderliğimiz bunun için büyük bir çaba gösteriyor. Biz hareket olarak bu çizgide kararlı bir duruşun sahibi olduğumuzu şimdiye kadar sergilediğimiz pratikle gösterdik. En azından feshi kongremizin sonuçları, silahları yakma tutumu, birçok mevziden geri çekilme kararı ve şimdiye kadar gösterilen bütün pratikler bu duruşumuzu kanıtlayan olgulardır. Ama biz aynı zamanda karşıdan da benzer güven verici bir duruşun gelişmesi halinde sürecin ilerleyeceğini ve sonuç alacağını belirtiyoruz.

15 Ağustos Tarihi Atılımı'nın anlamını böyle ele almak, böyle okumak doğru bir okuma olur diye düşünmekteyiz. 15 Ağustos'un en büyük eseri Diriliş Devrimi'dir. Diriliş Devrimi'nin yarattığı uluslaşma, demokratikleşme, mücadeleci bir toplumsal gerçekliktir. Diriliş Devrimi'nin yarattığı özgürlükçü kadın hareketinin yükselişini bütün dünya gıptayla izliyor. Diriliş Devrimi toplumumuza yön vermiş, onu çağla bütünleştirmiş, doğru demokratik bakış açısına kavuşturmuş bir devrimdir. Önder Apo'nun düşünce sistemi temelinde gelişen bu Diriliş Devrimi bundan sonra da halkımızı büyük başarılarla taşıyacak bir altyapıya sahiptir. Biz bunu Türkiye toplumuyla da bütünleştirmek, esasen bölge halklarıyla da bütünlüklü ele almak ve bütün bölgenin uluslararası hegemonik güçler karşısında bir iradi güç olması ve Türk, Kürt, Arap, Fars, Asuri-Süryani, Ermeni ve bütün halkların kardeşleşmesi temelinde bütünleştirmek istiyoruz. Böyle bir devrim hareketinin gelişmesinin altyapısını 15 Ağustos Atılımı ve onun bir ürünü olan Diriliş Devrimi yaratmıştır. Bu doğrultuda tarihin akışı ilerleyecek ve hiç kimse durduramayacaktır.

“Sıkça, toplumun hassasiyetleri olduğunu söylüyorlar. Güzel ama siz topluma yanlışları aktarıyorsunuz. Bu tür üsluplar, psikolojik savaş döneminin üslubuydu. Şimdi biz bir buçuk yıldan beri ateşkes halindeyiz. Kalıcı, stratejik bir barış sürecini geliştirmek istiyoruz ama başta iktidar basını ve kendini muhalif sayan bir kesim de dahil olmak üzere sürdürülen üslup hala psikolojik savaş üslubudur, gerçeklerin ters yüz edilmesidir.”

KÜRDİSTAN'DA DOĞANIN İMDAT ÇIĞLIKLARI

“Kürdistan’ın ağacı, suyu, toprağı ve dağları büyük bir saldırı altındadır. Güneş enerjisi santralleri (GES), rüzgâr enerjisi santralleri (RES), jeotermal enerji santralleri (JES), petrol sondaj kuyuları, kaya gazı sondaj kuyuları, altın, bakır, kömür, mermer ve diğer maden ocakları, bunun yanı sıra barajların yapımı ve orman kıyımları, Kürdistan doğasının her karışını bir yıkım ve talana uğratmaktadır.”

ALİŞER HÊLÎN

İnsan ve toplum yaşamı tarihsel olarak sadece kendi fiziki varlığı ele alınarak anlaşılamaz. Her varlık gibi insan da kendini gerçekleştirmek açısından mekâna ihtiyaç duyar. Mekânın adı her ne kadar değişse de hepsinin ortak bir ifade alanı vardır. O da Doğadır! İnsan doğanın içerisinde bir varlık olarak şekillenmiş, doğadan edindiği özellikler ile evrimini gerçekleştirmiş ve doğanın dikkat çekici varlığı olarak yaşamını sürdürmüştür.

Bu yaşam hâli sadece fiziki ve biyolojik özellikler ile ele alınmamalıdır. Nitekim insanın fiziki ve biyolojik gerçekliği doğada gerçekleşen en dikkat çekici gelişim olsa da özünde bunun kaynağı yine doğadır. İnsan da her varlık ve canlı gibi özüne dayanarak kendini gerçekleştirip tamamlamaya çalışır. Nitekim tarihsel süreçteki gelişim dikkatli bir şekilde tahlil edilirse bunun gerçekliği daha iyi anlaşılacaktır. İnsanlığın birikimi doğada gerçekleşmiştir. Doğayı taklit ederek ve onu kendi toplumsal yaşamında bir hakikate dönüştürmeye çalışarak bir tarihsel birikim oluşturmuştur. Bu durum kendisiyle beraber birçok şey doğurmuştur. Sanatı, düşünceyi, güvenliği, kültürü ve bunların hepsini var eden toplumsal gerçekliği inşa etmiştir. Doğanın sırrını keşfederek tarım gibi tarihsel bir devrimi gerçekleştirmiş, hayvanların dünyasını anlayarak evcilleştirme eylemini gerçekleştirip kendi yaşamını var etmeye çalışmıştır.

Doğaya yabancılaşma ve yok oluşa sürükleniş

Gerek mitolojilerde gerekse inanç sistemlerinde birçok yabancılaşma hikâyesi bulunmaktadır. Felsefi olarak da yabancılaşma kendi varoluş kaynağını yadsımak ve onu inkâr ederek tersi bir yöne savrulmayı ifade etmektedir. Tarihsel süreç ele alındığında yabancılaşmanın tarihi özellikle sınıflı uygarlığa ve Önder Apo’nun kastik katil olarak tanımladığı döneme uzanmaktadır. İnsan denilen varlık doğa ile uyum

içindeyken, doğaya ters düşmüş ve doğal yaşamdan uzaklaşarak sınıflı uygarlığın talan ve sömürü sistemine dayanarak doğayı tahrip etmeye başlamıştır. Enkidu’nun Gilgamiş’a gitmeden önce yaşadığı deneyim bir yabancılaşmanın ifadesi olarak mitolojilerde yerini almıştır. Yine Gilgamiş ve Enkidu’nun Humbaba ile hikâyesi, insanın sınıflı uygarlıkla beraber doğa üzerinde kurduğu hâkimiyetin bir söylevi olarak tarihsel hafızada görünürlük kazanmıştır. Yani insan sınıflı uygarlıkla beraber doğadan gelen bir varlık olmasına rağmen, kökleri doğada saklı olmasına rağmen kendi köklerine saldırarak bir varlık haline gelmiştir. Oysa kök varoluşun kaynağıdır. Köksüz kalmak tıpkı bir ağaç gibi nasıl yaşamı imkansız kılıyorsa, aynı durum insan için de geçerlidir. Köksüzlük aynı zamanda bir ölüm halidir. Dolayısıyla doğayı tahrip etmek aslında kendini uzun vadede ölüme sürüklemek demektir. Kendi yaşam kaynağını tüketmek ve kendini bir yok oluş girdabına sokmaktır.

İkinci doğa olarak da tarif edilen insanın yarattığı talan düzeni ve dünya sistemi, birinci doğaya, yani bizim de bir parçası olduğumuz dünya doğal sistemine karşı kesintisiz bir saldırı ve savaş halindedir. Tabii bunu belirtirken mevcut kapitalist modernite sisteminin ve onun endüstriyalizm çılgınlığından bahsediyoruz! 500 yıllık tarihi boyunca insanlığa ve halklara karşı uyguladığı sömürünün, adaletsizliğin ve katliamların yanı sıra, en ağır ve acımasız uygulamalarını da doğaya karşı yapmıştır. Çünkü doğa insanlığın ve tüm canlıların varlık zemini. O zemini tahribata uğratmak varlıkta bozulmayı da modernite açısından kolaylaştıracaktır. Tabii bu durum ideolojik kaynağını insan merkezli evren ve doğa anlayışından almaktadır. Doğayı cansız görüp algılayan, üzerinde istediği şekilde tasarrufta bulunabileceği bir varlık alanı olarak gören, bu durumu pozitivist felsefi ve bilimsel tanımlamalar ile meşrulaştıran ve bunun sonucunda tüm eylemlerini haklı ve hatta kutsal bir iş gibi gören bir sistemdir kapitalist modernite sistemi... Modern çağın filozofları olan Descartes ve Bacon’dan tutalım, günümüzün kapitalist modernite sisteminin endüstriyel sözcülüğünün

yapan akademisyenler ve bilim insanlarıncı, bu bakış açısı insanlığa dayatılmakta ve normalleştirilerek kabul ettirilmektedir. Tarihin hiçbir döneminde son 500 yılda yaratılmış olan çevresel felaketler yaratılmamıştır. Tek tanrılı inançlarda bile kıyamet alameti olarak tanımlanan bu uygulamalar kapitalist modernite sisteminin gündelik uygulamaları hâline gelmiştir! Hâlbuki insan varlığı da doğanın milyonlarca bileşeninden biri olarak bu doğanın bir parçasıdır ve bu doğal dengeye uyum sağlayarak var olmuştur. Çünkü bu doğal dengede yaşanacak herhangi bir kopukluk ve tahribat özünde kendi yaşamına doğrudan etki edecektir. Doğada her hayvan türünün, bitki türünün, nehir ve dağ ekosisteminin yaşam hakkı ve hukuku vardır. Bunların hepsi ekosistem dediğimiz doğal dengeğin bir parçası ve bileşenidirler.

Kapitalist modernite ve ekolojik yıkım

Sistem karşıtı olarak örgütlenen birçok toplumsal mücadele deneyimi ve örneği bulunmaktadır. Ulusal mücadeleler, sınıf mücadeleleri, cins mücadeleleri ve daha birçok toplumsal mücadele alanı bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi de ekolojik mücadeledir. Bu yüzden ki Önder Apo kapitalizmin toplumsal yaşam üzerindeki tahribatını çözümlerken endüstriyalizm gerçeğini vurgulamış ve kendi paradigmamızın bir temel esasını da ekolojik mücadele olarak belirlemiştir. Nasıl ki sınıf ve ulusal sorunlar demokrasi ile, kadın sorunu kadın özgürlüğü ile çözülmüyorsa, bugün tüm dünyada küresel bir sorun haline gelen ekolojik sorunlar da ekolojik mücadele ile aşılabilecektir. Ve bunların bütünlüklü olarak ele alınması ise kapitalist modernite sisteminin karşısında güçlü bir mücadeleyi açığa çıkaracaktır.

Ekolojik mücadele sadece bir itirazda bulunmak değildir. Aynı zamanda bir bilinç ve kültür kazanma hâlidir. Çünkü bilince ve kültüre dayanmayan her mücadele yöntemi sorunları çözmediği gibi, aksine kendisi de karşıtına benzererek soruna dönüşecektir. Bu noktada kapitalizmin özellikle kendi sözde demokratik itiraz

algısıyla oluşturduğu kurumsallıkları aşarak toplumsal yaşamın bağrında örgütlenmek en çok da ekolojik mücadelenin gereksinimidir. Çünkü doğanın yarısı ancak toplumsal doğada gerçekleşecek bilinç tedavileri ile aşılabilecektir. Bu bilinç oluşmadığı takdirde doğamızın yarısı gittikçe daha çok derinleşecektir. Neticede her sistem insana dayanarak kendisini ayakta tutar. Kapitalist modernite sistemi de böyledir. Haliyle insanı kapitalizmin ezici çarkına dayanak olmaktan koparıp, onu doğanın bir bileşeni olarak var kılmak aynı zamanda demokratik komünal toplumun gerekliliğidir.

Günümüz dünya sistemi hem insan popülasyonuna, hem de dünyadaki diğer bütün canlı ve cansız varlıklara karşı tüketen ve sömüren bir saldırı halindedir. Bilim ve teknolojinin muazzam boyutlara ulaşan gücünü ve gelişmişliğini de arkasına alarak geçmişin tahribatlarını katbekat aşan bir yok etme savaşını yürütmektedir. Bu saldırıları da ilerleme, gelişme, refah ve hizmet yalanı ile tüm insanlığa inandırarak yapmaktadır. Neticede maddi yıkımlarını ideolojik hegemonya ile gerçekleştiren bir sistemin dayatıcılığı içerisindeyiz. Doğada yaşanan tahribat birçok açıdan geri dönüşmez noktalara gelmektedir. Dünyanın giderek ısınması, okyanuslarda oluşan çöp adaları, tüm çevrenin naylon ve plastiklerle doldurulması, türleri yok edilen bitki ile hayvanlar ve hatta daha sayamayacağımız uygulamalarla yüz yüzüz. Bunların hepsi de sürekli büyüme arzusu ve azami kar mantığıyla hareket eden bir avuç insan tarafından dayatılmaktadır. Öyle ki bu dayatılan uygulamalar neredeyse gündelik bir davranış haline gelmiş bulunmaktadır. Özellikle günümüzde sosyal medya manipülasyonları ile insanlığı tahrik eden, adeta doymaz bir varlık gibi yaşayan, sürekli tüketen, kirlüten ve tahrip eden duruma gelmiş bir tüketim kültürü toplumu yaratılmaktadır. Sonuçta kapitalist modernite sistemi bu tüketim çarkı temelinde kendini her gün bir nebze daha güçlendirmektedir. Sadece bir defalığına bile tüm insanlık ihtiyaç fazlası tüketimi durdurup ihtiyacı kadariyla yetinse, yani yeni bir elbise, ayakkabı, telefon, araba vb. almasa, mevcut serbest pazar ve sürekli tüketim

ile ayakta kalan bu sistem çürümüş bir bina gibi yerle bir olur.

Yok edilen yaşam, kültür ve insandır

Mevcut kapitalist modernist sistemin dünyaya dayattığı bu sistem ne kadar sürdürülebilir veya yaşanabilir? Bilindiği gibi dünyadaki her şeyin bir sınırı vardır. Ancak kapitalizm tüm sınır tanımazlığı ile insanlığın kılcal damarlarına kadar yayılmaya çalışmaktadır. Uğruna tüm doğanın talan edildiği madenlerin, petrolün ve diğer yer altı kaynaklarının bir miktarı vardır ve günü geldiğinde bunlar tükenecektir. Peki o zamana kadar yer üstünde var olan yaşamın tahribatı ve yıkımı devam mı edecektir? Bilmemiz gereken şudur: Doğa ile beraber yok edilen sadece ağaçlar, dağlar ve ovalar değildir. Esasında yok edilen şey yaşamdır, kültürdür ve insandır! İşte bu nedenle dünya ekosisteminin kendi döngüsü içinde yeniden ürettiğiyle yaşamımızı idame ettirmemiz esas sürdürülebilir gerçekliktir! Tabii kapitalist modernite sisteminin günümüzde insan ve toplum gerçekliğinde yarattığı tahribat aşılmadığı müddetçe bu pek mümkün değildir.

Kapitalist sistemin insanlığın refah ve mutluluğu için yarattığını iddia ettiği devrimlerin aslında insan yaşamına ve doğaya karşı ne kadar yıkıcı karşı devrimler olduğundan da bahsetmek gerekir. Yani insanlık için refah ve mutluluk getireceğini belirttiği devrimler nasıl oluyor da hem insan hem de doğa karşıtı birer canavara dönüşebiliyor? Bahsedilen devrimler; yeşil devrim, mavi devrim, beyaz devrim ve son yıllarda geliştirilen yeşil enerji devrimi veya yenilenebilir enerji devrimleridir. Yeşil devrimle beraber dünyadaki açlığın artık tarihe karışacağı ve insanlığın artık gıda sorunu yaşamayacağı müjdesi 1960'lardan itibaren verilmeye başlandı. Mavi devrimle

denizlerde, akarsularda veya yapay göletlerde endüstriyel balıkçılıkla artık tüm insanlığın su ürünleri ile doyurulacağı ilan edildi. Beyaz devrimle dünyanın ve tüm çocukların süt ile doyurulacağı söylendi. Tabii en son büyük müjdesi olan yeşil enerji, yani yenilenebilir enerji ile de artık güneş, rüzgâr, dalga, yer çekimi vb. ile artık dünyanın kirlenmeyeceği veya ısınmayacağı belirtildi. Peki bunlardan bir tanesi bile gerçekleşti mi? Elbette hayır! İnsanlığın büyük emek ve bilgi birikimiyle yaratılan bu teknolojilerle bu vaat edilenler yapılmaz mı? Elbette bunlar doğru bir sistemle ve doğru ellerde kullanılırsa insanlığın yararına olur ve doğayla uyum halinde belirlenen hedefler çok rahatlıkla gerçekleştirilebilir. Hatta bu devrim denilen şeylerin bazılarına hiç gerek kalmadan da bu başarılabılır!

Gıda döngüsü üzerinden egemenlik kurmak

Daha da anlaşılır olması için özellikle çok ibretlik olan ve herkesi yakıcı bir şekilde etkileyen yeşil devrimden bahsetmek gerekmektedir. Bilindiği gibi tüm insanlığı besleyen temel gıdalar var ve bunlar her kıtaya göre değişim göstermektedir. Asya'da pirinç, Amerika kıtasının büyük kısmında mısır, Afrika'da darı, Etiyopya'da tef, Ortadoğu, Orta Asya ve Avrupa'da ise buğday temel gıda maddesidir. Bu çeşitlilik aynı zamanda farklı kültürel şekillenme, alışkanlıklar ve hatta fiziksel şekillenmemize de yansımaktadır. Bu yüzden bu gıda döngüsü üzerinde egemenlik kurmak insanlığın birçok gerçekliği üzerinde egemenlik kurmak anlamına gelmektedir. İşte kapitalist sistemin derebeyleri bu gerçekliğe egemenlik mantığı temelinde yaklaşık genetik bilimini de kullanarak mevcut gıdaların doğal döngüsüne müdahale etmiş ve insanlık açısından gereksinim olan tüm gıdaları kar aracına dönüştürmüştür.

Günümüzde en fazla 10 uluslararası şirket dünya gıda üretimi ve pazarı üzerinde tekel kurmuştur. Üretilen ürünün patenti, tohumu, ürün için kullanılacak ilaç veya zararlı bitki (herbisit), zararlı canlılar (pestisit), zararlı böcek (insektisit) ve kullanılacak toksik, yani zehirleyici kimyasalları da bu şirketler ürettirip pazarlamaktadır. Dünya Ticaret Örgütü vasıtasıyla da

tüm ülkelere bu şirketlerin şartları dayatılmaktadır. Yani dünya üzerinde tam bir gıda totalitarizmi kurulmuş durumdadır. Bu ürünler; yani örneğin pirinç, genetiği değiştirilmiş (GDO) bir üründür ve söylenene göre diğer pirinç türlerine göre dört kat daha fazla ürün vermektedir. Taneleri daha büyük ve daha kısa sürede olgunlaşmaktadır. Bu özelliklerinin hepsi için gen mühendisliği ile genleri değiştirilmiştir. Patent sahibi şirket dünyadaki ülkelere bu ürünün ne kadar ekileceğini; tohumun, ilacın ve diğer tüm şeylerin kendisinden alınmasını zorunlu kılıyor. Bu ürün diğer pirinç çeşitlerini zamanla ortadan kaldırmaktadır. Çin'de on bin civarında olan pirinç çeşidi bin rakamlarına gerilerken, Filipinler'de bin civarındaki çeşitten on rakamının altına düşmüş durumdadır. Aynı gerçeklik dünyadaki diğer temel gıdalar olan soya fasulyesi, buğday, mısır, şeker kamışı, pamuk için de geçerlidir.

Monokültür farklılıkları yok ediyor

Ayrıca Hindistan ve Çin'de temel gıda pirinç iken bu şirketler soya fasulyesi ve soya yağının kullanılmasını ve ekimini dayatmaktadır. Hatta tüm dünyaya bu soya fasulyesi temel gıda olarak dayatılmakta ve propagandası yapılmaktadır. Amerikan kıtasında milyonlarca hektarı kapsayan soya ekiminin bu şirketler tarafından yapıldığı bilinmektedir. Tek ürüne dayalı üretim (monokültür) diğer türlerin ve farklılıkların yok olmasına neden olmaktadır. GDO'lu ürünler zamanla çok farklı hastalıklar ve bilinmezliklerle bizi karşı karşıya bırakmaktadır. Doğal denge temelinde oluşmamış bu yapay ürünler dayanıksız, hastalıklı, tadı ve aroması ile gerçekliğinden kopukturlar. Hatta bunlara bazı bilim insanları tarafından Frankenstein ürünler veya argemon zehirli tohumları denmektedir. Çünkü bunlara gen mühendisliği yoluyla dışsal olarak toksin üreten bakteri, virüs genleri, hayvan (fare ve akrep) genleri aktarılarak yani ne olduğu ve ne olacağı belli olmayan şeyler yaratılmıştır.

Daha kısa sürede daha fazla ürün elde etmek temel ilke hâline gelmiştir. Bu noktada eti çok balık, karides, tavuk ve daha fazla süt veren (üstün ırk) Avrupa inekleri tek amaçlı faydacılık ile dünyadaki çeşitliliğin yok olmasına, fakirleşmeye ve bağımlı duruma gelmemize neden olmaktadır. Örneğin dünyanın her yerinde yüz milyonlarca insan ineklerin dışkısını yakıt ve gübre olarak kullanmakta, binek, yük taşıma, tarla sürme, etinden, sütünden, derisinden, boynuzundan ve toynağından yararlanmakta, çok amaçlı yaşam zincirinin bir parçası gibi bir ortaklaşmayı yaşamaktadır. Bu yüzden Hindistan'da ineğe Lakshmi, yani zenginlik tanrıçası gibi bakılır ve kutsal

olarak görülür. Bir tanrıça ve kainat olarak inek; ilgi, şefkat, sürdürülebilirlik ve adaleti sembolize eder. Yani endüstriyel bakış açısında ineğe bir süt fabrikası gibi bakılırken, ekolojik bakış açısında insanlığın yaşam zinciriyle birlikte varlığını sürdüren ve ortaklaşması gereken bir varlık olarak bakılmaktadır. Bütün bu gerçeklikler karşısında insanlığın beslenme ve güvenli gıda hakkı, biyoçeşitliliği sürdürme, tohum saklama ve özgünlüğünü koruyarak özgür üretim hakkı (yani gıda demokrasisi) temel insan haklarının gündemidir. Ekolojik sürdürülebilirlik ve toplumsal adaletin temel gündemlerinden birisi de gıda demokrasisidir.

Günümüzde yeşil enerjide, yeşil dönüşüm veya yenilenebilir enerji temelinde büyük bir dönüşüm yaşanmaktadır. Çin'de ucuz ve bol miktarda üretilen güneş panelleri ve bataryalar nedeniyle dünyanın 20. yüzyılın sonu için tahmin edilen ısınma derecesinin geçmişe nazaran 4-6 derece artacağı tahminleri tutmamıştır. Günümüzde merkezi tahminler ortalama 2,8 dereceyi gösteriyor. Ancak hala tehlikeli sınırlarda seyretmekte ve ivme aşağıya doğru değil aksine yukarıya doğru yükselmektedir. Yenilenebilir enerjinin kullanılması, ulaşılabilir hâle gelmesi ve ucuzlaması iklim mücadelesinde önemli bir kazanımdır. Buna rağmen ülkelerin karbon salınımı, yani petrol ve kömür kullanımı devam etmekte, bu noktada gerekli kontrol sağlanamamaktadır.

Veri depolama merkezlerinin harcadığı elektrik ne kadar?

Sanal medya için oluşturulan dev veri depolama merkezlerinin en küçük boyutlu olanları dahi yüz bin hanelik bir ilçenin elektriğini harcarken, dev boyutlarda olanlar ise iki milyon hanelik bir şehir kadar elektrik harcamaktadır. Şu anda dünya genelinde çoğu ABD, Avrupa ve Çin'de olmak üzere 2000 veri merkezi bulunmaktadır ve bunların sayısı Asya kıtasına doğru hızla artmaktadır. Dünyadaki petrol, kömür ve nükleer enerjide azalma olmamasının temel sebeplerinin başında bu veri depolama merkezlerinin kullandığı yakıtlar bulunmaktadır. Ayrıca yenilenebilir enerjinin hane boyutlu (yani evlerin, köylerin, kasaba ve şehirlerin kullanılabileceği) ölçekte şekillenmesi gerekmektedir. Küçük ölçekli, insanların kullanılabileceği, hakim olduğu ölçekte ve ihtiyaç temelli bir anlayış esas olmalıdır. Yeşil enerji ile şekillenmiş ekolojik evler, binalar ve yerleşim alanları olmalıdır.

Ancak bunun yerine kapitalizmin sınırsız büyüme ve kâr elde etme amaçlı ekonomik ve siyasal düzeni inşa edilmekte, şirketler eliyle yapılan dev güneş paneli sahaları veya rüzgâr santralleriyle elektrik üretilip halka satılmaktadır. Bu dev alanları kapsayan güneş enerjisi panelleri toplumun yaşam alanlarına, yani ekim yaptığı arazilere, hayvancılığını yaptığı meralara veya geçimini sağladığı ormanlık alanlara inşa ettirilmiştir. Bu inşa esnasında halkın yaşamsal olarak varlığını sürdürdüğü tüm mekanlar yok edilerek büyük bir çevre kırımı yaratılmaktadır. Petrol kuyuları, her türden madencilik veya kaya gazı sondajları ile halkın temiz su, hava ve gıdası adeta zehirlenmekte, insanlar yaşanılmaz ortamlar içinde bırakılmaktadır. Kapitalist modernite sistemi insanların tüm yaşam alanlarına saldırmakta ve onları kendi yaşam ortamlarından ve doğalarından kopararak kendine göre yarattığı tamamen sentetik ve sanal bir toplumsal gerçeklikle şekillendirdiği şehirlere hapsedmektedir. Dünyadaki bir avuç elit tüm insanlığı kendi hizmetçisi statüsüne iterken, kendileri de adeta geçmiş feodal elitlerin yeniden hortlatılması gibi senyörler, baronlar, derebeyleri, prensler, krallar gibi asilzadelere müteşekkil bir yaşam kurmaya çalışmaktadırlar.

Bir avuç elitin elindeki teknoloji!

Gelişen robotlaşma, yapay zekâ ve gen teknolojisindeki büyük gelişme, bu bir avuç elit insan tarafından artık insanlığa fazlalık, yük ve bir şekilde kendilerine göre yeniden şekillendirilmesi gereken topluluk gözüyle bakılmasını doğurmuştur. Yani sorun teknolojik gelişim, yapay zekâ veya gen mühendisliğinde değil, bunu kullanan, kontrol eden siyasal sistemde ve onu yöneten bir avuç elitedir. Bu nedenle insanların daha iyi bir yaşam ve refahları umurlarında olmamakta, kendilerinin refahı ve makinelerinin ihtiyacı olan maden veya enerji esas olmaktadır. Onların gündemi Mars'ta koloniler kurmak, yer altında kendilerini koruyacak devasa lüks sığınaklar inşa etmek, yapay zekâyla üst insan yaratmak veya gen mühendisliğiyle ölümsüzlüğü keşfetmek veya uzun yaşamaya çalışmaktır.

“Kürdistan'ın toprağına, suyuna, havasına, gıdasına, yer altı ve yer üstü kaynaklarına ve her şeyine sahip çıkmak en kutsal görev ve yurtseverlik görevidir. Ne devlet icazetli şirketlerin ne de kendi varlığını inkâr eden bir avuç sermayedarın milyonlarca insanın yaşamını, doğasını ve geleceğini yok etmesine müsaade edilmemelidir. Bunun için her türlü demokratik ve siyasal yöntemlerle mücadele etmek, mücadelenin ölçülerini ve bilincini büyüterek örgütlenmek çağımızın en temel sorumluluğudur.”

“Demokratik toplum idealinin birer insanı olarak her birey açısından ekolojik bilinç kazanmak çağımızın en gerekli zorunluluğudur. Bir toplum açısından bulunduğu her yerde doğasını ve kendini savunması en doğal hakkı ve görevidir. Bu bir öz savunma olarak evrenin ve doğanın temel kuralıdır. Bu kurala göre yaşamak amarginin (doğaya dönüş-öze dönüş) gerekliliğidir. Çünkü insan ilk yabancılaşmayı doğaya karşı yaşadı.”

Kürdistan'daki talan ile mirasımız çalınıyor

Türkiye de dünyada gelişmekte olan bu ülkeler statüsünde yer almaktadır. Gelişmiş ülkeler ve onların tekel hâline gelmiş şirketleri, gelişmekte olan ülkelere kendi hammadde kaynağı ve kısmen de ortak üretim ve tüketim sahaları olarak bakmaktadır. Günümüzde bilişim teknolojisi devleri dünyadaki sermayeyi temsil etmektedirler. Türkiye halen yirminci yüzyılın sanayi düzeyinde olan bir ülke konumundadır. Dolayısıyla gelişmiş ülkelerin hammadde kaynağı ve tüketim alanı düzeyindedir. Dünyada bilişim teknolojisinde ve yüksek teknolojide kullanılan nadir toprak elementlerinin (NTE) ayrıştırılıp kullanılabilir hale getirilmesi birkaç ülkede, hatta bunların bir kısmı sadece Çin'de yapılabilmektedir. Türkiye'de kaya gazı ve petrolü de çıkarma işlemleri Amerikan şirketleri yoluyla yapılmaktadır. Son yirmi yıllık süreçte AKP iktidarı eliyle Türkiye'deki tüm kaynaklar ve imkânlar kapitalist sistemin serbest piyasasına açılmış ve hiçbir kamu ve toplum çıkarı gözetmeden peşkeş çekilmiştir. Kürt halkına karşı yürüttüğü savaşta ekonomik olarak ayakta kalmak, siyasi ve diplomatik destek almak için neredeyse her şeyi peşkeş çekmiştir. Bu temelde hem Türkiye'deki tüm halklar, hem de Anadolu ve Mezopotamya doğası ve coğrafyası vahşi bir talana tabi tutulmaktadır. Bu yönelim Kuzey Kürdistan'da daha vahşice yapılmaktadır.

Geçmişte gerilla mücadelesi nedeniyle el değmemiş coğrafyamız son 10 yılda adeta talana açılmış durumdadır. Neredeyse üzerinde baraj yapılmamış bir nehir ve dere kalmamış, baraj yapılmamış olanlar da yapılması için pazara sunulmuş bulunmaktadır. Geçmişte güvenlik gerekçesiyle gerillanın hareketini sınırlama amaçlı yapılan güvenlik barajları, artık bugün talan, tarihsel mirası ve Kürtlerin yaşam alanlarını yok etme amaçlı uygulanmaktadır. Bunun temel amacı toplumu göçertmek, sömürü sistemini derinleştirmek, rant politikalarını artırmak ve Kürt halkının yaşam alanını yok ederek kültürel

ve yaşamsal bir soykırım uygulamaktır. Neticede varlık kendi oluşunu bir mekân üzerinde gerçekleştirir. Mekânı yok edilmiş bir varlık hem tarihsel mirasını hem de sosyal ve kültürel birikimini kaybeder. Özel savaşın özellikle Kürdistan'da derinleştirdiği bu yıkım politikaları, Kürt soykırımının bir parçası olarak yıllardır sistematik bir hal almakta, tüm halkın yaşam alanını yok edercesine derinleştirilmektedir.

Amed'i bekleyen büyük tehlike

Bu yıkım faaliyetlerinden biri de son yıllarda Amerikan şirketleri yoluyla gerçekleştirilen kaya gazı ve petrolü sondaj çalışmalarıdır. Türkiye'de Trakya alanında, Kürdistan'da ise Amed bölgesinde kaya gazı ve petrolü olduğu Amerikan şirketleri tarafından tespit edilmiştir. Amed'de petrol eğimli havza ve 100 petrol sahası keşfi yapılmıştır. Bismil'de 600 kilometrekare, yani 600 bin dönümlük alanda 24 dikey ve yatay sondaj yapılması planlanmaktadır. Silvan'da açılacak kuyular için Silvan Barajı'nın sularının kullanılacağı söylenmektedir. Kaya gazı ve petrolü çıkarmak için binlerce metre dikey sondaj yapılmakta, nispeten yer merkezinin sıcaklığı nedeniyle yumuşak olan katmana inilmekte ve binlerce metre yatay sondaj yapılarak 600'e yakın zehirli kimyasal kumla birlikte ve her seferinde 18.000 metreküp su kuyuya basılarak mevcut oluşum dışarı alınmaktadır. Her kuyuya en az 15-20 sefer su basılmaktadır ve bu da 300.000 metreküp su kullanılması demektir. Kullanılan kimyasallar, yer altından çıkan ağır metaller, geride kalan devasa miktardaki kirli bulamaç veya liç artığı hem yer üstündeki hem de yer altındaki tüm su kaynaklarını kirletip zehirli hâle getirmektedir. ABD ve Çin'de kaya gazı ve petrolün çıkarıldığı yerlerin çevresindeki şehir ve yerleşim alanlarında sürekli yer sarsıntıları ve depremler yaşanmakta, evler ve binalar yaşanamaz hale gelmekte ve su zehirlenmeleri ile kirlilik nedeniyle o alanlarda toplu göçler yaşanmaktadır. Endüstriyalizmin bu eylemi yüzünden birçok hastalık ortaya çıkmakta, bu nedenle de Avrupa'daki birçok ülke ile ABD'deki

bazı eyaletler bu faaliyeti yasaklayarak izin vermemektedir. Çok uzun olmayan bir süreçte Amed çevresine kazılan onlarca petrol kuyusu ve kaya gazı sondajları nedeniyle büyük insani ve doğal bir felaket yaşanacaktır. Kürdistan'ın her ili bu vb. yıkım ve felaketlerle karşı karşıya bulunmaktadır.

Kürdistan'ın ağacı, suyu, toprağı ve dağları adeta büyük bir saldırı altındadır. Güneş enerjisi santralleri (GES), rüzgâr enerjisi santralleri (RES), jeotermal enerji santralleri (JES), petrol sondaj kuyuları, kaya gazı sondaj kuyuları, altın, bakır, kömür, mermer ve diğer maden ocakları, bunun yanı sıra barajların yapımı ve orman kıyımları Kürdistan doğasının her karışını adeta bir yıkım ve talana uğratmaktadır. Tüm bunlar da refah, gelişme, iş sahalarının açılması vb. adına yapılmaktadır. Fakat tüm bunların sonucunda sadece kazanan azami kâr sermayedarları, uluslararası ve yerel şirketler, bunların işbirlikçiliğini ve taşeronluğunu yapan toplum ve doğa karşıtı unsurlardır. Kaybeden ise doğa, halk, yaşam ve gelecektir.

Varoluş ve ekolojik mücadele

Bu yüzden demokratik toplum idealinin birer insanı olarak her birey açısından ekolojik bilinç kazanmak çağımızın en gerekli zorunluluğudur. Bir toplum açısından bulunduğu her yerde doğasını ve kendini savunması en doğal hakkı ve görevidir. Bu bir öz savunma olarak evrenin ve doğanın temel kuralıdır. Bu kurala göre yaşamak amarginin (doğaya dönüş – öze dönüş) gerekliliğidir. Çünkü insan ilk yabancılaşmayı doğaya karşı yaşadı. İnsan önce doğa üzerinde tasarrufta bulundu. Doğa köleleştirildikten sonra insan köleleştirildi. Birçok mitolojide ve inançta insanın doğaya olan özlemi özgürlüğe olan özlemi olarak ifade edildi. Nitekim insan açısından sağlıklı olma hali iyi olma halidir. Bunun en önemli boyutu da çevresel faktördür. Doğasını yitiren insan öz varlığını yitirir. Öze karşı gelişen her saldırı karşısında öz savunma kaçınılmazdır. Çünkü bu savunma kendini savunma, varoluşunu ve özünü savunmadır. Bu nedenle insan

açısından doğasını savunmak kendi yaşamını, geleceğini, geçmişini ve her türlü değerini savunmaktır. Yani bu bir varoluş mücadelesidir. Toprağına, suyunu, havasına, gıdasına, yer altı ve yer üstü kaynaklarına ve her şeyine sahip çıkmak en kutsal görev ve yurtseverlik görevidir. Ne devlet icazetli şirketlerin ne de kendi varlığını inkâr eden bir avuç sermayedarın milyonlarca insanın yaşamını, doğasını ve geleceğini yok etmesine müsaade edilmemelidir. Bunun için her türlü demokratik ve siyasi yöntemlerle mücadele etmek, mücadelenin ölçülerini ve bilincini büyüterek örgütlenmek çağımızın en temel sorumluluğudur. Hepimiz bilmeliyiz ki Kürtler olarak bizim gidecek başka toprağımız, insanlık olarak da gidecek başka bir dünyamız yoktur. Varoluşumuz da yok oluşumuz da bu topraklar üzerinde olacaktır. Ama asıl olan mücadele içeren bir yaşam hakikati olacaktır.

Tabii mücadelemiz sadece insan haklarını kapsayan bir içerikte olmamalıdır. Bu durumun kendisi de ekoloji anlayışımızı parçalı kılar. Tüm canlıların ve doğanın yaşam hakkını savunan bir ekolojik anlayış, anlamsallık gücümüzü artıracak ve doğa-anlam temelinde bütünleşen bir insan gerçekliğinin inşasını sağlayacaktır.

Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlük paradigması temelinde tüm toplum ve bireylerin kendilerini komünler, kooperatifler, sendikalar, sivil toplum örgütleri, ekolojik örgütler ve aktivistler, belediyeler ve siyasi örgütlenmeler ile kadın ve gençlik örgütlenmeleri içinde büyütmeleri ve ekolojik bilinci toplumsal yaşamın temel ilkesi haline getirerek varoluş mücadelesini sürdürmeleri gerekmektedir. Şehirlerde, ilçelerde, köylerde ve mahallelerde kendi meclislerimiz ve komünlerimizle kimseye gerek kalmadan kendimizi yönetmeliyiz. Suyumuzu, gıdamızı, elektriğimizi, konutumuzu, eğitimimizi, sağlığımızı, hatta güvenliğimizi kimseye emanet etmeden kendimiz üretip, örgütleyip, adilce bölüşüp yönetmeliyiz. Çünkü ancak topyekûn bir mücadele ile örgütlü ve bilinçli topluma ulaşıp varlığımızı koruyabiliriz. Her insanımız ekolojik bilince ulaşarak, doğasıyla ortaklaşarak, doğayla uyum içinde ve onun bir parçası olduğu bilinciyle varlığımızı sürdürebileceğimizi bilmelidir. Kapitalizmin yarattığı tüketici birey topluluğunun sürekli tüketen, kirlüten ve yok eden, liberalizmin negatif özgürlük anlayışının oluşturduğu bencil, açgözlü ve doğadan kopmuş kişilik özelliklerinden kopmak demokratik toplum ferdi olmanın bir gerekliliğidir. Bu nedenle ihtiyacı temelinde kullanan, fazla ve gereksiz şeylerden kaçınan, organik, sürdürülebilir ve doğayla uyumlu bir yaşamı esas alan bir yaşam tarzı ekolojik yaşamın da temel bir ilkesidir. Mütevazı, bilinçli, özgür ve doğa ile uyum içinde...

Komünal tarih perspektifinden

eksen çağı

SİNAN ŞAHİN

“Köylülerin tarihi kentliler tarafından yazılır. Göçebelerin tarihini ise yerleşik olanlar yazar. Avcı-toplayıcıların tarihini çiftçiler, devletsiz insanların tarihini saray katipleri yazar. Ve hepsini “Barbarların Tarihi” şeklindeki adlandırılmış arşivlerde bulursunuz.”

Anonim

“(...) Sınıf çatışmasına dayalı tarihsel materyalizm ve sosyalizm tanımı yerine, devlet ve komün ikilemine dayalı bir tarihsel materyalizm ve sosyalizm alternatifi daha doğru olduğuna inanıyorum. Marksizm’i gözden geçirmeyi, bu kavramı yerine ikame etmeyi daha doğru buluyorum. Yani tarih bir sınıf savaşımı tarihi değil; bir devlet ve komün çatışmasından ibarettir. (...)”

Önder Apo – Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu

Antik uygarlıkların çöküşü tarihin hangi temel ikileme dayalı olarak yürüdüğünün görülmesi bakımından önem taşır. Zira sınıf savaşlarına dayalı ilerleme tezi “barbar” akınlarıyla çöken antik uygarlıkları açıklamaya yetmez. Sümer Uygarlığı’nı yıkanlar surların içindeki köleler değil, dışarıdan surları yıkarak gelen Semitik kabilelerdi. Roma İmparatorluğu’nu düşüren German ve Hun kavimleri de Kuzey Avrupa ve Asya’dan gelen “uygarlık-dışı” güçlerdi. 7.-8. yüzyıllardan itibaren Avrupa’daki uygarlık merkezlerine akın eden Vikingler ve 13. yüzyılda Asya’nın doğusunda Çin’i, batısında da İslam devletlerini fetheden Moğollar da kandaş toplum temsilcileriydi. Hem maddi hem de manevi bakımdan toplum enerjisini kara delik gibi yutan sınıflı uygarlık sistemlerine karşı muzafer bir sınıf hareketine antik tarihte rastlanmaz. Belli ölçüde sınıfsal karaktere sahip meşhur Spartaküs Ayaklanması’nda bile isyanın öncülüğü, Roma Uygarlığı’nın dışındaki komünal toplumlardan getirilen köle-gladatörlerdedir. Spartaküs Trakyalı, Oenomaus ile Crixus ise Galyalıdır. Trakya, imparatorluğun nüfuz alanında bulunsu bile Trak kabile ve aşiretlerinin yaşadığı, merkezden uzak bir alandır. Spartaküs, uygarlığın sınıf ayrımına dayalı sosyolojisinden ziyade komünal karakterin baskın olduğu Trak kavmindendir. Galya ise Julius Sezar döneminde ele geçirilene kadar Roma İmparatorluğu’yla savaş halinde olan komünal kabile ve aşiretlerin yaşam alanıdır. Komünal karakteri diri olan ‘uygarlık-dışı’ doğal toplum kavimlerinin uygarlıklarla ilişkisi, o uygarlıkların içinde ezilen-sömürülenlerin sınıfsal tepkisinden daha aktif ve daha sonuç alıcı mücadeleleri ortaya çıkarmıştır.

‘Uygarlık-dışı’ kabile ve aşiretlerin uygarlık tarihindeki etkisi salt yıkıcılıkla da sınırlı değildir. Makine endüstrisinden birkaç bin yıl uzakta bulunan uygarlıklarda ekonomi toprağa dayalı olduğundan üretim de, sömürü de toprak emekçilerinin ürettiği değerlere odaklı. Özel mülkiyet ve sömürü sistemi toprak etrafında gelişiyor. Buhar gücü ve elektrifikasyonla ulaşılan geniş yeniden üretim imkanları antik uygarlıklarda geçerli değil bu nedenle. Üretimde toprağın verimi makine-endüstri çağıyla kıyaslanamayacak ölçüde sınırlı olduğundan; sömürü, önüne geçilemeyen ekonomik iflaslara neden oluyor. Zorbalıkla yürütülen sınıfsal sömürü, uygarlık sistemlerine tabii olan toplumun tüm sınıf, tabaka ve zümrelerini güçten düşürüyor. Manevi yoksunluk maddi yoksulluğun da ötesinde zafırlara yol açıyor. Egemen sınıflarda despotizm ve gaspın yanı sıra riyakarlık, entrika, hile, yalan, ihanet vb dejenere özellikler karaktere dönüşüyor. Ezilen sınıflar ise, egemenler karşısında korkudan titreyerek istenen her şeyi yapmaya hazırlan; samimiyetsiz, güvensiz, aldatmaya meyilli, küçük bir olayı bile ölümcül kavgaya dönüştüren ilişkileriyle birbirlerini de tüketerek

“Önder Apo, “Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu”nda komünalizmin tarihsel gelişimi ve etkileri bakımından Eksen Çağı’nın anlaşılması gerektiğini vurguladı. Eksen Çağı komünalizminin günümüzdeki uygarlık sorunları için ufuk açıcı özellikleri bulunuyor. Çünkü kabile ve aşiretlerdeki kandaş komünalizmden ideolojik komünalizme geçişin yapıldığı çağ oluyor Eksen Çağı. Bu aynı zamanda yerel komünalizmden evrensel komünalizme geçiş anlamına da geliyor.”

uygarlık sosyolojisinin çürümüş gerçekliğini tamamlıyor. Sınıf ayrımlarının olmadığı, tüm üyelerinin hem savaşçı hem üretmen olduğu eşitlikçi kandaş toplumlarda ise uygarlık sistemlerinin dekiyle tezat oluşturan insanlar yetiştiriyor. Tekniğin -modern çağdan farklı olarak- doğal toplum ve uygarlık güçleri arasında güç dengesizliğine yol açacak düzey ve nitelikten uzak olması insan faktörünü belirgin kılıyor. F-16’ların, S-300’lerin, İHA ve SİHA’ların esamesinin okunmadığı; kılıç, kalkan, ok, mancınık vs savaş aletlerine her iki gücün de sahip olduğu görece eşit mücadele koşullarında uygarlığın birbirine güvenemeyen paramparça zaafı insanlarına karşı doğal toplumun ayırım-gayrım bilmez insanının dinamik birliği sonucu belirliyor. Böyle bir yıkıcılığı yapıcı pratiklerle sürdüren ‘uygarlık-dışı’ fatihler çürü-yerek yok olmanın eşliğinde bulunan uygarlıklara gençlik aşısı uyguluyor adeta. Taşdıkları komünal özellik ile fethettikleri alanlarda karşılaştıkları eşitsizliğe müdahale eden ‘uygarlık-dışı’ fatihlerin el attıkları ilk sorun toprak oluyor. Toprak büyük ölçüde özel mülkiyet konusu olmaktan çıkarılıyor.

Uygarların “barbar” dediği fatihler, ilerleyen dönemlerde uygarlığın içinde asimile oluyorlar. Zamanında alerji geliştirdikleri uygarlığın eşitsizlik düzeni içinde eriyip kendi toplumuna yüz çevirerek kral-imparator olan kişiler sınıflı topluma evrensel çözüm bulacak zihniyete sahip değil. Onlar da, yaptıkları gençlik aşısı etkisini yitirip temel bir uygarlık prosesi olarak gelişen çürüme sürecine dahil olunca iş yine ‘uygarlık-dışı’ kavimlerin uygarlıklara ölüm darbesi vuran, darbeledikten sonra da uygarlıkları yeniden diriltten galibiyetlerine kalıyor. Kentlere, saraylara kurulan kabile şeflerinin yozlaşması (uygarlaşması) bir yana; uygarlıkları ele geçiren doğal-komünal toplum fatihleri zaferlerinin akabinde, hem de ellerinde hiçbir yazılı devrim programı, teorisi ya da sınıfsal strateji metni olmadığı halde, ilk olarak toprak reformunu gerçekleştiriyor. Doğal toplum konağından uygarlığa müdahalede bulunan kabile ve aşiretler, pratiklerinin maddi ve manevi etkisiyle, ölmeye yüz tutan uygarlıklara can veriyor.

Toplumdaki komünal karakter modern çağın sınıf hareketlerinde de etkili. 19. yüzyılın Avrupa’da devrimler asrı olarak gelişmesi bunun en somut göstergesi. İngiltere ve Fransa’daki devrimci sınıf hareketlerinin dinamiği olan proleterler köylerinden modern metropollere atılmış köylü kökenli kent emekçileri. Hatta çoğu, emeğini satmayı hakarete denk bir pratik olarak görme eğilimine sahip. Buna bir de işten atılma tehdidi eklendiğinde, komünal toplum değerlerini kişiliklerinde belli düzeyde hala muhafaza eden kent işçileri sisteme karşı mücadele için fırsat kollar hale geliyor. Aynı husus gecikmeli olarak 20. yüzyılın Çarlık Rusyası için de geçerli. Oysa Londra, Manchester, Paris, Lyon, St. Petersburg ve Moskova’daki devrimci proleteryanın bilimsel sosyalizm üzerine yetkin bir bilgisi yoktur. Aydın diye kabul gören işçi önderleri bile ütöpik ve bilimsel sosyalizmi, anarşizmi, hatta Hristiyanlığın eşitlikçi yorumunu eklektik bir kavrayışla sahiplenmektedir. Örgütsel birlik oluşturmak, bunun için mücadele yollarına güvenebilmek, zorlu sinama dönemlerinde geri adım atmadan yanlışları tespit edip çözümlemek, kişisel kaygılardan sıyrılarak mücadelenin gerektirdiği radikal tutumu ortaya koyabilmek... Özgürlük tut-

kuşu ve mücadelede zafere odaklanmayı gös- teren vasıfların tamamı komünal bilince dayalı olarak açığa çıkabiliyor. Marx’ı, Lenin’i okuma durumu olmayan köylü kökenli proleteryanın devrim dinamizmi ile kapitalizme enterne edilen modern sendika ve işçi partisi üyelerinin sinerjiz entelektüelliği, komünalizmin sınıf bilincinin de çekirdeğinde bulunduğunu gösteriyor.

Tarihsel komünalizm ve Eksen Çağı

Önder Apo “Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu”nda komünalizmin tarihsel gelişimi ve etkileri bakımından Eksen Çağı’nın anlaşılması gerektiğini vurguladı. Eksen Çağı komünalizminin günümüzdeki uygarlık sorunları için ufuk açıcı özellikleri bulunuyor. Çünkü kabile ve aşiretlerdeki kandaş komünalizmden ideolojik komünalizme geçişin yapıldığı çağ oluyor Eksen Çağı. Bu aynı zamanda yerel komünalizmden evrensel komünalizme geçiş anlamına da geliyor.

Eksen Çağı’na kadar komünalizm ‘uygarlık-dışı’ doğal toplum kabile ve aşiretlerince temsil edilmekteydi. Klan-kabile-aşiret komünalizminin ahlaki bakımdan sınıflı uygar toplumdan daha üstün ve insan-toplum ontolojisine daha uygun olduğu buraya kadar ele alınan tarihsel örneklerden de görülüyor. Ama uygarlıkla temasların yoğunlaştığı, iç içe geçişlerin geliştiği dönemlerde doğal toplum komünalizminin de zaafı açığa çıkıyor. Yazıyı, sayıları, kenti, uygarlık dinlerini, hukukunu ve sosyolojisini yeterince tanıyıp çözümlenecek durumdan uzak olan doğal toplum insanları uygarlığın yarattığı sorunlara çözüm üretmiyor. Toprak reformunda görülen çözüm bulma çabaları da bir kaç kuşak sonra yeniden eski sorunlu mülkiyetçiliğin hortlamasıyla sonuçsuz kalıyor. Gordion Düşümü’nü kılıcıyla kesen İskender’in Babil’de kılıncı kesemediği uygarlık kördüğümünün içinde erimesi (ki 33 yaşında ölüyor), doğal toplum komünalizminin (her ne kadar İskender gibi fatihler şahsında doğal toplum komünalizmi belli ölçüde aşınmış da olsa) kent-sınıf-devlet sistemindeki kaderini ortaya koyan tarihsel örneklerden. Demek ki komünalizmin uygarlık ateşinde sinanması gerekiyor. Komünalizmin bu sinama sürecinden geçip olgunlaşmasıyla Eksen Çağı açılıyor.

Eksen Çağı komünalizminin klan-kabile komünalizminden farkı ve ilericiliği iki temel noktada belirginlik kazanıyor. **Birincisi;** Eksen Çağı komünalizminin ideolojik boyuta sahip olmasıdır. Klan-kabile komünalizminin ideolojisi yok. Çünkü uygarlık dışı klan-kabile toplumlarında sınıf ayrımı söz konusu değil. Demokrasi ve sosyalizmin ilk formu olan bu toplumlarda kadın politika, ekonomi, hatta savunma faaliyetlerinin tamamında yer alıyor; kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılık, sınıflı uygar toplumlarda yaşandığı türden bir cinsiyet kastına yol açmıyor. Kabile şefi kabilenin onayı, seçimi, görevlendirmesi temelinde belirlenmekle birlikte karar alma süreçlerinde kabilenin iradesi esas alınıyor. Modern devlet sistemlerindeki temsili demokrasi, kandaş toplum demokrasisiyle mukayese edilemeyecek düzeyde geride. Sınıflı toplumda iktidar pratiklerini kitabına uydurmak için geliştirilmiş temsili demokrasi, doğal toplum komünalizminde geçerli olan proto-demokrasinin silik ve çarpıtılmış hali olabilir ancak. Kabilenin şefi, bilgisi, savaş dönemlerinde komutanı vs kabilenin diğer üye-

leriyle bir arada yaşıyor; sorumluluk sahibi olan bu kişiler yetenekleri, duyarlılıkları ve emekleriyle eşitler arasında birinci olduklarından toplum tarafından görevlendiriliyor. Bu nedenle yaşam biçimi ve yetkiye yaklaşım bakımından elitizmin gelişme zemini bulunmuyor. Daha da çoğaltılabilecek özellikler klan-kabile-aşiret toplumlarının sınıfsallığa kapalı yapısıyla bağlantılı. Dolayısıyla karşılaşılan sorunlar ideolojik bilinç, örgütlenme ve eyleme gerek kalmadan, sınıfsız kandaş toplum komünalizminin esas ve usul-leriyle çözülüyor. İdeoloji; toplumun sınıflara bölündüğü, sınıfsal ayrıma dayalı olarak sömürünün var olduğu, farklı sınıfsal konum ve çıkarlara sahip kesimler arasındaki çelişkinin - şiddeti ve biçimi değişse de- sürekli devam ettiği zeminlerde toplumsal ontolojik bir zaruret olarak gelişim gösterir. Bu nedenle Eksen Çağı komünalizmini kandaş toplum komünalizminden ayıran birinci faktör, Eksen Çağı’nda bulunan ideolojik perspektiftir.

İkincisi; antik uygarlıklar zemininde sinanarak olgunlaşan komünalizmin kandaşlık ve yerellik bağlarından evrenselliğe sıçrama yapmış olmasıdır. Kandaş toplum komünalizmi kendi içinde eşitlikçidir. Eksen Çağı’nda ise, ideolojik ölçülere dayalı evrensel eşitliğin, kurtuluşun, özgürlüğün komünalizmi tarihsel çıkış yapıyor. İnsana yaklaşımda ırk, etnisite, cinsiyet, sınıf kimliklerinden ziyade iyinin, doğrunun ve güzelin ölçüleri öne çıkıyor.

Eksen Çağı komünalizmi ideoloji ve evrensellik perspektifiyle devletin baskı ve sömürsüne karşı olduğu kadar kandaş toplum komünalizminin zaafılarını aşmasıyla da günümüze kadar etkisi süren bir akım olarak gelişiyor. Önder Apo Eksen Çağı komünalizminin Medya, Grek, Kenan, Hint ve Çin coğrafyalarında kurulan ekolleri üzerine görüşlerini Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu’nda şöyle dile getiriyor: “Eksen Çağı’nın beş ekolünün yarattığı kırılma karşısında Marks’ın yarattığı kırılma çok küçük kalır. Sosyalizm tarihinde ütöpik sosyalizmden bilimsel sosyalizme doğru bir kırılma yaşanır. Bu, küçük bir kırılmadır. En kapsamlı, en geniş kırılma beş ekolün etrafında gerçekleşen komünalizmdir. Hepsini komünalisttir. Yaşamları da öyle. Marks’ınki sıradan; fazla abartmamak gerekiyor. Tarihsel sosyoloji bunu büyük anlamda açıklığa kavuşturuyor. Bu beni epey rahatlattı ve tatmin etti.”

Beş komünalizm ekolü Mezopotamya, Grek-İyon, Kenan, Hindistan ve Çin’de yaklaşık olarak MÖ 6. yüzyılda kuruluyor. Bu beş bölge antik uygarlığın beş ayrı merkezi. Uygarlığın ilk çıkış yaptığı yer Aşağı Mezopotamya; uygarlığın buradan Mısır, Hint, Çin ve Grek coğrafyalarına yayılmasıyla antik uygarlık dünyası oluşuyor. Paralel olarak, Eksen Çağı komünalizminin geliştiği alanlar da bu eski dünya uygarlık alanları oluyor. Mezopotamya merkezi konumda. Zerdüş buradaki komünalizmin kurucusu. Devraldığı gelenek Hurrilere kadar gidiyor. Uygarlığın yarattığı sosyal, ekolojik sorunlara çözüm arayışında. Fakat anlayış olarak uygarlığın etkilerini taşıyor. Önder Apo Manifesto’da, aile kurumunun temelinin atılmasında Zerdüş’ün etkili olduğunu belirtiyor. Aile, kadının eve kapatılması vs Zerdüş üzerindeki uygarlık etkisinin göstergeleri. Benzer şekilde İbrahim’de de uygarlık etkileri ve komünalist tutum bir arada bulunuyor. Hem Zer-

düşt hem de İbrahim peygamber-elçi sıfatıyla öne çıkıyor. Tanrı'nın elçisi olmak, reel dünyada devlet ile toplum (yani komün) arasında bir kuma denk geliyor. Kandaş toplumda görülen, uygarlık etkilerine yabancı olma ve uygarlık sistemlerinden bağımsızlık eksenel komünalist ekolün kurucuları için geçerli değil. Benzer özellikler Eksen Çağı'nın diğer öncüleri için de geçerli. Orta-sınıf geçmişi, iyi bir eğitim görme, ya aileden dolayı ya da bizzat şahsi olarak devletle ilişkili olma, bu sebeple üst sınıfa mensup kişiliklerle tanışık olma vs beş ekolün öncüsünün ortak özelliği. Zerdüşt seçkin bir aile olan Spitamalar'ın çocuğu olarak dünyaya geliyor. İbrahim'in babası panteon görevlisi, yani önemli bir memur. Sokrates'in hem babası hem de kendisi heykeltraş, ayrıca Komutan Alkibiades ve Filozof Platon gibi üst sınıftan bireylerle dostluk kuracak düzeyde sosyal imkana sahip. Siddharta Gautama(Buddha) zengin, nüfuzlu bir ailenin çocuğu; bazı anlatımlarda babasının kral olduğu belirtilir. Lao Zi'nin ise imparatorluk kütüphanesinde arşivden sorumlu olduğu iddia ediliyor. Haklarındaki bilgiler netlikten uzak; çoğunun doğum yılı ve yaşadığı dönem tam olarak bilinmiyor. Hatta kimisinin gerçekten yaşayıp yaşamadığı da net değil; düşünce ve pratikleriyle akım oluşturan toplumsal bir gruba mensup kişilerin ortak özelliklerinden yola çıkılarak tek kişi suretinde yaratılan kurgusal ve idealize edilmiş ortak bir figür olma olasılıkları da güçlü. Örneğin, İbrahim ile ilgili farklı anlatılar (ki bunların birbiriyle çeliştiği de görülebilmektedir) dışında, İbrahim'in yaşadığını gösteren somut bir delil yoktur. Bununla birlikte, bu figürlerin ortaklaşan özellikleri, Eksen Çağı'na öncülük edenlerin uygarlığı çok iyi tanımlayıp çözümleyerek evrensel komünalizmi geliştirecek entelektüel ufka ulaştığını gösteriyor.

Antik sömürü düzeninde kadın ve Eksen Çağı'nın kadın için önemi

Doğal toplumun komünal örgütlülüğü ve hiyerarşik-iktidarçı yapıların farklı zaman ve mekanlara yayılan çelişkisinde öne çıkan unsurlardan biri de kastik katiller grubu. Manifesto'da kastik katillerin Aristokratik Devrim'le (komünal toplum kazanımlarına yönelik bir karşı-devrimi ifade ediyor) sınıfsal bir kimlik kazanmaya başladığı, siyasi varlığını devletleştirdiği belirtiliyor. Anacıl toplum, kastik katillerin bu karşı-devrimiyle tarihsel bir kırılma yaşıyor. Kadının özel ve genel evlere kapatılması ve aile kurumunun geliştirilmesi de aynı dönemin sonucu olarak gelişiyor. Aristokratik devrim öncesinde ana-kadın eksenli komünal toplum ile erkek-egemen zihniyetli kastik katil gruplar arasında bir mücadele söz konusu. Fakat bu dönüşümden sonra, baskı ve sömürüye dayalı sınıflı toplumun devletle birlikte kurumlaştığı yerlerde kadın açık bir şekilde tarihte üstü örtülüp görünmez kılınıyor.

Tarih, temel yapıcı unsur olarak kadın olmadan anlaşamaz. Önder Apo Manifesto'da Neolitik toplum dönemini ve aristokratik devrimden yedi-sekiz bin yıl önce inşa edilen Göbeklitepe'yi bu bakış açısıyla yeniden yorumluyor:

"Devrimsel bir gelişme olarak görülen neolitik toplumun içinde, erkek avcı kulübünün büyük bir karşı-devrim hamlesiyle kadını köleleştirmeye kadar giden yolu açtığı ve bir cinsiyet savaşını başlattığını şimdi daha iyi görebiliyoruz. Gordon Childe'in anlattığı gibi olmadığı ortaya çıktı. Neolitiğin gerçekleşebilmesi için kesinlikle avcı kastik kulübün saldırısına ihtiyaç var. Avcı-kastik kulüp darbe yapmadan, karşı-devrim yapmadan böyle bir neolitik toplum oluşamaz. Buna en iyi örnek Göbeklitepe'dir. Göbeklitepe'ye 'Gire Nebi-Peygamber tepesi' diyorlar; bu daha doğru bir isim olabilir. Bir kastik topluluk olmadan orası dikilemez. Böyle bir şeyi ancak kutsallaşmış erkek yapabilir. Tanrı, yani tanrısallaşmış ata kültürü onu yapabilir. Başka türlü bir anlatım mümkün değil.

(...)O zaman toplayıcılıkla, hatta avcılıkla geçinmek mümkün, mevcut koşullar inanılmaz şekilde hem özgür hem rahat yaşıyor diyorlar. Yani bitki, meyve toplayarak, ekerek, biçerek, hatta avcılık yaparak insan daha özgür ve sıkıntıya düşmeden yaşayabilir. Dolayısıyla kendiliğinden yani severek, isteyerek

neolitiğe geçmiyorlar. Benim de düşüncem bu yönlüydü. İnsanlar özgür, eşit, gezgin topluluklar halinde yaşıyor. Bir toprağa kölece yerleşmek işkencedir. Toprağa bağlı yaşam çok zor bir yaşamdır. Büyük bir baskı olmadan bir kulübeye kapanmaya imkân yok. Birileri mutlaka seni döver de oraya kapatır. Toplama kampı gibi bir yere ancak zorla kapanılabilir. İşte burada cinsiyet ayrımına dayalı işbölümü, sorumlu tutulması gereken tek kuvvettir. Sorunların temelinde de bu var. Toplumsal sınıfsallık böyle doğmuş oluyor." **(Önderlik-Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu)**

Buradan, neolitik dönemde toprağa dayalı ekonominin genelleşmesiyle başlayan yerleşik yaşamın insanlığın ortak ve gönüllü tercihi olmadığı anlaşılıyor. Bu anlamda neolitik dönem, kadın şahsında toplumun ilk ciddi yönelimle karşı karşıya kaldığı dönem oluyor. Aristokratik devrimle devlete yani daha istikrarlı bir egemenliğe kavuşan kastik grupların komünal toplum karşıtı etkinlikleri neolitik dönemde biçim kazanmaya başlıyor. İnsanlığın bu yönelimle karşılaştığı ilk yer Yukarı-Mezopotamya. Kastik grupların dünyanın diğer noktalarında üstünlük ele geçirmeye başlamaları da buradan yayılan erkek-egemen kültürle mümkün oluyor. Kastik grupların etkisi ve aristokratik dönüşüm diğer coğrafyalarda daha geç dönemlerde geliyor. Hakeza Mezopotamya dışındaki diğer bölgelerde anacıl komünalizm ile kastik katil gruplar arasındaki çelişkinin biçimi, şiddeti ve açığa çıkardığı sentez farklı olabilir. Örneğin; Kuzey Avrupa'da M.S. 7-8. yüzyıla kadar elle tutulur bir devlet örgütlenmesi gelişmemiştir. İskandinav halkları kabileler halinde yaşamını sürdürmektedir ve kabilelerin varlığı 17. yüzyıla kadar baskın toplumsal form olarak korunmuştur. Ekonomi avcı-toplayıcılığa dayalı olmakla birlikte; toprak tasarrufu geçici ekip-biçme faaliyetleriyle sınırlıdır. Kastik grupların dayatmasıyla sistem kazanan buğday, arpa, ulaf vs tarımı gelişmemiştir. Benzer bir durum Doğu Asya bozkırları için de geçerlidir; Cengiz'in Moğol kabileleri birleştirip uygarlık merkezlerine yöneldiği 13. yüzyıla kadar Doğu Asya'da Çin dışında bir uygarlık sahası bulunmamaktadır. Mezopotamya ise neolitiğin kastik gruplar eliyle erkek-egemen baskı, zorbalık ve boyun eğdirme kültürünün dünyaya yayılmasında merkezi bir konuma sahiptir.

Yeni arkeolojik bulgular ve ortaya çıkarılan belgeler hem yerleşik yaşamın hem de tarım üretiminin topluma zorla dayatıldığını gösteriyor. Anacıl komünalizme neolitikten itibaren başlayan saldırının devlet inşasıyla sonuçlanması kadın şahsında topluma indirilmiş darbe oluyor. Yerleşik yaşam ve tarımın insanlık tarihinde bir ilerleme olduğu tezine karşı çıkan antropolog-siyaset bilimci James C. Scott "Tahıla Karşı" kitabında şu belirlemelerde bulunmaktadır:

"Tahıl köylerindeki kadınlar, saatler boyunca diz çöktükleri ve tahıl öğütme için ileri geri sallandıklarından ötürü karakteristik biçimde aşağıya doğru bükülmüş ayak parmaklarına ve deforme olmuş dizlere sahipti. Bu, yeni geçim yolları bedenlerimizi, aynı daha sonra evcilleşmiş iş hayvanlarının (sığırlar, atlar ve eşekler) iskelet yapılarında çalışma rutinlerinin izlerini taşımasında olduğu gibi, yeni amaçlar doğrultusunda biçimlendirdiğini (günümüzde ağır kullanıma dayalı kas veya eklem rahat-sızlıkları olarak adlandırılan değişiklikleri) gösteren küçük ama açıklayıcı bir şeydir.

(...) O halde bize ağırlıkla evde geçmiş ömürler hakkında fikirler veren arkeolojik bulguların, hem insanlar hem de hayvanlar için çarpıcı benzerlikler taşıması şaşırtıcı olmayacaktır. Örneğin "bir çatı altında yaşayan" koyunlar genelde yabani atalarından daha küçüktür. Evcil bir yaşamın izlerini taşırlar: kalabalığa özgü kemik patolojileri ve belirgin eksiklikleri olan dar bir beslenme düzeni. "Bir çatı altında yaşayan" Homo Sapiens'in kemikleri de avcı-toplayıcılarından belirgin bir şekilde ayırt edilebilmektedir: Daha küçüktürler, kemikler ve dişler genelde besin eksikliğinin izlerini taşır. Özellikle, diyetleri giderek tahıllardan oluşan doğurganlık çağındaki kadınların neredeyse hepsinde demir eksikliği anemisi bulunmaktaydı." **(James Scott Tahıla Karşı-Sy:83)**

Aristokratik dönüşümle açılan devlet çağında bu tablo kadın aleyhine daha da derinleşmektedir. Emeğinden dolayı toprağa bağlanan kadın, doğurganlığından dolayı da eve kapatılıyor. Bu düzen kadını ruhsal-düşünsel bakımdan olduğu kadar biyolojik-fiziksel bakımdan da zayıf düşürüyor. Çünkü avcı-toplayıcılıkla elde edilen besinler (av hayvanları, balıklar ve belli bitkisel yağlardan bol miktarda alınan yağ asitleri) hem kadın için hem de bir bütün toplumun diğer üyeleri için fiziksel ve mental gelişim imkanı sağlayan bileşiklere sahipken, yağ asitlerinden yoksun buğday-arpa vs demirin vücutta tutulmasına engeldir. Kan hücrelerinin oluşumu için gerekli olan demirin vücutta yetersiz bulunması anemiyle birlikte çeşitli gelişim sorunlarına sebep olur. Neolitik dönemin ilerleyen evrelerinde ve devletin ortaya çıkmasıyla yoğun bir şekilde tekdüze tahıl diyetine maruz bırakılan kadın, aneminin yanı sıra kemik hastalıklarıyla da yüz yüze bırakılmıştır. Kansızlık ve kemik-kas zayıflığı, biyolojik yapısı dolayısıyla (menstrual periyotlarla düzenli olarak tekrarlanan kan atımında görüldüğü üzere) kadında daha yoğun görülen sağlık sorunlarının başında gelmektedir. Buna bir de 'insan üretme' görevi eklendiğinde; kadın boyunduruklar altında başını kaldıramaz hale getiriliyor.

Kadının bu düzene rıza göstermesi, başkaldırmaması, evden hatta uygarlık surlarından uzaklara kaçmaması için geliştirilen tedbirler var. Dini metinlerin ve söylemin toplumu kadına karşı sürekli teyakkuzda tutacak içeriğe sahip oluşu bunun bilinen göstergelerinden. Oluşan hukuki sistem de kadının toplumsal özneliğinin inkarına dayalı olarak biçim kazanıyor. Kadına yönelik saldırılar kadının artık sömürü konusu olan özellikleri dikkate alınarak hukuki sürece dahil ediliyor:

"İ.Ö. yaklaşık 2000 yıllarında (Sümer'deki) Eshnunna'da, bir erkek bir kadının ırzına geçerse, öldürülürdü. Hammurabi'nin Eski Babil Döneminde Hint-Avrupa ailesinin önemli akınlarından önce, birçok kuzeyli daha o zamanlardan Babil'e gelmiş olmakla birlikte, ırza geçene de aynı ceza veriliyordu. (Asur'un Hint-Avrupa ailesinin denetiminde olduğu) İ.Ö. 1450-1250 yıllar arasında yer alan Asur yasalarında, bir erkek, bir kadının ırzına geçerse, kadının babasının ya da kocasının, ırza geçen adamın karısının ya da kızının ırzına geçmesi; ya da kızını onunla evlendirmesi gerektiği yazılıdır." **(Merlin Stone- Tanrılar Kadın-Sy:89)**

İ.Ö. yaklaşık 2000 yılları aristokratik devrimin yaşandığı dönemlerdir. Yani devlet ve aile kurumlaşma aşamasındadır. Bu aşamada, doğrudan çocuklarla kölecilik sistemi ekonomisine ihtiyaç duyduğu iş-emek gücünü sağlayacak kadının, yasalarla sıkı bir şekilde korunan aile kurumuna güven duyması ve devletin tutarlılığına ikna olması bekleniyor. Devletin ilk dönemlerinde alınan bu tedbirlerle kadının aile kurumuna rıza göstermesini sağlama çabası söz konusu. Devlet ve aile kurumu içerisinde kadın "evcilleştirildikten" sonraysa kadına yönelik saldırılar, erkeğin kadın üzerindeki mülkiyet hakkı gözetilerek yaptırım konusu olabilmektedir. İ.Ö. 1450-1250 dönemindeki Asur yasalarında cinsel şiddet failinin, ilk dönemlerdeki gibi öldürülmesine gerek duyulmamaktadır. Tam tersine, mala zarar verme suçlarında görülen kısasa kısas ya da kefarete ödeme cezalarına benzer yaptırım kararları veriliyor; hem de yeni kadın-mağdurlara neden olma pahasına. Tecavüzcü hiçbir yaptırıma tabii tutulmuyor. Saldırıya uğrayan kadın değil, kadının babası ya da kocası mağdur olarak görülüyor. Sömürü hukuku "mağdur kocaya" tecavüzcünün kızı ya da karısına cinsel şiddet uygulama hakkı vererek "mülkün temeli adaleti" sağlıyor! Ve dikkat etmek gerekir ki; eşitsiz hukuk sistemiyle her durumda ezilen kadının köle olması da gerekmiyor. Dönemin uygarlık hukukunda "özgür" kabul edilen erkeklerle evlenmesi, yuva kurması, çocuk yapması beklenen, devletin "köle olmayan" yurttaş kadını için geçerli yasalar bunlar!

Eksen Çağı komünalizmi aristokratik devrimle tarihten silinmeye çalışılan kadının varlığını belirgin kılması bakımından önem taşıyor. Eksen Çağı filozoflarının uygarlık etkilerinden muaf

olmadıkları görülüyor.

Zerdüşt ve İbrahim'de ailenin kutsanması, kadına yaklaşım boyutuyla, Eksen Çağı komünalizminin uygarlık etkileri taşıyan karakterini işaret ediyor. Fakat kadının uygarlık alanlarında her yönüyle nesneleştirildiği bir evrede, kadına saygı ifade eden zihniyetin Mezopotamya'da, Hindistan'da, Grek diyarında, Çin'de geliştirilmiş olmasının taşıdığı önem küçümsenecek bir gelişme değildir. Doğurganlığın büyük tanrıçası Anahita'ya Zerdüştlük'te büyük saygı duyulmakta, Anahita ülkelerin ve canlıların koruyucusu ve yaratıcısı olarak görülmektedir. Anahita suların beklisi olarak kabul edilmektedir, ki kurak İran coğrafyasında suyun taşıdığı önem dikkate alındığında, Anahita şahsında kadına duyulan saygının büyüklüğü açıklık kazanmaktadır.

Buddha ilk çıkış yaptığı dönemlerde kadına mesafeli yaklaşırken, düşüncesi olgunlaştıkça kadına yaklaşımı da değişmektedir. Kast ayrımlarına karşı duran Buddha, kadın katılımını da esas alan daha kapsayıcı bir komünalizme ulaşacaktır.

Sokrates kölecilik toplumunun bir gün miadını dolduracağını öngörmektedir. Köleye bir insanın sahip olduğu değeri vermeye yatkındır. Topluma ve siyasal düzene bakış açısıyla kendinden sonraki Platon ve Aristodan daha ileri görüşlüdür.

Lao Zi, Dao De Çing kitabında işlediği Yin ve Yang ilkesi ile evrensel oluşumu karşıtların birliğine dayandırırken ikilemi oluşturan her kutbun karşıtını da içinde barındırdığını savunur. Bu, kadın açısından iki bakımdan önem taşımaktadır: Birincisi; Yin ve Yang toplumsal oluşuma uyarlandığında kadın ve erkek arasında oluşturulan mutlak ayrımın geçersiz kılınmasıdır. Bu anlayışa göre her kadında bir parça erkek, her erkekte de bir parça kadın bulunmaktadır. Kadın iradesini kesin bir şekilde yok sayan aristokratik devrim sonrası toplum döneminde bu anlayış, kadın ve erkeğin birbirine karşı mutlak üstün ya da mutlak aşağı olduğu düşüncesini reddetmektedir. İkincisi; sahiplenilen bu kozmolojik görüşün Çin'de avcı-toplayıcı toplum dönemine kadar uzanan köklere sahip olmasıdır. Avcı-toplayıcı toplumun ana-kadın etrafında örülen komünalizme dayalı olarak varlık kazandığı dikkate alındığında; anacıl komünal değerlere sahip çıkmanın, kadının tarihten silindiği devletli uygarlık döneminde, kadın ve toplum için büyük bir komünal çıkışı ifade ettiği görülebilmektedir.

Çağımızda komün-devlet diyalektiği: Tarihten günceli komünalizm perspektifinden okumak

Dünyanın sınıflı uygarlık sistemiyle çevrelendiği kapitalist egemenlik çağında yaşıyoruz. Antik tarihte Ortadoğu'nun Bereketli Hilal bölgesi, Mısır'ın Nil havzası, Avrupa ve Afrika kıtalarının Akdeniz kıyıları, Hindistan ve Çin'de Pencab ve Sarı Irmak havzaları dışında kalan alanlar, devletlerin hükmünün sökmeyeceği koca bir dünyayı oluştuyordu. Bu dünyanın insanları birkaç asırda bir uygarlık sahalarına dağların-ormanların-bozkırların temiz havasıyla birlikte dejenere olmamış ahlaklarını da getiren akınlar yaparak çürümekte olan uygar topluma yaşam soluğu üflüyordu. Ama çağımızda kapitalizmin yarattığı kaosu 'uygarlık-dışı' kavimlerin çözmesi artık mümkün değil. Toplumu ve doğayı sınır tanımaksızın sömüren kapitalizme tanrının kirbacını indirecek kurtarıcı dışarıdan gelmeyecek. Bu gerçeklik, toplum ve doğanın yüz yüze kaldığı sorunlar karşısında herkesi esas konuya; komünal zihniyet ve kurumsal yapının inşasına odaklıyor.

Komünalizmin sistem-karşıtı güçler arasında bile yeterince sahiplenilememesi, kurtarıcıyı dışarıdan bekleme psikolojisinin esas kaynağı. Kapitalizmin yol açtığı krizler bir yana, toplumsal kesim ve grupların kendi iç sorunlarında bile çözümü başka bir yerden bekler halde bulunması komün bilincindeki gerileme düzeyini gösteriyor. Bu durumun sol-sosyalist örgüt ve hareketler için de geçerli olması, meşruiyet namına elinde hiçbir şey kalmayan kapitalist modernite temsilcilerinin gezegeni tüketecek doymazlıkla egemenliklerini sürdürebilmesinin esas nedenleri arasında yer alıyor.

Oysa Eksen Çağı komünalizmi, taşıdığı özelliklerle kapitalist moderniteye karşı kararlı mü-

“Neolitik dönem, kadın şahsında toplumun ilk ciddi yönelimle karşı karşıya kaldığı dönem oluyor. Aristokratik devrimle devlete yani daha istikrarlı bir egemenliğe kavuşan kastik grupların komünal toplum karşıtı etkinlikleri neolitik dönemde biçim kazanmaya başlıyor. İnsanlığın bu yönelimle karşılaştığı ilk yer Yukarı-Mezopotamya. Kastik grupların dünyanın diğer noktalarında üstünlük ele geçirmeye başlamaları da buradan yayılan erkek-egemen kültürle mümkün oluyor.”

“ Kapitalizmin bir asır öncesinden daha güçlü olmadığı ama topluma ve doğaya karşı daha azgın yönelimlerde bulunduğu, buna karşın toplumsal özgürlük için imkanların da yine bir asır öncesinden daha fazla ve gelişkin olduğu günümüzde; 19. yüzyılda ırksal, ulusal, cinsî ayrımlara aldırış etmeden biraraya gelen militan işçilerin, kadınların, gençlerin komünalizminden uzaklaşmış olması sözü edilen tarihsel çelişkinin esas nedenidir. Bugün yaşanan tüm toplumsal sorunlarda, komünden kopuşun belirleyiciliğini görmek gerekiyor.”

cadelenin ipuçlarını veriyor. Bahsedildiği üzere, ekstenel komünalizm uygarlıkların iflas içinde olduğu dönemlerde toplumsal özgürlük ve eşitliği amaç edinerek ortaya çıktı. Uygarlık sistemlerinin egemen olduğu alanlarda yaşamının, sınıflı toplumdaki baskı ve sömürüye rıza göstermek için gerekçe olamayacağını, böyle bir gerekçenin insanlık var olduğu sürece kabul edilemeyeceğini gösterdi. İdeolojik mücadele ve evrensel kurtuluş perspektifi, modern çağın özgürlükçü hareket ve partileri tarafından sosyalizm ve enternasyonalizm biçiminde uyarlanarak sahiplenildi/sahipleniliyor. Tam da bu noktada esas yetersizliğin, Eksen Çağı'nın komünalist perspektifinin benimsenmesinde yaşandığını görmek gerekiyor. İngiltere'de Sosyalist İşçi Partisi'nin üyesi Marksist yazar Tony Cliff "21. Yüzyıla Girerken Marksizm" adlı çalışmasında, sadece Güney Kore'deki sanayi işçisi sayısının Marks'ın öldüğü 1883 yılında tüm dünyadaki sanayi işçilerinden daha fazla olduğunu belirtiyor. Buna, büyüyen ve radikalleşen kadın hareketi de dahil edildiğinde, hem ülkeler özelinde hem de küresel ölçekte muazzam bir anti-kapitalist mücadele potansiyelinin var olduğunu görmek mümkün. Hakeza gençliğin hem bilinç edinme hem de sosyalleşme olanaklarının 68 kuşağının sahip olduklarından daha fazla olması da gözlemlenmesi gereken bir diğer önemli nokta oluyor. Demokrasi, kadın özgürlüğü, gençlik, ekoloji ve devrimle ilintili birçok konu ne 19. yüzyılda ne de 1960'lı-70'li yıllarda günümüzdeki kadar net ifade edilerek mücadele stratejisine dahil edilmişti. Objektif koşul olarak kapitalizmin kültüresel liderlerce temsil edilmiş gözlemlenen iflas hali, subjektif koşul olarak devrimci özneleri yetiştirecek teorik-programatik hattın yetkinleşmesiyle birlikte ortadayken; demokrasi ve sosyalizmi inşa edecek öznelerin atalet içinde bulunması komünal bilinçteki aşınmayı görünür kılıyor.

Önder Apo, komünalizmi sınıf bilincinin önüne koydu. Bu yaklaşımın en başta devrimciler tarafından derinlemesine idrak edilmesi gerekiyor. 2014'te Soma'da bir gecede 300'den fazla maden

işçisi yanarak-boğularak hayatını kaybetti. Katliamı protesto eden halkı polis ve jandarmadan önce bizzat devletin yüksek bürokratları tekmeledi. Nazi toplama kamplarında bile bir gecede 300 kişi ölüme gönderilmemiştir; ama Türkiye'de maden ocaklarında bir gecede 301 insan katledildi. Tarihte buna benzer katliamlara nasıl karşılık verildiğini 8 Mart'tan, 1 Mayıs'tan biliyoruz. 8 Mart 1857'de eylemde olan 120 tekstil işçisi kadının yakılarak öldürülmesi yıllarca mücadele gerekçesi olarak kabullenildi. Soma Katliamı'nın yaşandığı 13 Mayıs'ı mücadele günü olarak sahiplenme durumu ise henüz gelişmiş değil! Bugün Türkiye'de ya da dünyanın başka yerinde katledilen işçilerin anılarını yaşatıp, mücadele ve devrim gerekçesine dönüştürecek bir sınıf hareketinin olmayışını sınıfsal mücadele potansiyelinin yetersizliği nedenselliğine bağlamak açıktır ki gerçekçi olmayacaktır. 100-150 yıl önce komünal karakteri diri olan bir sınıf hareketi varken; bugünkü sınıf gerçekliği, mücadele ve dayanışma gücü üreten bu karaktere yabancılaşmış haldedir.

Aynı durum Kürdistan için de geçerli. Kürdistan'da TC'nin yıllardır yürüttüğü kirli savaşın özel yöntemleri bulunuyor. Buna özel savaş diyoruz. Ama son yıllarda yürütülen bu savaşın özel bir tarafının kalmadığı da ortada. Kürt gençlerini ajanlaştırmak ya da mücadele dinamizmini yok etmek için kullanılan uyuşturucu ve fuhuş herkes tarafından bilinen teşhir olmuş yönelimler. Özel savaş, hedefteki grubun fark ettirilmeden manipüle edilerek inanç ve mücadele azmini yok etmek için yürütülen savaş türüdür. Oysa Kürdistan'da yıllardır kullanılan ve herkesçe bilinen yöntem ve araçlarla bu yönelimler gerçekleştiriliyor. Haliyle savaşın özel bir tarafı da kalmıyor. Kürdistan'da topluma karşı en açık haliyle kirli bir savaş yürütülüyor. Düşman kafa yorma gereği bile duymadan bilinen yöntemlerle topluma yönelip sonuç alabiliyorsa, yıllardır yürütülen mücadelenin politik bilinç kazandırdığı halk gerçekliği açısından bu durumu, toplumun bilinçsizliğine dayalı özel savaş uygulamalarıyla izah etmek de anlam taşımayacaktır. Peki sermaye ve iktidarın hem küresel hem de bölgesel ölçekte bu düzeyde pervasız davranabiliyor olmasını nasıl açıklamak gerekir?

Kapitalizmin bir asır öncesinden daha güçlü olmadığı ama topluma ve doğaya karşı daha azgın yönelimlerde bulunduğu,

buna karşın toplumsal özgürlük için imkanların da yine bir asır öncesinden daha fazla ve gelişkin olduğu günümüzde; 19. yüzyılda ırksal, ulusal, cinsî ayrımlara aldırış etmeden biraraya gelen militan işçilerin, kadınların, gençlerin komünalizminden uzaklaşmış olması sözü edilen tarihsel çelişkinin esas nedenidir. Bugün yaşanan tüm toplumsal sorunlarda, komünden kopuşun belirleyiciliğini görmek gerekiyor.

Sömürgeci devlet, ülkenin peşkeş çekilmedik noktası kalmayana, ekonomik kriz ve enflasyonu görülmedik boyutlara taşıyana kadar savaş-soykırım politikasında ısrar etmesine rağmen Kürdistan Özgürlük Hareketi karşısında sonuç alamadıysa; bunu, 21. yüzyılı yeni bir Eksen Çağı'na dönüştürecek imkân olarak görmek tarih bilincinin gereğidir. Manifesto'nun yarattığı bölgesel ve küresel yankının da gösterdiği üzere Önder Apo evrensel komünalizmin önderliğini yürütür konumdadır. Önder Apo küresel kapitalizmin komplosu ve tecrit altında geliştirilen saldırılara karşı tek kişilik hücrelerinde komünalist duruşundan taviz vermediğinden evrensel bir önder olarak sahipleniliyor. Onu 20. yüzyılın muzaffer ulusal kurtuluş hareketi önderlerinden ayıran en temel nokta bu olmaktır. Manifesto metnindeki kadar net bir vurguyla programda yer almadı ama yaşam ve mücadelede komünalizm temel bir ilke düzeyinde esas alındığından, kapitalist modernite egemenleri Önder Apo'yu en büyük tehdit olarak gördüler. Küresel kapitalizmin TC üzerinden yürüttüğü tüm saldırılara rağmen Özgürlük Hareketi'nin varlığını koruması 27 Şubat Çağrısı'na giden yolu açtı.

Önder Apo'nun uluslararası komplosu 27 yıl aralıksız süren ve sürmekte olan mücadelesiyle boşa çıkarması, Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin tüm saldırılara karşın yenilmemiş olması, mutlak bir inkar ve buna dayalı soykırım politikalarıyla yok sayılan Kürt halkının varlığının tüm dünyaya gösterilmiş olması... Mücadele ile elde edilen tüm bu kazanımlar Önder Apo'nun komünalizmiyle mümkün oldu. Kapitalizmin askeri ve ideolojik hegemonyasının gücü ve sahip oldukları imkanların büyüklüğü birçok kesimi karamsarlığa ve kararsızlığa sevk edebiliyor. Oysa Önder Apo, 68 devrimci gençlik kuşağının artık dağılmayla yüz yüze kaldığı bir dönemde devrimci mücadeleye ilk ciddi adımını attı. Bu ilk adımda tanıştığı Haki Karer ve Kemal Pir ör-

gütlediği ilk yoldaşları oldu. Kapitalizme ve sömürgecilğe karşı mücadelede inşa edilecek örgütün hayatietini görerek iğne ucu kadar küçük imkanları bu yolda değerlendirdi. Yoldaşa bağlı olduğu gibi kapitalizmin hegemonyasına karşı ilk ve en sıkı mücadeleyi de yoldaşları şahsında yürütmeyi esas aldı. Bireyde toplumu anda tarihi görerek, en kahredici mücadele koşullarının bile boyunu eğdiremediği örgüt ve militanı açığa çıkardı. En bilgeleri tarafından bile 'kurumuş bir kütük' olarak tanımlanan Kürt halkını 21. yüzyılın öncü devrim dinamiğine dönüştürdü. Tüm bunlar, var olan mücadele imkanlarının yaklaşımı dayalı olarak varlık kazandığını gösteren başarı örnekleri. Yaklaşım ve zihniyet komüne odaklı olduğunda 5 No'lu Amed Zindanı'nı zafer abidesine dönüştüren direnişler, Uluslararası Komplö'yu boşa çıkaran mücadele duruşuyla birliğe dönüşüyor. Bu bakımdan komün ve komünalizmin Manifesto'yla ortaya konan ilkeler olduğunu düşünmek yerine, yarım asırlık mücadelenin dayandığı her imkanın komünal ruh ve bilinçle yaratıldığını görmek gerekiyor. Kapitalizmin eskisinden daha azgın olduğu, meşruiyet namına dayandığı gerekçelerin tamamının tarihsel akış içerisinde kof çıktığı ortadayken finans-kapital zenginleri dışında kimse kapitalizme rıza göstermeyecektir. Kadın, gençlik, devasa emekçi sınıflar; ez cümle finans-kapital çağında komünal yaşam ve mücadele imkanları hedef alınanlara geçmişten daha büyük mücadele imkanlarına sahip. Bu imkanların kurtuluş ve özgürlüğe giden yolda değer yaratıp kazanım getirecek enerjiye dönüştürülebilmesi, kapitalizme karşı mücadelenin her alanında, her alanında ve her cephesinde komünlerin var kılınmasına bağlı.

Önder Apo'nun fikirlerinin yarattığı etki ve yarım asırdır yürütülen mücadelenin kazanımları 21. yüzyılı yeni bir komünalist eksen çağına dönüştürecek güce sahip. Dünya ölçeğinde demokrasi ve özgürlük güçlerinin enternasyonal mücadele temelinde hem düşünsel hem de pratik bakımdan Kürt Özgürlük Hareketi ekseninde bir araya gelmesi bunu somut olarak ortaya koyuyor. Reel-sosyalizmin dağılması ve devlet sosyalizminin yarattığı negatif algıyla sosyalizme dönük inançsızlığın domine ettiği yaklaşık 50 yıllık dönem Önder Apo'nun mücadelesi ve düşünceleriyle artık kırılmıştır. Özgürlükçü güçler de dahil olmak üzere birçok kesimin tepki duyup, uzak durmaya çalıştığı sosyalizm, Manifesto taslağının yayınlanmasıyla birlikte yeniden ilgi konusu oldu. Anakronik vaka olarak müzeye kaldırılan sosyalizmin, şimdilik tartışma ve araştırma boyutuyla da olsa, canlandığı bu dönem komünalizm adına başarılı büyük bir hamle değeri taşıyor. Antik tarihte Eksen Çağı'yla önü açılan evrensel kurtuluş çizgisi bugün Önder Apo'nun ortaya koyduğu komünalist devrimci duruşla sahiplenilirken; yaratılan mücadele imkanları komünal bilinçle yaşama sarılacak devrimcilerin varlığıyla insanlığın ortak değerlerine dönüşecek.

“ Önder Apo'nun fikirlerinin yarattığı etki ve yarım asırdır yürütülen mücadelenin kazanımları 21. yüzyılı yeni bir komünalist Eksen Çağı'na dönüştürecek güce sahip. Dünya ölçeğinde demokrasi ve özgürlük güçlerinin enternasyonal mücadele temelinde hem düşünsel hem de pratik bakımdan Kürt Özgürlük Hareketi ekseninde bir araya gelmesi bunu somut olarak ortaya koyuyor. Reel-sosyalizmin dağılması ve devlet sosyalizminin yarattığı negatif algıyla sosyalizme dönük inançsızlığın domine ettiği yaklaşık 50 yıllık dönem Önder Apo'nun mücadelesi ve düşünceleriyle artık kırılmıştır.”

KÜRTLERİN ZİHİNSEL DEVİRİMİ:

XEBAT ANDOK

Doğada her şey canlıdır; cansız olarak nitelendirilen herhangi bir varlığın kendini ispatlama ya da görünür kılma gibi bir kaygısı olmaz. Çünkü bu istenç akıldan ziyade bilinçle ilgili olmaktadır. Her hücrenin, her parçacığın ve her şeyin kendine göre bir aklı vardır; ancak anlamı oluşturan bilinç olmadı mı, akıl sadece bir döngü içinde uyumlu devrimini sürdürür. O nedenle 'herhangi bir şeyin' iradi bir varlık olması söz konusu değildir. Vardır ve adı konulur, fonksiyonu belirlenir, değerlendirilir, o kadar! Ondan öte, varlığın yok olma hali söz konusu olursa yıkım olur. Yıkım olmamışsa dönüşüm olmuştur ve bu dönüşümle birlikte yeni bir durum, yeni bir yapılanma ortaya çıkmıştır.

Örneğin, gün geçtikçe harap edilen dünyamızda var olan elementer yapı, bunların bir araya gelmesiyle ortaya çıkan yeni biçimler ve bunların uyumu bir yaşam alanı yarattığı için bu kadar farklılık ortaya çıkmıştır. Böyle bir uyum olmasaydı yaşam da olmazdı. Harap edilen dünyamız diyoruz; çünkü var olan element, bileşim ya da biyolojik yapı dengesine müdahale ederek yaşama imkan sağlayan uyumu bozmakta, birinin oranını artırmakta ya da düşürmekteyiz ve bu da dengeyi bozmaktadır. Bunu şöyle de izah edebiliriz: Oksijen atomuna sürekli olarak müdahale edilip bozunuma uğratılarak yeni bir atom yapısı ortaya çıkarılırsa ve ortada oksijen atomu bırakılmazsa, herhalde yaşam da kalmazdı. Çünkü sürekli olarak müdahale edip bozunuma uğratmak ve sürekli olarak başka bir şeye dönüştürmek, oluşmuş yaşam dengesini ortadan kaldırır. O zaman su olmaz, dolayısıyla hayat da kalmazdı. Tabii ki bu, bir bilinç ekseninde olmadığı için oksijen elementinin kendisi için bir sorun olmazdı; ama insan ve tüm diğer varlıklar, canlılar için bir yıkım olurdu bu. Yeni bir kaos, yeni bir oluşum ve bileşim ve onun ortaya çıkaracağı yeni durumlar olur ki onun da uzay-zamanda ne olacağı tümenden kestirilemez.

**İnsan karmaşık yapısıyla
küçük bir evren halidir**

Yok edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalan, bildiğimiz anlamda herhangi bir canlı, ya direniş halinde olur ya da yeni durumla uyumlu bir biçimde form değiştirir. Ancak söz konusu yok olma tehlikesine maruz kalan varlık insan ve insanı var kılan toplumsallık olunca trajik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çünkü varlıkların en değerlisidir insan; anlam veren, anlam yükleyendir. Üzüntüyü-sevinci, adaleti-adaletsizliği, eşitliği-eşitsizliği, köleliği-özgürlüğü, baskıyı-direnşi, kederi ve sevinci sonraya taşıyandır. Karmaşık yapısı ve her şeyi barındırmasıyla küçük bir evren halidir. Her topluluk da bu küçük evrenin temel elementi ve bileşkesidir.

Ne yazık ki kapitalist modernite, üç sacayağı olan 'kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizm' üzerinden kendini sisteme kavuşturunca, çok büyük kırımlar gerçekleştirmiştir. Sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı için, daha fazla kâr elde etmek için sermayedarlar daha fazla insan sömürmüş, daha fazla yeri işgal etmiş, hammadde elde etmek için de doğayı fütursuzca kullanmıştır. Kâr elde etme hırsı; daha fazla üretime, daha fazla üretim yapmak için doğaya zarar verecek tedbirleri almamaya yol açarak birinci doğayı büyük risklerle karşı karşıya bı-

rakmıştır. Doğanın yaşamı sürdürülebilirliği, bu endüstriyalist anlayışların sonucunda büyük bir risk altındadır.

**Ulus-devletin yaydığı
ırkçılık bir hastalıktır**

Diğer yandan, konumuz bağlamında değerlendireceğimiz ulus-devlet anlayışı ise yüzlerce kültür, inanç, dil, ulus ve farklılığı yok etmiştir. Egemen uluslar ve bunların içinde eriyen, yok olan ya da soykırıma uğratılan uluslar olmuştur. Her ulusun bir devleti olmalı ya da her ulusun kaderini tayin etme hakkı olmalı anlayışı, düşüncesi bu sonucu ortaya çıkarmıştır. Her ulusa bir devlet olsun anlayışı, zaman içinde kendini yüce ulus, yüce millet, ırk, inanç, vatan olarak görmüş, kendi dışındakileri de kendisine hizmet etse bile benzeştireceği ve sonuçta egemen olanla aynılaşacağı, yani kendisinin yok olacağı bir unsur olarak ele almıştır. Tek millet, tek vatan, tek bayrak, tek inanç bu düşüncenin bir ürünüdür.

Bunun sonucunda, dünyayı bir bahçe, her bir halk ve inancı da çiçek, gül sayarsak, bahçede bulunan çeşitli gül ve çiçeklerin giderek tek tip haline getirilmeye çalışıldığını görürüz. Ulus-devlet anlayışı, her ulusun kendini var kılmak için ille de ulus-devleti benimsemesi ve kurması gerektiği ve birlikte yaşadığı diğer halkları ve inançları yok etmesi gerektiği paradigması, bu sonucu ortaya çıkarmaktadır. Birileri ille de "Ben herkesin üstünde olayım, benim milletim diğer tüm milletlerin üstünde olsun ve benim dışımda olanlar köleleşsin, onları ortadan kaldırayım." yaklaşımına yöneliyorsa, bu, ulus-devlet zehri sonucu ortaya çıkmıştır ve bir hastalıktır. Yoksa tabiatıyla gelişen ve ulus-devletin tekçi anlayışları öncesi böyle bir yaklaşım çok fazla bulunmamaktadır. Bunlar, ulus-devletçi zihniyetin yansımaları sonucu ortaya çıkan hastalıklardır. Bundan iki yüz yıl öncesine kadar, genellikle etnik toplulukların başka etnik toplulukları yok etme ya da kendisine dönüştürme gibi özellikleri, ulus-devletçi zihniyetin ortaya çıkması sürecindeki kadar yaygın değildi. Ulus-devletçilikle birlikte yıldızı parlayan, parlatılan milletlerin ortaya çıkışıyla aynı zamanda yüzlerce milletin katliam, kültürel kırım, ekonomik kırım, soykırım, siyasi ve sosyal kırıma maruz kaldığı gerçeğini anlamamız gerekmektedir.

Kürt toplumsallığının güçlü arka planı

Bütün bu gerçeklikleri daha iyi anlamak açısından Kürtlerin tarihsel toplumsal yapısını anlamak önemli olmaktadır. Tarih bilimi bize ilk toplumsallaşmanın klan tarzında olduğunu söyler. Ardından bir savunma örgütü olarak da görülebilecek olan kabile gelir. Kürdistan'da kan bağına dayalı klan ve kabile dönemi binlerce yıl boyunca temel toplumsal form olarak yaşanmıştır. Kürtlerde hâlâ aileciliğin ve kabileciliğin bu kadar güçlü olmasının tarihsel arka planı budur. Ancak kan bağına dayalı toplumsal örgütlenme olan kabile konfederasyonlarının zirvesi olarak Medya Aşiret Konfederasyonu'nun yıkılmasıyla Kürtler farklı bir tarihsel aşamaya geçer.

Zerdeşt, kan bağına dayalı kabilecilik yerine, Kürdistan'daki geleneksel kültürden çıkan ideolojisiyle Kürtlerin var olma ve özgürlük sorunlarına çare arar. Yani daraltan kan bağı yerine ideolojiyi koyar. Ama ideolojisinin Pers iktidar eliti tarafından saray dini haline getirilmesiyle, Kürt toplumsallığı içindeki etkisi uzun süreli

“Önder Apo'nun 'Kürt Akli'ni yaratma süreciyle Kürtlerin varlık sorununu çözdüğü açıktır. Bu da esas olarak zihniyet gücü gerektirmektedir ve Önder Apo'nun tüm mücadelesini bu akli oluşturma temelinde yürüttüğü ortaya çıkan pratiklerden de anlaşılmaktadır. Zira zihniyet gücü oluşturulmadan elde edildiği sanılan askeri zaferler bile zaman içinde kaybedilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktan kurtulamaz.”

ve istendik ölçüde olmaz. Sonrası, Kürtlerin artık başkalarına ait ideolojiler içinde kendisine yaşam alanı oluşturmaya çalıştığı süreçtir. Gidişat iyi değildir ve bu durum Kürtleri kapitalist modernite koşullarında soykırımın eşiğine getirir. Nitekim son iki yüzyıl Kürtler açısından tam olarak bu anlama gelmektedir.

Ulus-devletçi zihniyetin Kürt inkarı!

Günümüzde 60 milyondan fazla Kürt dünyanın her yerinde yaşamaktadır; ama yarım asır öncesine kadar Kürtlerin varlığı hiçbir yerde kabul görmemektedir. Dörde bölünmüş Kürdistan'ın her bir parçasında yaşayan Kürtler, resmi sınırları içinde bulundukları devlet tarafından yok olmaya mahkum edilmiş bir toplum durumundaydı. Yarım asır öncesine kadar, birakalım Kürtlerin diline ve kimliğine sahip çıkmasını, ortada sahip çıkabilecekleri bir tarihleri bile bırakılmamıştı. Asimilasyon politikaları her alanda buldozer gibi Kürt toplumunun üzerinden geçmiş, Kürtlük adına var olan tüm değerler neredeyse ortadan kaldırılmıştı. Bilinmeyen bir dille konuşan dağlı Kürtler, kara basınca "kart kurt" sesinden ismini almış dağlı Türkler, kuyruklu Kürtler vardı! Giyim kuşamından utanan, gerçekliğinden kaçan bir yapı söz konusuydu. Kürtlerin tutunabileceği, araştırıp geliştirebileceği bir tarihsel dayanak, anlayış, veri, bakış açısı ve zihinsel yapı neredeyse ortada bırakılmamıştı. Her parçadaki egemen ulus, Kürtlerin tarihsel, kültürel, ekonomik, sosyal, siyasal zenginliğini eriterek kendine dayanak yapmıştı. Ulus-devletçi zihniyet sonucu, kendi varlığını sürdürmeyi, kendisi olmayı yok etmeye dayandırmıştı.

Kürtler üzerinde kurulmuş çark için Önder Apo şu belirlemeleri yapmaktadır: "Son iki yüz yıldaki tüm isyanların ağır katliamlarla, sürgünlerle, baskılar ve cezalandırmalarla sonuçlandırılması, ardından Kürdistan coğrafyasında ekonomik çökertme politikasının devreye sokularak Kürtlerin açlığa mahkum edilmesi Kürdistan'daki toplumsal dokuyu parçalamış, insanların kendi ailelerini geçindirmekten başka bir şey düşünemez hale gelmelerine neden olmuştur. Kürt halkını bu tablodan kurtarmak, tekrar kendi varlığına, diline, kültürüne sahip çıkmasını sağlamak zorlu bir mücadeleyi gerektirmekteydi. Bugünkü duruma ulaşmak zindandaki direnişlerle, gerillanın kahramanca mücadelesiyle, toplum sathına yayılmış serhildan direnişiyle sağlanabildi."

Kürt'ün 'makus tarihi'ne son vermek

Önder Apo'nun geliştirdiği Özgürlük Hareketiyle birlikte Kürt ve Kürdistan tarihi açısından yeni bir gerçeklik ortaya çıkarılmıştır. Zerdeşt'ten sonra Kürt tarihsel toplum geleneğine, öz kültürüne dayanan ve kan bağının ötesine geçen bir Kürt aklını, Kürt ideolojisini geliştirmeyi

başarmıştır. Apocu grupla başlayan ve PKK ile ivme kazanan bu süreci Önder Apo "Çağdaş Kürt Tarihi" olarak da ifade etmektedir. Çağdaş Kürt Tarihi'ni önceki süreçten ayıran temel özellik, Apocu yaşam felsefesinin teori ve pratiğini birlikte gerçekleştirmesidir. Bir yandan küçük bir grupla da başlasa, her yerde örgütlenmesini gerçekleştirmesi, diğer yandan bu örgütlenmesini daha da güçlendirmek için eylem halinde olması ve bu örgütlü gücünü giderek bir kütleye dönüştürmesidir. Yani ideolojik kimliği ifade eden zihniyetini ortaya koyarak yaşam felsefesini, felsefesi ve teorisiyle örgütlenmesini, örgütlenmesiyle eylem gücünü oluşturma ve bütün bunları direnişle köleştirerek kurumlaşmaya dönüştürmesidir. Kürt'ün 'makus tarihi' böylece değişime uğratılmış, Çağdaş Kürt Tarihi olarak ifade edilen süreç başlamıştır.

Önder Apo, Apoculukla başlayan ve günümüze kadar gelen Özgürlük Hareketi yaratımlarının sürecini şöyle ifade etmektedir: "Kürt Özgürlük Hareketi Önderliğinin 52 yıllık mücadelesiyle Kürtlerde gelişen kendi varlığından kaçış pratiği tersine çevrildi ve yeni bir tarihsel süreç başlatıldı. Kürtlerin kendi varlıklarını sahiplenmelerinin yanında, bunu tüm dünyaya kabul ettirmeleri de yine bu mücadele sayesinde oldu. Bu mücadele süreci, Kürtlerin ulusal bir topluluk olarak yeniden aynı ortak değerlerde buluşmalarını sağladı; Kürt toplumunun bundan sonraki mücadelesini sürdürmesine zemin teşkil edecek tarihsel bir miras oluşturdu. PKK Kürt varlığının kabulünü sağlarken, bununla birlikte demokratik siyasetin de yolunu açtı ve bütüncül bir demokratik mücadele için önemli bir toplumsal birikim sağladı.

Dikkat çekilmesi gereken en önemli husus şudur: PKK Önderliği bu mücadeleyle tarihte ilk defa bir 'Kürt Aklını' yarattı. Kürt toplumunda neredeyse tamamen dağıtılan ve ortak hafızadan silinen toplumsal akıl, PKK Önderliğinin yürüttüğü mücadeleyle ortak Kürt aklı olarak yeniden şekillendi. Kültürel geleneği yeniden yorumlamak, toplumsal sorunu doğru tespit etmek, toplumun yeniden ayağa kalkmasına ve bir toplum olarak birleşmesine yol açacak ortak değerleri tespit etmek ve çağdaş dünyada toplumun ihtiyacı olan politik-toplumsal strateji, taktik ve amaçları oluşturup topluma kabul ettirmek gibi zorlu görevler başarılmadan Kürt aklının oluşturulması imkânsızdı. PKK Önderliği çok yönlü çabayla, derin ve kapsamlı çözümlerle hem ideolojik bir çizgi hem de ortak Kürt aklını yaratmayı başardı."

Zihniyet gücü olmadan zafer olmaz

Önder Apo'nun 'Kürt Aklını' yaratma süreciyle Kürtlerin varlık sorununu çözdüğü, ama bu varlığı özgürlüğe kavuşturmak için Demokratik Ulus Sosyalizmi'ni gerçekleştirme çabası yürüttüğü açıktır. Bu da esas olarak zihniyet gücü

gerektirmektedir ve Önder Apo'nun tüm mücadelesini bu aklı oluşturma temelinde yürüttüğü ortaya çıkan pratiklerden de anlaşılabilir. Zira zihniyet gücü oluşturulmadan elde edildiği sanılan askeri zaferler bile zaman içinde kaybedilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktan kurtulamaz. Askeri olarak en büyük zafer bile sağlanabilir, ama onun akli, düşüncesi, felsefesi oluşturulmadı mı, kaybetmeye mahkumdur. Kuşkusuz bu akıl da doğanın, düşüncenin diyaloguna uygun olmak durumundadır. Kürtlerin özgür yaşam, özgür insan, özgür toplum arayışını gözetmelidir. Önder Apo da zaten bunu yapmış durumdadır.

Doğadaki her şey evrensel-tikel-tekil ilişkisi temelinde gerçekleşmektedir. Birinci doğanın içinden ikinci doğa olarak çıkan insan, 'evrensel' teşkil ederken, Kürtler bu evrensel ile bağlantılı olarak 'tikel', her Kürt bireyi de 'tekil' olmaktadır. Yani her bir Kürt bireyi kendini tanımaya, bilmeye çalışırken, kendisinde yaşayan tikel olarak Kürt'ü ve evrensel olarak insanı tanımak, bilmek durumundadır. Aksi takdirde tüm anlama çabalarının boşuna olması kaçınılmazdır. İşte Önder Apo'nun kendisini (tekil) ve Kürt'ü (tikel) anlamaya çalışırken insanı (evrensel) ve insanı da araştırırken ilk varlığa kadar gidişi bundandır.

Kürtler açısından farklılık, tikel ve tekil araştırmalarında bunun evrensel ile olan iç içeliğidir. Kürdistan'da yapılan antropolojik, filolojik, etnolojik ve hatta sosyolojik araştırmaların bütün insanlık açısından tarihi yeniden yazdırması bundandır. Göbeklitepe kazılarının tarihi yeniden yazdırması gibi. Buradaki kasıt, Kürdistan'ın Doğu Afrika'dan sonra insanlığın ikinci beşiği olmasıdır. İnsanlığın niteliksel toplumsallaşması ve yayılmasının buradan başlaması bir ilktir. Bu yönüyle evrensel tarih açısından Kürdistan'da yapılan incelemeler, bir başka coğrafyada yapılanlara benzemektedir. Kürt ve Kürdistan somutunda evrensel, tikel ve tekil, dünyanın bir başka yerinde olmadığı kadar iç içe geçmiştir.

Bu durum Kürdistan'ın ilklerin mekanı haline, Kürtleri de ilkleri yaşayan halk hâline getirmektedir. Tarihin canlı olduğu, hiçbir şeyin yok olup gitmediği, geçmişin bugünde yaşadığı hakikatini gözettiğimizde, kendimizi anlamamız için tarihi anlamamızın, bilmenin ne denli gerekli olduğu kendiliğinden açığa çıkar.

Kürt tarihi, komünalite ve demokratik ulus inşasının tarihi olacak

Komünal anlayış, kültür ve değerlere dayalı tarihsel birikimin Kürt varlığında yaşamaya devam ettiğini belirten Önder Apo, oluşturduğu Kürt Aklını esas alanların şuna dikkat etmesi gerektiğini belirtmektedir: "PKK'nin mücadelesiyle varlık kazanan Kürtler, şimdi o varlığın özgürlüğünü sağlama yükümlülüğüyle karşı karşıyadırlar. Varlığın özgürlüğü ulus-devlet

“Kuşkusuz özgür Kürt çizgisine, milliyetçi olduğunu söyleyen kesimler şu anda saldırmaktadır. Aslında bunların Kürtlükle de bir alakası bulunmamaktadır. Tek dertleri Önderlik ve Kürtlük karşıtlığı yapmaktır. Hiçbir zaman gerçek anlamda Kürtlük için mücadele etmemişlerdir. Kürtçe konuşmaktadırlar, Kürt elbisesi giymektedirler, Kürtlükten söz etmektedirler ama Kürtlüğün kökünü kazımak istemektedirler.”

haline gelerek sağlanamaz. Ulus-devlet Kürt özgürlük mücadelesinin demokratik komünal ve demokratik ulus çizgisine aykırı olduğu gibi, Kürt toplumunun tarihsel kültürü ve karakteriyle de uyumsuzdur. Kürtler tarih boyunca devletçi zihniyet ve yaşam tarzından hep uzak durmuşlardır. Kabile-aşiret formu büyük oranda komünal yaşamı bünyesinde barındırdığı için Kürt toplumunda binlerce yıldır varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla toplumun yeniden birleşmesi ve kendi varlığına ulaşmasında da komünalite yine başat rolünü oynayacaktır.

Kürt tarihi bugünden sonra demokratik komünalite ile demokratik ulusun inşasının tarihi olacaktır. Bu, hem Ortadoğu'nun tarihine, kültürüne ve sosyal dokusuna hem de Kürt halkının toplumsal karakterine en uygun olan yoldur."

Kürt elbisesi giyen zehirli diller hezimete uğrayacak

Kuşkusuz özgür Kürt çizgisine, milliyetçi olduğunu söyleyen kesimler şu anda saldırmaktadır. Aslında bunların Kürtlükle de bir alakası bulunmamaktadır. Tek dertleri Önderlik ve Kürtlük karşıtlığı yapmaktır. Hiçbir zaman gerçek anlamda Kürtlük için mücadele etmemişlerdir. Ekonomik, siyasi açıdan dar aile çıkarları temelinde hareket etmişlerdir. Kürtçe konuşmaktadırlar, Kürt elbisesi giymektedirler, Kürtlükten söz etmektedirler ama Kürtlüğün kökünü kazımak istemektedirler. Önderlik bunları Judenratlar olarak tanımladı. Bu süreçte de bu Judenratlar, Önder Apo'nun geliştirmek istediği Demokratik Toplum Çözümüne karşı zehirli dillerini kullanmaktadır. Ancak Kürt halkı, dıştan gelen bu tür saldırılara karşı kuşandığı ortak ruh ve birlikte olma yaşam felsefesiyle varlık ve özgürlük sorunlarını çözmeye seferber olmuş durumdadır. Önder Apo'yu ve geliştirmek istediği çözümü anladıkça, Demokratik Sosyalizm ideolojisiyle daha fazla birleşeceği ve özgür yaşamın özüne uygun şekilde yaşamı daha fazla inşa edeceği görülmektedir.

Kürtler tarih boyunca hep komünal bir şekilde varlıklarını devam ettirdiler, bundan sonra da komşu halklarla birlikte Demokratik Ulus anlayışı temelinde varlıklarını güvenceye kavuşturacaklardır. Kabile formunda sosyal dayanışmacılık, eşitlikçilik ve öz savunmacılık temel davranış biçimleri olarak varlıklarını korumuştur. Kabile-aşiret formunda dağlara sığınma, Kürt toplumunu kapitalist modernitenin etkilerinden en az etkilenen halklardan biri haline getirmişti. Med Konfederasyonu'nun dağılmasından bugüne Kürtlerin siyasal birliğini sağlayacak bir öncülüğün çıkmamasına rağmen, kabile-aşiret formunda kendilerine özgü bir öz savunma biçimi oluşturarak varlıklarını büyük oranda korumayı başarmışlardır. Önder Apo'nun oluşturduğu Kürt Aklını temelinde de Demokratik Ulus Sosyalizmi'ni inşa ederek, ortak vatanda komünal yaşamı her yerde kurarak özgürlüklerini sağlayacaklardır.

“Doğadaki her şey evrensel-tikel-tekil ilişkisi temelinde gerçekleşmektedir. Her bir Kürt bireyi kendini tanımaya, bilmeye çalışırken, kendisinde yaşayan tikel olarak Kürt'ü ve evrensel olarak insanı tanımak, bilmek durumundadır. Aksi takdirde tüm anlama çabalarının boşuna olması kaçınılmazdır. İşte Önder Apo'nun kendisini (tekil) ve Kürt'ü (tikel) anlamaya çalışırken insanı (evrensel) ve insanı da araştırırken ilk varlığa kadar gidişi bundandır.”

Çözüm paradigması olarak Demokratik Entegrasyon ve Demokratik Komünal Toplum

“Kürtler açısından sağlanan kazanım yalnızca varlığı korumakla sınırlı kalmamış, aynı zamanda niteliksel bir sıçrama yaşanmıştır. Bu niteliksel gelişim, siyasallaşan, örgütlü bir toplumsallık düzeyine erişen, öz savunmasını kurumsallaştıran, yüz yıllık ağır imha ve inkâr politikalarına rağmen teslim olmayan, kimliğinden vazgeçmeyen ve erimeyen bir Kürt ve Kürdistan gerçekliğini somutlaştırmıştır.”

ROJHAT ROJ

Kürtlerin son iki yüzyılını; kıyımların ardından gelen toparlanma ve hazırlık evrelerini de mücadelenin ve daha büyük bir direnişin doğal parçaları olarak ele alırsak, bu döneme isyanların damga vurduğunu rahatlıkla belirtebiliriz. Her isyan ve mücadele yenilgiye uğramasına karşın, bu yenilgilerin bağrında ve yıkıntıların üzerinde yeniden filizlenen Kürtlerin direnişi ile özgür yaşam tutkusuna kuşkusuz büyük bir saygı hak etmektedir. Saygının da ötesinde, kendi ülkeleri olan Kürdistan'da özgürce yaşama hakkının tüm dünya tarafından tanınması, henüz yerine getirilmemiş ahlaki ve vicdani bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Kürtler, son iki yüzyıldır kendi ülkeleri Kürdistan'da varlıklarını koruyabilmek, özgür ve refah içinde ama aynı zamanda kendi özgünlükleriyle yaşayabilmek için tarihte eşine az rastlanırlı bir kararlılıkla özgürlük haklarını talep etmiş ve bunun için sürekli bir mücadele içinde olmuşlardır. Aynı amaçla direnen bölgenin birçok kadim halkı tarih sahnesinden silinmiş olmasına rağmen, Kürtler her koşulda var olmayı bilmiş ve mücadelelerini ağır bedeller ödeyerek bugüne taşımışlardır.

Ancak, nüfusları 60 milyonu bulmasına rağmen herhangi bir hukuk sisteminde özne ya da nesne olarak tanınmayan Kürtler, evrensel hukuk alanının dışında bırakılarak, doğrudan kendilerini hedef alan baskıcı hukuki mekanizmaların gölgesinde varlıklarını sürdürmektedir. Ne tarihten silinecek düzeyde bir yenilgiye uğramış ne de direnişlerini siyasal tarihte belirleyici bir zafere ulaştırabilmişlerdir. Ancak bu durum, hem Kürtlerin kendileri hem de onları kendi içlerinde eritme hedefiyle yüz yıldır imha ve inkâr politikaları yürüten Türkiye, Irak, İran ve Suriye ulus-devletleri için derin bir belirsizlik üretmeye devam etmektedir.

20. yüzyılda dört farklı ulus-devletin sınırları arasında parçalanan Kürdistan'ın ve sayıları 60 milyonu bulan Kürtlerin içinde bulunduğu be-

lirsizlik, ne Kürtlerin kendileri, ne en temel insani haklarını dahi yok sayan Türkiye, Irak, İran ve Suriye, ne de Ortadoğu'yu yeniden dizayn etmeye çalışan güçler açısından artık sürdürülebilir bir durumdur. Özcesi, kriz, tehlike ve belirsizlik Kürtler açısından varoluşsal bir sorun olduğu kadar söz konusu ulus-devletler açısından da sorun oluşturmaktadır.

Kürtlerin niteliksel sıçraması

Kürt ve Kürdistan sorunu, kendisini tarihsel ve siyasal bir çözüme doğru zorlamaktadır. Sykes-Picot ve Lozan antlaşmalarıyla Kürtlere giydirilmek istenen deli gömleği, direnişle büyüyen Kürt gerçekliğine artık dar gelmektedir ve mutlak olarak aşılacak durumundadır. Diğer yandan, her türlü soykırım ve asimilasyona karşı yürütülen mücadele de önemli sonuçlar vermiştir. Bu mücadele sonucunda Kürtler açısından sağlanan kazanım yalnızca varlığı korumakla sınırlı kalmamış, aynı zamanda niteliksel bir sıçrama yaşanmıştır. Bu niteliksel gelişim, siyasallaşan, örgütlü bir toplumsallık düzeyine erişen, öz savunmasını kurumsallaştıran, yüz yıllık ağır imha ve inkâr politikalarına rağmen teslim olmayan, kimliğinden vazgeçmeyen ve erimeyen bir Kürt ve Kürdistan gerçekliğini somutlaştırmıştır.

Özellikle Önder Apo ve PKK öncülüğünde gelişen 50 yıllık kesintisiz direniş, Kürtlerin tarihten silinme olasılığını tamamen ortadan kaldırmıştır. Bu mücadele etrafında biçimlenen özgürlük iradesi ve bilinci uluslararası alanda görünür hale gelmiş; inkar edilemez bir olgu olarak tarih sahnesine çıkan Kürt realitesi, Ortadoğu'nun yeniden yapılandığı günümüzde hesaba katılması gereken temel bir bölgesel güç konumuna ulaşmıştır.

Kapitalist Modernite'nin öncü güçleri, kendi kontrolleri dışında gelişen Kürt Özgürlük Mücadelesi'nin önünü kesmek amacıyla Önder Apo'yu Uluslararası Komplö ile Türkiye'ye teslim etmiş olsa da, bu hamleyle de arzularıkları sonuca ulaşamamışlardır. İmralı'daki ağır tecrit koşullarına rağmen sergilenen muazzam direniş

sayesinde Özgürlük Mücadelesi daha da ileri taşınmış; hareketin yenilgiye uğratılamayacağı tarihsel ve siyasal bir gerçeklik olarak kanıtlanmıştır.

Özellikle son yıllarda bölgenin yeniden yapılanması kapsamında yaşanan İsrail-Hamas/Hizbullah ve İsrail-İran çatışmalarının tüm bölgeye yayılma potansiyeli ve bu krizin merkezinde Kürdistan'ın yer alması, Kürt ve Kürdistan sorununa yönelik bir çözümü acil bir zorunluluk haline getirmiştir. Bölgesel çatışmaların yakın dönemde yaratabileceği olası riskleri değerlendirmek zorunda kalan Türk devleti de hem Rojava'da hem de Kuzey'de Kürtlerle bir çözüm arayışına girmek durumunda kalmıştır.

Bu çerçevede, hem Kürdistan Özgürlük Mücadelesi'nin engellenememesi hem de bölgesel konjonktürün hızlandırıcı etkisiyle, Rojava ve Kuzey başta olmak üzere Kürdistan'ın tüm parçaları için bir çözüm modeli olarak "Demokratik Entegrasyon" perspektifi son birkaç yıldır yoğun biçimde işlenmektedir. Açık ki, hem Kürtler ve bölgenin ezilen halkları açısından hem de Kürdistan'ı yüz yıldır sömüren, talan eden ve soykırım ile toplum-kırım politikalarını, en çıplak zor yöntemlerinden özel savaş yöntemlerine kadar çeşitli biçimlerde geliştirmeye çalışan dört ulus-devlet için, sorunun çözümü ortak yaşam perspektifine dayalı demokratik entegrasyon olacaktır.

Demokratik Entegrasyon çözümü

Demokratik entegrasyon, Önder Apo tarafından başta Kürt ve Türk halkları olmak üzere tüm halkların eşit ve özgür birliğinin paradigması olarak geliştirilmiştir. Bu modelin temel bir ayağını oluşturan komünal toplum inşasının Kürdistan'da nasıl geliştirileceği ve ilgili devletlerin Önder Apo'nun bir "tercih" olarak sunduğu bu yaklaşıma nasıl karşılık vereceği soruları henüz netlik kazanmamıştır. Aynı şekilde devletlerin yüz yıllık imha ve inkâr politikalarından koparak, halkların eşit ve özgür birliğini tanıma temelinde yasal ve anayasal

değişimlere gidip gitmeyecekleri de belirsizliğini korumaktadır.

Bununla birlikte, Önder Apo'nun "bin kilometrelik bir yol bir adımla başlar" ifadesiyle tanımladığı "Çerçeve Yasa'nın çıkarılmasıyla, Türk devletinin "yola girme" olarak nitelendirilebilecek bir pozisyona ulaştığı" söylenebilir. Ancak unutmamak gerekir ki bu, sadece bir başlangıçtır ve devletin mutlak olarak gelmesi gerekmektedir.

Açık ki bundan sonra bu iki husus üzerinden ilerlemek, sorunun çatışma zemininden hukuki zemine taşınmasında belirleyici olacaktır. Birincisi, devletlerin demokratik dönüşüme açık olması; ikincisi ise, Kürt halkının demokratik komünal temelde geliştireceği demokratik siyasi mücadele olacaktır.

Bu iki husus gerek ilgili devletlere gerekse demokratik toplum güçlerine görevler yüklemektedir. Kaldı ki, Önder Apo'nun süreç boyunca ısrarla vurguladığı "Bu bir son değil, bir başlangıçtır" sözü, tam olarak Demokratik Entegrasyon'un bu iki husus üzerinden geliştirilebileceğine işaret etmektedir.

Dolayısıyla, Demokratik Entegrasyon'un bir ayağını devletin yapacağı hukuksal düzenlemeler oluştururken, diğer ayağını da toplumun komünal temelde demokratik örgütlenmesi oluşturmaktadır. Her şeyi devletten bekleme anlayışından kopulması ve halkın ihtiyaç duyduğu, kendi kendini yönetebileceği kurumsal yapıların kurulması, hayati ve acil bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Demokratik toplumun örgütlenmesi

Komünal örgütlenme, toplumun kendi ihtiyaçlarını, karar alma mekanizmalarını ve dayanışma ilişkilerini mümkün olduğunca kendi demokratik yapıları üzerinden geliştirmesini ifade etmektedir. Bu nedenle demokratik siyaset ile demokratik toplum arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Devletin etki alanının daraltılarak demokratik toplumun büyütülmesi, toplumun tabandan örgütlenme kapasitesine bağlıdır. Mahallelerden

meslek gruplarına, kültür alanından üretime kadar hayatın her boyutunda yaygınlaştırılacak komünler ve kooperatifler, ortak karar mekanizmalarını oluşturacaktır. Belediyelerin ve yerel birimlerin komün anlayışıyla örgütlenmesi, halkın yönetime doğrudan katkı olarak hem yerel hem de genel siyasette tabandan gelen aktif bir temsil gücü kazanmasını sağlar.

Bu doğrudan katılım modeli, toplumsal aidiyeti ve yurttaşlık bilincini güçlendirir. Aynı zamanda demokratik normlara zarar veren veya bu normların karşısında konumlanan, karşıt hale gelen kesimlere karşı toplumun örgütlü bir tutum almasını ve hesap sorma mekanizmalarını işletmesini mümkün kılar. Bu çerçevede komünal toplum örgütlenmesi ile Demokratik Entegrasyon, birbirini tamamlayan iki temel boyuttur. Yerel özgünlükler gözetilerek yürütülen yasal ve hukuki mücadele, devletin egemenlik alanını daraltırken toplumun kazanımlarını koruyan bir öz savunma işlevi görür. Ulus-devlet yapıları bu model muhatap alıp kabul etse de etmese de, toplumun kendi örgütlülüğünü geliştirmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Türkiye, Suriye, Irak ve İran'da demokratik toplumun inşa edilmesi

Türkiye ile yürütülen sürecin garantisi, komünal temelde örgütlenen demokratik toplum olacaktır. Çatışma zemininin sonlandırılması ve demokratik toplumun etki sahasının genişletilmesi için şimdiden demokratik siyaset alanının komünal temelde örgütlenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bir yandan devletle müzakereler yürütülürken, diğer yandan eş zamanlı olarak demokratik siyaset alanı ve toplumun örgütlü yapısı genişletilerek derinleştirilmelidir. Kürt dili, kültürü ve kimliği önündeki engeller, yerel yönetimlere dönük kayıym atamaları gibi hususlarda mevcut siyasetin değişmesi, kendiliğinden gerçekleşecek bir olgu değildir. Bu siyaseti içten değişime uğratacak yeni yol, yöntem ve stratejilerin geliştirilmesi gerekir. Bunun zeminini de demokratik toplumun söz konusu mücadelesi oluşturacaktır.

Rojava, Başûr ve Rojhilat boyutu

Yine Şam hükümeti ile Rojava yönetimi arasında bir süredir devam eden müzakerelerin Demokratik Entegrasyon'a evrilmesinde ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Rojava'da doğru bir Demokratik Entegrasyon'un gelişebilmesinin temel koşullarından biri yine örgütlü toplumsal mücadeledir. Toplum öz savunmasını geliştirip demokratik kurumlarını işlevsel kılar ve varoluşsal değerlerine yönelik en küçük saldırı karşısında dahi örgütlü tepkisini ortaya koyabilirse, Şam yönetimini demokratik bir dönüşüme zorlayabilir ve entegrasyonun karşılıklı kabul temelinde gerçekleşmesini sağlayabilir.

Aynı husus Kürdistan'ın diğer parçaları için de geçerlidir. Örneğin Başûrê Kurdistan, belirli bir statüye sahip olmasına rağmen hâlâ ciddi bir varlık sorunuyla karşı karşıyadır. Irak, bir devlet olarak henüz net bir biçim kazanabilmiş değildir. Bölgesel yeniden yapılanma süreciyle ve özellikle İran'da yaşanabilecek olası değişimlerle birlikte Irak'ın nasıl bir yöne evrileceği belirsizliğini korumaktadır. Bu dönüşüm, Kürtler açısından ciddi tehlikeler barındırdığı kadar, önemli özgürlük imkânlarını da beraberinde getirebilir. Dolayısıyla tüm bu ihtimaller gözetilerek Başûrê Kurdistan'ın yaşadığı içsel parçalanma şimdiden giderilmeli; öncelikle içte Demokratik Entegrasyon sağlanarak önümüzdeki dönemde Irak devleti de böylesi bir yapısal değişime zorlanmalıdır.

İran ve Rojhilat Kürdistan'daki durum, diğer Kürdistan parçalarından oldukça farklı bir değişim sürecine gebedir. Küresel müdahaleler sonucunda İran'ın nasıl bir dönüşüm geçire-

ceği henüz belirsizliğini korumakta ve her türlü ihtimali barındırmaktadır. Bu nedenle, kurulacak yeni İran'ın Kürtlerin demokratik haklarını tanımamasının yalnızca silahlı mücadeleyle mümkün olamayacağı öngörülmelidir. Şimdiden toplumu demokratik-komünal perspektif temelinde örgütlemek, devleti sürekli olarak demokratik ve siyasi çözüme yöneltecek etkin bir politika yürütmek ve diğer tüm İranlı halklarla bu mücadele zeminini güçlendirmek esas alınmalıdır.

Demokratik Entegrasyon sürecinin gelişebilmesi için Kürtler kendi iç entegrasyonlarını sağlamalı ve toplumsal örgütlenmelerini güçlendirerek devletleri demokratik dönüşüme zorlamalıdır. Aynı şekilde devletler de yaşadıkları yapısal krizleri aşabilmek için başta Kürtler olmak üzere tüm farklı kesimlerin taleplerine kulak vermeli ve kendi yapısal dönüşüm adımlarını atmalıdır.

Ulus-devletin dönüşümü

Yapısal dönüşümün ilk adımı, ilgili devletlerin sorunu çatışma zemininden çıkarma konusundaki samimi yaklaşımı olacaktır. Açıkır ki ulus-devlet yapılanmasındaki ısrar, sorunun temel kaynağıdır; dolayısıyla çözüm, ancak bu anlayışın aşılmasıyla mümkündür. En başta devletin tek bir ulusa ait olduğu tezi kesinlikle terk edilmeli, herkesi kapsayan yeni bir vatandaşlık tanımla eşit yurttaşlık ilkesi benimsenmelidir. Türk, Arap ve Fars ulus-devletleri, başta Kürtler olmak üzere ülke sınırları içerisindeki tüm farklılıklara eşit mesafede duran bir devlet yapısına kavuşmalıdır. Burada gerek devlet tarafının gerekse demokratik toplum güçlerinin esas alacakları perspektif önemlidir. Ortak bir perspektif, iki tarafı çözüm potasında birleştirebileceği gibi, aksi bir yaklaşım da yeni çatışmaların fitilini ateşleyebilir.

Bu durumda, Önder Apo'nun neden Demokratik Entegrasyon'u bir çözüm yöntemi olarak geliştirdiğine yeniden bakmak önemli olacaktır. Önder Apo, "Kürt sorununa demokratik çözüm için geliştirdiğimiz Demokratik Entegrasyon aslında tarihsel yanlışlığa, çözümsüzlüğe,

soykırıma kadar varan faşist yaklaşımlar da dahil, sorunu içinden çıkılmaz hale getiren ulus devletçi perspektife alternatif, sadece Kürt sorunu bağlamında değil, küresel bir çözüm önerisi, bir tez, teori ve perspektif olarak geliştirilmek istenmektedir. Ulus devletin genelde de kapitalist modernitenin sorunlarına cevap için geliştirildiğini özellikle vurguluyoruz" demektedir.

Ulus-devlet faşizm üretir

Söz konusu tarihsel yanlışlık, ulus-devlet gibi tekçi, merkeziyetçi ve iktidarcı bir yapının zorunlu olarak faşizm doğurmasıdır. Faşizm ise çoğulculuk, renklilik ve zenginlik karşıtlığı; kaçınılmaz olarak da mutlak sömürü anlamına gelmektedir. Kendilerini her ne kadar demokratik hukuk devleti olarak sunsalar da ulus-devletlerin, tüm bu özellikleriyle aynı zamanda hukuk dışı yapılar olduğu anlaşılmalıdır. Önder Apo'nun "devletin demokrasiye duyarlı hâle getirilmesi" tespiti, gerekçesini kendi içinde barındırmaktadır; nitekim ulus-devlet, kapitalizmin en temel sacayağı olduğundan özü gereği anti-demokratiktir. Toplum için yararlı görülen veya fayda sağlayacağı iddia edilen her şey, tepeden inme bir belirlemeyle şekillendirilir. Yasalar ve anayasalar, devlete karşı toplumun haklarını korumak yerine, topluma karşı devleti ve devleti elinde tutan kişi, aile, sınıf ya da zümrelerin ayrıcalıklarını koruma temelinde oluşturulur ve işlev görür. Unutulmamalıdır ki ulus-devlet, ancak demokratik ulusun tasfiyesi üzerinden var olabilmıştır. Bu durum, Avrupa'da olduğu gibi Ortadoğu'da da gerçekleşmiş; tarihsel gerçeklik bunun sayısız örneğini ortaya koymuştur. Çok dilli, çok kimlikli, farklı etnisitelere, kültürlere, inançlara ve mezheplere sahip Ortadoğu'da ise bu model çok daha yıkıcı sonuçlar doğurmıştır.

Bugün Ortadoğu'nun hâlâ bu kadar parçalanmış, içten bölünmüş ve çatışmalı bir halde bulunması, dışarıdan gelen saldırılara açık olması ve pozitivist bilimin ve hukukun yegâne model olarak dayattığı ulus-devletin pençeleri arasında adeta kadvraya çevrilmiş olması,

bu modelin yarattığı tarihsel ve toplumsal tahribattan kaynaklanmaktadır. Tüm bu saldırılara, kıyımlara, soykırımlara ve kanlı faşizme rağmen bölgenin teslim alınamamış olması, toplumsal dinamiklerin her fırsatta direnç geliştirerek varlığını sürdürmesi ise tarihsel toplumun köklü kültürel yapısıyla ilişkilidir.

Özetle, Ortadoğu'da yaşananlar, egemenlikçi güçler ile demokratik güçler arasındaki çok boyutlu mücadelenin bir sonucudur. Ancak demokratik güçlerin bu saldırıları bir türlü bertaraf edememesinin nedeni, kendi içlerinde yaşadıkları örgütsüzlük, parçalanmışlık ve ortak bir paradigmadan yoksun olmalarıdır.

Böylesi bir tabloda Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik ulus paradigması ve devletler ile demokratik ulus arasındaki çatışmalı sürece son vermeyi amaçlayan Demokratik Entegrasyon yöntemi, yeni bir çıkış yolu sunmaktadır. Kürtler, her parçada yürütecekleri demokratik siyasal mücadeleyi hem kendi öz örgütlenmeleriyle hem de diğer halklarla kuracakları ortak platformlarla geliştirerek bu sürece öncülük edebilir. Böylece devletleri kaçınılmaz olarak demokrasiye duyarlı hâle getirebilir; bir yandan ulus-devletlerin demokratik dönüşümünü sağlarken, diğer yandan halkların ortak paradigmasına dayalı demokratik ulusu yaşamsallaştırabilirler.

Sonuç olarak

Tarihsel toplum gerçeğinin bize gösterdiği şey, kapitalist modernite ve ulus-devletin kaçınılmaz olmadığıdır. Dolayısıyla bundan sonra da gelişimin yönünü belirleyecek olan, demokratik toplumun inşa mücadelesidir.

Açıkır ki demokratik toplum mücadelesi de ancak demokratik bilinç temelinde gelişebilir. Tarihsel sorunların kaynağına inilerek kırılma ve sapma noktalarının doğru teşhis edilmesi ve düzeltilmenin tam da bu noktalardan başlatılmasıyla, ulus-devletin ürettiği faşizm ile toplum düşmanı sistem ve zihniyet aşılabilecektir. Bu, demokratik toplum savunucularının ve öncülerinin en büyük tarihsel görevidir. Devletin geriletilmesi, toplumun komünal örgütlenmesinin büyütülmesi ve demokratik alanın genişletilmesinde demokratik bilinç en temel unsurlardan biri olacaktır. Bu noktada sosyal bilim akademileri ve bilim insanları tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyadır.

Diğer taraftan, söz konusu demokratik toplumun devlet dışı bir örgütlenme olduğu, öz savunmasını ve ekonomik bağımsızlığını öz yeterlilik temelinde geliştirmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Tarihsel toplum bilincinin edinilmesi ve sosyal bilimlere parçalanıp egemenlerin iktidara aracına dönüştüren pozitif zihniyetin aşılması ölçüsünde demokratik siyaset ve toplum alanı genişleyecek; siyasal, ekonomik ve öz savunma dahil tüm alanlarda kendi kendine yeten toplumcu bir sistem oluşturulacaktır. Böylece kapitalist modernitenin ürettiği "her şeyi devletten bekleme" algısı kırılacak; demokratik modernitenin sorumlu, üretken, sorgulayan ve öz yeterlilik temelinde bilimden felsefeye, ekonomiden siyasete kadar her alanda kurumsallaşabilen, öz bilince dayalı toplumcu anlayışı geliştirilebilecektir. Aynı şekilde liberal demokrasinin toplum karşıtı, bireyci ve tüketici yapısı aşarak demokratik toplumun anlam kattığı birey, yeniden üretim alanına çekilebilecektir.

Demokratik Entegrasyon, son kertede ancak demokratik toplumun bu şekilde geliştirilmesiyle sağlanabilir. Yeni bir başlangıç, ancak bu sürekli ve çok yönlü mücadele sorumluluğuyla yaratılabilir ve devletlerin demokratik dönüşümü de ancak bu yolla gerçekleştirilebilir.

“

Demokratik entegrasyon sürecinin gelişebilmesi için Kürtler kendi iç entegrasyonlarını sağlamalı ve toplumsal örgütlenmelerini güçlendirerek devletleri demokratik dönüşüme zorlamalıdır. Aynı şekilde devletler de yaşadıkları yapısal krizleri aşabilmek için başta Kürtler olmak üzere tüm farklı kesimlerin taleplerine kulak vermeli ve kendi yapısal dönüşüm adımlarını atmalıdır.

”

Kürdistan'da özel savaş ve gençliğin mücadelesi

ÇİVA RIZGAR

Özel savaş, devletlerin demokrasi ve özgürlük için ayağa kalkan herhangi bir halk kesimine karşı devreye koyduğu klasik olmayan savaş biçimidir. Tüm dünyayı sarsan 68 Gençlik Hareketi sonrası, bu hareketi rotasından çıkarıp yozlaştırmaya dönük saldırılar özel savaşa en iyi örneklerden biridir. Devrim ve sosyalizm için ayağa kalkan gençlik, neredeyse 10-20 yıl içinde yılgın, iddiasını kaybetmiş, nihilist yaşama savrulmuş bir kitleye dönüştürülmek istenmiştir. Özel savaşı yoğun olarak devreye koyan devlet biçimlerinden bir diğeri de işgalci-sömürgeci devletlerdir. Sömürgeci devletler, direniş halinde olan ezilen uluslara karşı klasik askeri savaş yöntemleriyle sonuç alamayıp direnişi kıramadığında bu savaş yöntemine başvurur. Özel savaş yönteminde her şey mübahtır, kural yoktur ve çoğunlukla gizli yürütülür. Bu savaş biçimi direnen halkın özgürlük savaşçılarına karşı geliştirilebildiği gibi bizzat halka karşı da devreye konulabilir. Özellikle de güçlü halk desteğine sahip özgürlük hareketlerine karşı; halkın desteğini bitirmek, yurtsever duygularını yok etmek ve halkın örgütlü duruşunu çözümlüğe uğratmak amaçlanır.

Bu yazımın konusu, günümüzde Türk devletinin genelde Kürt halkına özelde ise Kürt gençliğine yönelik geliştirdiği özel savaş ve bu özel savaşa karşı yürütülen mücadelenin bir analizini yapmaktır. Ancak Türk devletinin Kürtlere karşı uyguladığı özel savaşı anlamak için ilk önce bu devleti tanımak ve anlamak gerekir. Türkiye Cumhuriyeti gerçeği tanınmadan geliştirilen her değerlendirme eksik, yürütülen her mücadele sonuçsuz kalır. Öyleyse Türkiye Cumhuriyeti denilen bu devleti biraz tanıyalım.

Kırım siyaseti

Türkiye Cumhuriyeti devleti, hiçbir zaman gerçek bir cumhuriyet olamamış bir özel savaş rejimidir. Bunun nedeni devletin kuruluş felsefesinde yatar. Bu devletin esas kurucu felsefesi İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin ideolojisidir. Osmanlı'nın son dönemlerinde ortaya çıkan ve Türkçülük fikrine dayanan bu partinin temel hedefi şudur; Anadolu ve Mezopotamya topraklarını etnik bir soykırıma tabi tutarak sadece Türklerden oluşan bir coğrafya ve ona dayalı bir devlet oluşturmak. İttihat ve Terakki bu hedef doğrultusunda 1. Dünya Savaşı'nda Ermenilere soykırım uygulamış, büyük bir Kürt katliamı ve sürgünü gerçekleştirmiştir. Kurtuluş savaşı süreci dedikleri süreçte söylenildiği gibi İttihat ve Terakki Partisi yok olmamış, tüm kadro ve örgütleriyle sahada çalışmalarını yürütmeye devam etmiştir. Özellikle Teşkilat-ı Mahsusa denilen gizli istihbarat yapılanmasıyla savaş süreci boyunca Anadolu ve Mezopotamya halklarını tek tek kırımdan geçirmişlerdir. Cumhuriyetin kuruluşunda rolleri belirleyicidir. Kısa zamanda yeni kurulan cumhuriyette söz sahibi olurlar. Dolayısıyla cumhuriyet, bu partinin Türkçü programını ve soykırım projelerini devralır.

Cumhuriyet ilanından sonra devleti yönetenlerin kanaatine göre diğer halkların icabına bakıldığı için rejimin neredeyse tek ve ana motivasyonu Kürt soykırımını başarıya götürmek olarak belirlenmiştir. Devlet, tepeden tırnağa bu mantık üzerine inşa edilmiştir. Ancak Kürtler coğrafyanın en eski ve köklü halkların başında gelmektedir. Aryenik toplumların kültürel anlamdaki kök hücre halkıdır. Ayrıca bölgedeki en büyük nüfusa ve aşılmaz dağlık bir coğrafyaya sahiptir. Dolayısıyla böyle bir halkı soykırıma uğratmak için klasik yöntemler yetmeyecektir. Bu yüzden egemenler tüm hünerlerini kullanarak özel savaş hayata geçirmiş, akla hayale gelmez yöntem-

“Günümüze baktığımızda, Türk devletinin Kürt gençliğine karşı uyguladığı özel savaş kapsamlı ve derinliklidir. Devletin özel savaş yöntemiyle temelde amaçladığı şey Kürt gençliğini mücadele bilincinden ve iradesinden uzaklaştırıp düşürmektir. Gençlik öyle bir konuma getirilmek isteniyor ki, hiçbir şekilde ulusal bilince sahip olmasın, kimliğine sahip çıkmasın ve bunun mücadelesini vermesin. Bu yönelimlere karşı, Önder Apo'nun başlattığı Barış ve Demokratik Toplum Süreci'nin de verdiği güçle Bakur ve Türkiye'de son süreçte önemli bir hamle başlamıştır.”

lerle Kürt soykırımını gerçekleştirmek için hareket etmişlerdir.

Kültürel hırsızlık

1925 yılında hazırlanıp yürürlüğe konulan ŞARK ISLAHAT PLANI ve diğer ek yasalar bir Kürt soykırım planı olarak devreye konulmuştur. Bu planda fiziki yok etmeden ziyade; bir ulusu ulus yapan tüm değerlerin topyekün imhası ve dejene edilerek bir hiç derekesine düşürülmesi hedeflenmiştir. Amaç Kürt ve Kürdistan adına hiçbir şey bırakmamak, her şeyi Türkleştirmektir. Bu amaçla Türk devleti Kürdistan'ı adeta bir laboratuvar, Kürtleri de bir denek olarak ele almıştır. Bu halkın ne kadarı ve hangi tarafları kesip atılmalı, neyinden faydalanılmalı, hangi tarafları dönüştürülmeli... Bu temelde Kürt dili yasaklanmış ama Kürtçe kelimeler Türkçe denilerek kullanıma sunulmuştur. Kürt yoktur, tarihi yoktur denilmiş ancak Kürt tarihinin en temel şahsiyetleri ünlü Türk şahsiyetler olarak tanıtılmıştır. Kürtçe ezgiler, şarkılar bir anda Türk halk müziği olmuş, Kürt halk hikayeleri Türk halk hikayeleri olmuştur. Geleneksel giysilerden yöresel yemeklere kadar her şey çalınmıştır. Kürt govendi Türk halayı yapılmaya çalışılmış, çocuk oyunları Türklerin oyunları haline getirilmiştir. Kürt inanç

ve bayramları, ritüeller, masallar, fabllar, halk deyişleri, atasözleri, bilmeceler, tekerlemeler, mitolojiler, örfler-adetler, ekonomik-ticari terimler... Kısacası bir halkın yaşamına dair ne varsa Türkleştirilip çalınmıştır. Türkleştirilen veya Türke hizmete koşturulan sadece bunlarla sınırlı değildir. Kürt insanının kendisi modern bir köle olarak en ağır işlerde çalıştırılmış, söz konusu vatan Kürdün alın teriyle ihya ve abad olmuştur. İnşaatçı tarım işçiliğine, hamallıktan hizmetçiliğe ne kadar kol gücü gerektiren iş varsa çoğunlukla Kürtler koşturulmuş, bu anlamda da Kürtlerden faydalanılmıştır. Özcesi Türkiye Cumhuriyeti'nde Kürtler fiziki olarak her yerdedir, her iştedir, en büyük emek sahibidir ancak hiçbir şey kendi adına ve kendisi için değildir. Soykırım temelinde yürütülen özel savaş öyle bir düzeye varırlmıştır ki; Kürde ait en ufak bir özellik, bir bilinç, bir duygu ve ruh bile bırakılmamıştır. Kürtlük hukukta yeri olmayan bir olgudan da öte bir hayal haline getirilmiştir. Özel savaş rejimi Kürdü tanınmaz duruma gelmiş bir nesne haline getirmiştir. Önder Apo öncülüğünde gelişen Kürt Özgürlük Hareketi'nin doğuş yıllarında Kürtler ve Kürdistan için durum tam da böyledir.

Önder Apo öncülüğünde yürütülen 53 yıllık özgürlük mücadelesi bu kapanı kırmış, artık Kürt ve Kürdistan inkar edilemez gerçekler haline

gelmiştir. Günümüzde sömürgecilerin ayak dirmesine rağmen Kürtler ve Kürdistan artık dünya tarafından özgün bir varlık olarak ele alınmakta ve öyle yaklaşılmaktadır. En son Devlet Bahçeli gibi bir kişiliğin Kürt varlığını dile getirmiş olması sömürgeciler cephesinde bile -dilde de olsa- bir kabullenmenin geliştiğini göstermektedir. Ancak mücadele hâlâ tüm şiddetiyle devam etmektedir. Çünkü sömürgeciler Kürtleri hâlâ bağımsız bir ulus ve coğrafyanın asli bir ögesi olarak kabul etmemektedir. Kürdistan'da yürütülen sömürgeciliğin farklı olması yürütülen savaşın ve ona karşı geliştirilen mücadelenin de farklı olmasına yol açmıştır. Saldırı normal ve klasik değil, mücadele de normal ve klasik değildir. Türk özel savaş rejiminin bahsettiğimiz karakterine karşı, yokluktan yaratan bir Önderlik ve PKK tarzı destansı bir hareket ile yanıt verilmiştir.

53 yıllık soluk soluğa mücadele, büyük bedeller ve halklaşma

Çok açık ki başka hiçbir Önderlik ve parti Kürtleri ve Kürdistan'ı tekrardan dirilitemez, ayağa kaldıramaz ve savaştıramazdı. 53 yıllık Apocu mücadele Önder Apo'nun deyimiyle iğneyle kuyu kazarcasına ve soluk soluğa bir tarzda yürütülmüş, büyük bedeller verilmiş, acılar ve işkenceler çekilmiş; ancak bunun yanı sıra yeni bir Kürt duygusu, Kürt ruhu, Kürt aklı, Kürt siyaseti ve felsefesi, tarihe mal olan destansı bir direniş geleneği kazanılmıştır. Apocu çıkış; binlerce yıldan beri Kürtten çalınanların yeniden ve çok daha sağlamca kazanılması hareketi olmuştur. Apocu çıkış Kürtten çalınanı tekrardan kazanmakla kalmamış; ayrıca çalınan kadını, çalınan genci, çalınan insanlık emeklerini ve değerlerini yeniden hatırlama ve kazanma hareketi olmuştur. Apoculuk işte bu duygu ve bilinçle 53 yıl boyunca direnmiş, yaratmış, yenilmemiş; tam tersine her gün daha da büyüyerek halklaşmıştır. Hareketin halklaşması Türk devletini çok daha kapsamlı tedbirler almaya yöneltmiştir. Çünkü halklaşan bir hareketin sadece gerilla-sıyla mücadele etmek boş bir çabadan ibaret olmaktadır. Bu yüzden Türk devleti klasik savaş yöntemleriyle hareketi tasfiye edemeyeceğini anlayınca özel savaş yöntemlerine başvurmuştur. Özellikle 90'lardan beri ayağa kalkıp örgütlülüğünü geliştiren halka karşı çok yoğun özel savaş saldırıları devreye girmiştir. 90'ların JİTEM, Hiz-bullah, koruculuk, suikastler, köy boşaltma ve yakmaları, katliamlar vb. uygulamaları bu savaş kapsamında geliştirilmiştir. Ancak tüm bunlara rağmen ne halk hareketten uzaklaşıp dağılmış ne de gerilla tasfiye edilebilmiştir.

Türk devletinin son yüzyıl boyunca Şark Islahat Planı çerçevesinde uyguladığı özel savaşı ana hatlarıyla ifade ettik. Devletin temel amacını dile getirdik ki bu da nihayetinde Kürt soykırımıdır. Kürt soykırım planı daimdir, ancak zamana ve mekana göre yeniden uyarlanarak devam ettirilir. Ana hedefin kadın ve gençlik olması meselenin doğası gereğidir. Çünkü kadın ve gençlik toplumun en aktif özneleridir. Özellikle de Kürt Özgürlük Hareketi'nde en temel öncü güçlerdir.

Bu minvalde günümüze baktığımızda, Türk devletinin Kürt gençliğine karşı uyguladığı özel

“Kültürel soykırım altında, sömürge durumunda olan bir halk ve gençliği olduğumuz akıldan çıkarılmamalıdır. Ancak günümüz itibarıyla güçlü bir Önderliğe yani güçlü bir Kürt aklı ve stratejisine, bu Kürt aklı temelinde örgütlenmiş fedai hareketine, onun binlerce yurtseveri ve politikleşmiş milyonlarca halkına sahip olduğumuz da unutmayalım. Bu özgüven ve iradeyle mücadele edilmesi gerekir.”

savaş kapsamlı ve derinliktir. Devletin özel savaş yöntemiyle temelde amaçladığı şey Kürt gençliğini mücadele bilincinden ve iradesinden uzaklaştırıp düşürmektir. Gençlik öyle bir konuma getirilmek isteniyor ki, hiçbir şekilde ulusal bilince sahip olmasın, kimliğine sahip çıkmasın ve bunun mücadelesini vermesin. Bu yönelimlere karşı, Önder Apo'nun başlattığı Barış ve Demokratik Toplum Süreci'nin de verdiği güçle Bakur ve Türkiye'de son süreçte önemli bir hamle başlamıştır. Gençlik öncülüğünde “ŞİYAR BE” şiarıyla uyuşturucuyla mücadele platformları oluşturulmuş ve eylemsellikler yoğunlaşmıştır. Şimdiden hamlenin etkisini gösterdiği görülmektedir. Sokak ve meydanlarda özel savaşa karşı belli ölçüde bir refleks gelişmiştir. Sadece yürüyüşler değil, bilinçlendirme amaçlı seminer vb. etkinlikler de yapılmaktadır. Kent demokratik kitle örgütlerinin belli ölçüde bu mücadeleyi ortak yürütmesi hamlenin başarısı için önemli olmuştur. Fakat kampanyanın eksik yanı; bir iki şehir ile sınırlı kalmasıdır. Oysa uyuşturucu sorunu tüm Bakur ve Türkiye'nin sorunudur. Bunun yanı sıra uyuşturucuyla mücadele edilirken bu çarka bulaşmış gençlere alternatif yaşam alanları sunmak oldukça önemlidir. Bu konuda özellikle Amed'de belli gençlik kültür ve aydınlanma kurumları öncülüğünde çalışmalar söz konusudur. Gençlik hareketinin bu kurumlar öncülüğünde gençlik komünleşmelerine ağırlık vermesi, bu konuda özel savaşın yönelimlerini boşa çıkarması oldukça önemlidir. Önümüzdeki dönem kampanya kapsamında bu tarz eylem ve etkinliklerin artarak devam edeceği görülmektedir.

Fakat özel savaş uyuşturucuyla sınırlı değildir. Yazının akışında da görüleceği üzere Türk devletin özel savaşı kapsamlıdır. Devletin bu temelde kullandığı araçları ve özel savaşın uygulandığı alanları şu şekilde sıralanabilir;

► **Asimilasyon**, en çok mesainin harcamadığı ve gençliğin hedef alındığı özel savaş uygulaması olmaktadır. Eğitim sistemi tamamen gençliği bilinçten özellikle de ulusal bilinçten uzaklaştırma ve bilinci yok etme üzerine inşa edilmiştir. Okullardaki beyin yıkama ve bilinçsizleştirme faaliyeti her türlü duygu-düşünce asimilasyonunun merkezi konumundadır. Burada gençliğe ama özellikle de Kürt gençliğine negatif anlamda muazzam bir dizayn verilir. Asimilasyon öyle derindir ki, işe kreşlerden başlanır. Kreşlerle başta Türk dili olmak üzere Kürde ait olmayan ne kadar temel şey varsa burada öğretilir. Artık aile ortamı, kültürü ve ana faktörü devreden çıkmıştır. Kreşten sonra gelen anaokul, ilkökul vb. okul sistemleri asimilasyonu katmerleştirerek devam ettirir. Bireyin öğrenmeye en açık yaşlarında beyni, yüreği, ruhu, davranışı, üslubu, yaşama bakışı kısacası her şeyi, Kürde ait olmayan Türke ait olan argümanlarla günlük olarak karaktere işlenir.

► Gençliğe yönelik bir diğer özel savaş yöntemi ve alanı ise **liberal-bireyci-nihilist** bir gençlik inşasıdır. Bu tarz bir yöntem Türk ulus devletinin değil de daha çok kapitalist modernitenin topluma yönelik genel bir saldırısı olarak değerlendirilir. Kuşkusuz toplumu yok edip bireyciliği şahlandırmak kapitalist ideolojinin yani liberalizmin temel saldırı biçimidir. Fakat söz konusu Kürtler, Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt gençliği olduğunda; Türk devleti özel savaşının liberalist-bireyci saldırısı hem nitelik hem de kapsam açısından özgünlükler taşır. Çünkü Kürt halkı 53 yıllık mücadelesini komünal-kolektif bir form kazanarak bugüne kadar getirmiştir. Örgüt denilen olgu esasında komünalliktir. Önder Apo 'Kürdistan'da örgüt olmadan yaprak bile kıpırdamaz' belirlemesinde bulunmuştur. Dolayısıyla özel savaşın en büyük pratik amaçlarından biri örgütlülüğü dağıtmaktır. Örgütlülüğü dağıtmanın en temel ve ilk adımı zihinlerde ve duyguda örgüt-örgütlenme bilincini, merakını ve isteğini yok etmektir. Komünal bir birey kolay örgütlenir, kolektiftir, çevresine karşı sorumludur ve olan biten şeyleri kendine dert eder. Bireyci değildir. Sadece kendini ve rahatını düşünmez. Acı ve sevinçleri sadece kendisi için duyumsamaz; etrafındaki insanların da acı ve sevinçlerine ortak olur. Dolayısıyla komünal bir Kürt gencinin ilk yapacağı şey kendi halkına yapılanları fark edip hızlıca harekete geçmesi olacaktır. Bunun olmaması için Kürt gençliğini kendi gerçeğinden uzak, bireyci hale getirmek özel savaşın temel amacıdır. Türk devleti neredeyse bin yoldan

bunu gerçekleştirir. Kürdistan'daki tüm devlet kurumları Kürt gencini toplumsal gerçeğinden koparmak ve bireycileştirmek için adeta seferber edilmişlerdir. Bireycilik özellikle Kürt gençleri söz konusu olduğunda sürekli teşvik edilir. Propagandası yapılır. 'Millette faydalı olmak istiyorsan kendi işine bak, hayatına bak' tarzı öğütler hep Kürt gençleri için kullanılır. Müzik ve özellikle de arabesk müzik nihilist ve bireyci bir yaşamı sürekli pompalar. Tüm reklam, film-dizi, sanal medya ve popüler kültür araçlarının Kürt gençleri söz konusu olduğunda bir de böylesi bir amacı vardır. Komünalite hep karalanır ve gözden düşürülür. Örgüt, örgütlenme gibi kavramlar adeta öcüleştirilir. "Milletin derdiyle uğraşacağıma..." tarzında başlayan cümleler alır başını gider ve bir yaşam tarzı haline gelir. Oysaki insan komünaliteyle insandır. Sonuç olarak; Kürt gençlerine dönük en büyük özel savaş saldırılarından biri de işte bu bireycileştirme-nihilistleştirme saldırılarıdır. Onları komünden koparıp etkisizleştirir.

► Özel savaşın Kürt gençlerine dönük **ekonomi** alanındaki saldırısı ara ara gözden kaçan bir durumdur. Oysaki Kürt gençlerini en çok esir alan, bireycileştiren ve sonuçta mücadele edemez hale getiren saldırıların en başatlarından. Ekonomi kapitalist sistemin ve ulus devletin tahakkümünde olduğu için esasında komünal bir alanken tam tersine Kürt gençlerini komünaliteden, örgütlenmeden ve dolayısıyla mücadleden düşüren bir silaha dönüşür. Egemenlerin eski bir yöntemidir; 'aç bırak, düşünmeye fırsat ve takat bulamasın, kendi derdine düşsün, açgözlü bir hale gelsin.' Türk devleti özel savaşı o kadar profesyonel uygular ki; ülkenin her tarafı modern köleler biçimindeki Kürt işçilerle dolup taşar ama bu durum gündeme bile gelmez. Türkiye'de işçi sınıfı denilen kesim aslında yüzde doksan Kürtlerden, Kürt gençlerinden oluşur. Güçlü alternatifler olmadığında bu durum bireyci bir kişiliği, ailecilik ideolojisini tahkim eder. Elbette tok olmak mücadele için kesin ve tek gerekli şey değildir. Ancak özel savaşın Kürt gençlerine dönük yürüttüğü ekonomik saldırının total etkisi, diğer özel savaş saldırılarıyla beraber devreye girdiğinde adeta genç-kırımı düzeyindedir.

► **Popüler kültür** de modernitenin gençlere dönük kullandığı silahlardan biridir. Özel savaş aygıtı bunu da Kürt gençliğini pasifize etmek için en yoğun biçimde uyarlar ve kullanır. Özellikle bazı kritik süreçlerde bunun nasıl yapıldığını daha iyi görüyoruz. 1980 darbesi sonrası yaygınlaştırılan popüler kültür direkt 68 gençliğini bitirmek amaçlıydı. 90'lar sonrası yoğunlaşan pop ve arabesk kültürü ise doğrudan Kürt gençlerini hedef alıyordu. Zaten arabeskçilerin çoğunun devşirme Kürtlerden çıkması bir tesadüften ziyade çok ince devreye konulan bir özel savaş saldırısıydı. Pavyonlarda her türlü ahlaksız yaşamları yaşayanların Kürt gençlerinin karşısına çıkartılıp yüceltilmesi bu minvalde olmuştur. Günümüzde de sözde sanat-spor adı altında saldırılar sürdürülmektedir. Bunun en somut örneği 'Kültür Yolu Festivalleri' adıyla ortaya konulan uygulamadır. Söz konusu Kültür Yolu Festivalleri Kürt gençliğini kültürsüzleştirme operasyonları olarak ele alınmalıdır. 90'larda olduğu gibi, Kürdistan'da savaşın en yoğun olduğu bu son 10 yılda bu tür programların yoğunlaştırılması kesinlikle bir özel savaş saldırısıdır.

► **Psikolojik savaş**, özel savaşın bir diğer yöntemidir. Özellikle medya araçları yoluyla toplum sürekli psikolojik savaş bombardımanına tutulur. Temel amaç toplumun ve özellikle de gençliğin mücadele direncini kırmaktır. Sürekli öne çıkarılan yayınlarda mücadelenin gerilediği, bittiği, artık mücadele etmenin gereksiz olduğu fikri beyinlere yerleştirilmeye çalışılarak umutsuzluk yaratılmaya çalışılır. Mücadeleye karşı güvensizlik yaratılmaya çalışılır. Kafaları karıştırıp gençliği etkisiz bırakmak yine psikolojik savaşın taktiğidir. Özcesi Kürt gençliğini mücadelesiz bırakmak için her türlü psikolojik saldırı yapılır.

► Özel savaşın bir de temelde gençleri hedefleyen **siyasal operasyonları** vardır. Burda amaç gençleri Kürt Özgürlük Hareketi'nin yarattığı değerlere karşı doldurşa getirmek, değerleri gençlerin gözünde değersizleştirmektir. Özellikle yurtsever Kürt gençliğinin yıllardan beri kendisi için vazgeçilmez kıldığı ve yaşam rehberi olarak

ele aldığı Önder Apo, şehitler ve PKK gerçekliğini gözden düşürmek amacıyla çok yoğun bir özel savaşın devrede olduğu görülmektedir. Bu da Kürt gençliğinin ulusal duyguları istismar edilerek yapılmaktadır. Şüphesiz Apocu hareket ve fel-sefesi; kendi ulusunu diğer uluslardan üstün gören, başka halklara saygısı olmayan ve aynı zamanda kadın düşmanı ataerkil bir ideoloji olan milliyetçi ideolojiyi kabul etmemektedir. Özel savaş dairesi tarafından görevlendirilen, sanal medyada halkın duygularıyla oynayan ve halkı etkilemek isteyen politikalar yürütülmektedir. Özel savaşın son dönemlerde özellikle gençleri önceleyerek yürüttüğü bu siyasal operasyonu anlamak önemlidir.

► **Uyuşturucu** kullanımının gençler arasında yaygınlaştırılması en bilindik özel savaş yöntemlerinden birisidir. Uyuşturucu sadece fiziksel olarak gençliği yaşamdan koparmak olarak anlaşılmamalıdır. Esasında bu habitat olarak ele alınmalıdır. Bu ortam nihilizmin doruk yaptığı bir ortamdır. Lümpenliğin, amaçsızlığın örgütlendiği alandır. Gençlik enerjisi bu ortamlarda tüketilir. Öyle bir habitattır ki; içine giren genci çevresiyle beraber bu bataklığa çeker. Genç, fiziksel olarak etkisizleştiği gibi ailesi de birçok psikolojik sorun girdabına girer. Toplumda şiddet çoğalır ve insanlar birbirine düşer. Uyuşturucuyla bulaşan bir gencin özgür bir toplum ve özgür bir yaşam için mücadele edemeyeceğini söylemeye gerek bile yoktur. Bu yüzden sistem Kürdistan'ın yurtsever gençlerini en çok uyuşturucuyla vurur. Uyuşturucu en kestirme ve en kesin yoldur sistem için. Hedeflediği genci direkt yaşamdan düşürür ve bizzat onu sorun haline getirir. Meselenin parasal yönü apayrı bir sorundur. Özcesi, uyuşturucuyu yaygınlaştırma faaliyeti Özel Harp Dairesi'nin özenle geliştirdiği faaliyetlerin başında gelir.

► **Fuhuş** bir başka özel savaş faaliyetidir. Kürdistan'da ve tüm dünyada Jin Jiyan Azadi şiarıyla örgütlenen Kadın Özgürlük Paradigması ataerkil sistemi oldukça korkutmaktadır. Dolayısıyla kadının düşürülerek kadın şahsında toplumun düşürülmesi hedeflenir. Kürdistan'da özellikle de genç kadınlara hedefte olmaktadır. Bu temelde özel savaş dairesi birçok fuhuş şebekesi oluşturmuştur. Bunların bir kısmı deşifre olmuştur ancak bunların buz dağının görünen kısımları olduğu açıktır. Fuhuş da uyuşturucu gibi direkt yaşamdan koparmanın bir yoludur. Ancak etkileri bakımından çok daha feci ve toplumu çürüten bir yanı vardır. Toplumu yozlaştırmanın ve ahlaki olarak çökertmenin en sinsi biçimidir. Fuhuş, tek tek birey yaşamlarını bitirdiği gibi toplumu yozlaştırmaya açan, ahlaksızlığı normalleştirerek çürüten bir saldırdır. Psikolojik olarak da toplumun onurunu zedeleyerek toplumun kendine güvenmemesine, aşağılık kompleksine kapılmasına yol açar.

► **Ajanlaştırma** direkt mücadele eden gençlik kesimini hedef alan özel savaş yöntemidir. Gençleri düşürüp mücadeleye karşı hale getirdiği gibi, güven ortamını da alt üst eder. Örgütlü ortam için bir zehirdir. Safların bu şekilde dağıtılması hedeflenir. Bu saldırının da sosyal ilişkiler alanında verdiği zarar oldukça fazladır. Tüm bir yaşama, tüm bir aileye, bir örgüte mal olabilir.

► **Çeteleşme**, özellikle son dönemlerde Kürt gençliğini hedef alan en yoğun özel savaş saldırılarından birisidir. Yoğun savaş ortamının getirdiği toplumsal alandaki belli boşluklar özel savaş dairesi tarafından değerlendirilmiş ve çeteleşmelerin önü açılmıştır. Dahası özel savaş elemanları bu tür oluşumların başını çekmiştir. Enerjisi yüksek Kürt gençliği bu çete gruplarına dahil edilerek mücadeleye katılmaları engellenmek istenmektedir. Özellikle de Kürt çete grupları palazlandırılmış ve bu yolla Kürt gençlerinin odağı oraya çekilmiştir. Toplumda bir yarılma da böylece oluşturulmuştur.

Topyekün asimilasyon saldırıları

Görüldüğü üzere Türk devletin özel savaş saldırısı topyekün saldırı biçimindedir. Özel savaş dairesi yaşamın sadece bir kulvarında saldırı-maktadır. Yaşamın her anına ve her alanında topyekün bir yönelim söz konusudur. Dışardan kabaca Kürdistan'a ve Kürdistan gençliğine bakıldığında görülen tablo komplike bir sorunlar yumağını andırmaktadır. Öncelikle dilsiz, tarihsiz,

kültürsüz bırakılmış, asimilasyonu alabildiğine yaşayan büyük bir gençlik kitlesi göze çarpmaktadır. Diğer yandan bu gençliğin büyük bir bölümü liberalizmin bireyci ideolojisinin yoğun etkisi altındadır. Yine gençliğin bir kısmı popüler kültüre oldukça kendini kaptırmış; bazısı sanat adı altında bazı spor adı altında özel savaşa hizmet etmektedir. Bazı Kürt gençleri ekonomik sorunlardan dolayı başını kaldıramazken, bir kısmı uyuşturucu batağında debelenmektedir. Bazı gençler çetelerin pençesine düşmüştür. Bazıları fuhuş ağlarına takılmış kendini kurtaramamaktadır. Bazısı ajanlaşıp kendi karşıtına dönüşmüştür. Siyasetle ilgilenenlerin bir bölümü ise özel savaşın siyasal-psikolojik saldırıları sonucunda kafası karıştırılmaya çalışılmaktadır. Topyekün saldırı ve komplike sorun derken kas-tedilen bu tablodur.

Mücadele yöntemleri ne olmalı?

Peki özel savaşa karşı nasıl ve hangi yöntemlerle mücadele edilmelidir? Bu sorunun bazı yanıtları yazının akışı içerisinde vardır. Ancak bazı yeni şeyler ekleyerek ve maddeler halinde sıralarsak şunları diyebiliriz;

► Özel savaşla mücadele ederken ilk yapılması gereken; Türk devlet gerçeğinin ve özel savaşının iyice tanınıp anlaşılmasıdır. Bunun için Türk devleti özel savaş tarihinin iyice anlaşılıp bilince çıkarılması gerekir.

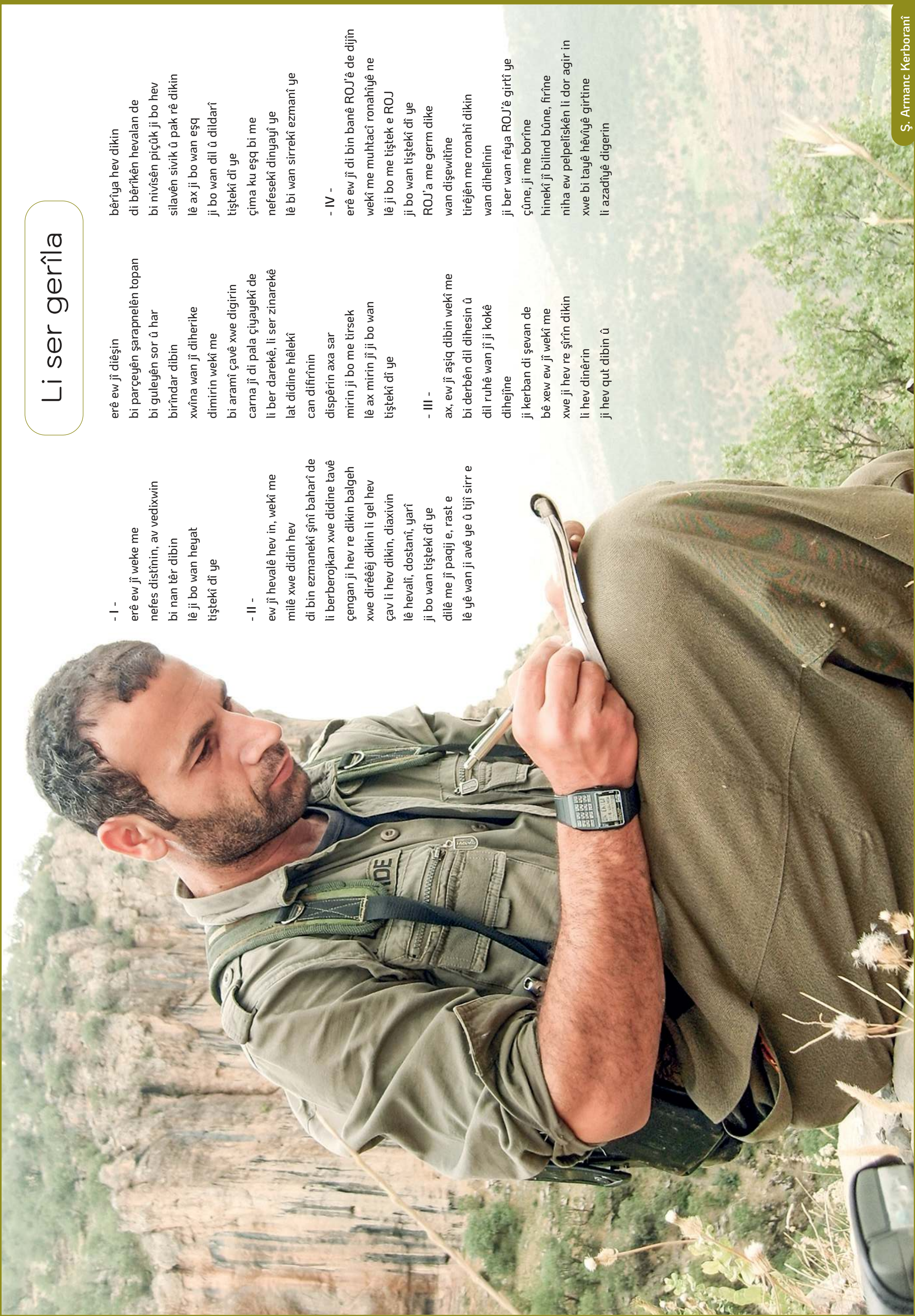
► Yüzyıllık Türk devlet özel savaşının anlaşılması kadar son yüzyılın Kürt gerçeği de anlaşılmalıdır. Özellikle Şark İslahat Planı'nın ne anlama geldiği üzerinde durulmalıdır. Kültürel soykırım altında, sömürge durumunda olan bir halk ve gençliği olduğumuz akıldan çıkarılmamalıdır. Ancak günümüz itibarıyla güçlü bir Önderliğe yani güçlü bir Kürt aklı ve stratejisine, bu Kürt aklı temelinde örgütlenmiş fedai hareketine, onun binlerce yurtseveri ve politikleşmiş milyonlarca halkına sahip olduğumuzu da unutmayalım. Bu özgüven ve iradeyle mücadele edilmesi gerekir.

► Özel savaş, topyekün ve yaşamın her anında ve her alanında saldırıyorsa; cevap da aynı şekilde olmak durumundadır. Tek boyutlu, sadece tek bir alanla sınırlı bir mücadele gençliğin çok az bir kısmını özel savaşın pençesinden kurtaracaktır. Genelde özel savaş denince aklımıza ilk elden uyuşturucu-fuhuş gelmektedir. Elbette ki uyuşturucu ve fuhuşla mücadele önemlidir, görünürdür ve pratik karşılığı vardır. Ancak asimilasyonun uyuşturucudan onlarca kat daha fazla zarar verdiğini hangimiz reddedebiliriz? Liberal-bireyci saldırıların, popüler kültürün 24 saatlik zihniyet bombardımanlarını görmezden gelebilir miyiz? Amed gençliği daha çok uyuşturucu madde etkisinde midir yoksa çok yakıcı bir asimilasyon pençesinde midir? Bunların cevabı netir. Öyleyse yapılacak şey hiçbir saldırının karşılıksız kalmamasıdır. Her saldırıya bir cevap, her cepheye bir mevzi temel yaklaşım olmalıdır. Bu temelde; en yakıcı sorun olan gençliğe dönük dil-tarih-kültür-kimlik asimilasyonuna karşı, dil-tarih-kültür çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Kurumlar oluşturulmalı ve bu alanlarda yoğun komünleşmelere gidilmelidir.

► Liberalizm(bireycilik), nihilizm, komünaliteden kopmaya götüren özel savaşa karşı; komünaliteyi, arkadaşlığı, yoldaşlığı, topluluk bilincini geliştiren komün anlayışı geliştirilebilir. Bunun için de her türlü sosyal komünler, dayanışma ağları inşa edilebilir. Komünün kolektivitenden kaynaklanan gücünün pratikte kanıtlanıp gösterilmesi her türlü bireyciliği ve nihilizmi yenebilecektir. Apocu Hareket tarihi bunun örnekleriyle doludur.

► Toplumun en büyük öz savunması toplumun kendisidir düsturuyla hareket edilmeli ancak bunun ahlaki-politik bir toplumla mümkün olduğu unutulmamalıdır. Ahlaki-politik toplumun somuttaki karşılığı ise komünleşen toplumdur. Elbette bu noktada da gençliğin öncülük misyonu belirleyicidir.

Sonuç olarak; özel savaşın her alandaki saldırısına karşılık, o alanda komünleşmelere gitmek en büyük cevap olacaktır. Bu da Önder Apo'nun pozitif inşa dediği tarz ve zihniyetle mümkündür. Unutulmamalıdır ki; saldırı büyüktür, ancak gençliğin bitmez tükenmez arayışı da büyümüştür. Gençlik enerjisi akacak bir yer aramaktadır. Bu yer kesinlikle her tarafı bir ağ gibi sarıp sarmalayan gençlik komünleri olmalıdır.

Li ser gerîla

- I -
erê ew jî weke me
nefes distînin, av vedixwin
bi nan têr dibin
lê ji bo wan heyat
tiştêkî dî ye

- II -
ew jî hevalê hev in, wekî me
milê xwe didin hev
di bin ezmanekî şînî baharî de
li berberojkan xwe didine tavê
çengan ji hev re dikin balgeh
xwe dirêêj dikin li gel hev
çav li hev dikin, diaxivin
lê hevalî, dostanî, yarî
ji bo wan tiştêkî dî ye
dilê me jî paqij e, rast e
lê yê wan ji avê ye û tijî sirr e

erê ew jî diêşin
bi parçeyên şarapnelên topan
bi guleyên sor û har
birîndar dibin
xwîna wan jî diherike
dimirin wekî me
bi aramî çavê xwe digirin
carna jî di pala çiyayekî de
li ber darekê, li ser zinarekê
lat didine hêlekî
can difîrînin
dispêrin axa sar
mirin ji bo me tirsek
lê ax mirin jî ji bo wan
tiştêkî dî ye

- III -
ax, ew jî aşiq dibin wekî me
bi derbênd dil dihesin û
dil ruhê wan jî ji kokê
dihejîne
ji kerban di şevan de
bê xew ew jî wekî me
xwe ji hev re şîrîn dikin
li hev dinêrin
ji hev qut dibin û

bêrîya hev dikin
di bêrîkên hevalan de
bi nivîsên piçûk ji bo hev
silavên sivik û pak rê dikin
lê ax ji bo wan eşq
ji bo wan dil û dildarî
tiştêkî dî ye
çima ku eşq bi me
nefesekî dinyayî ye
lê bi wan sirrekî ezmanî ye

- IV -
erê ew jî di bin banê ROJ'ê de dijîn
wekî me muhtacî ronahîyê ne
lê ji bo me tiştêk e ROJ
ji bo wan tiştêkî dî ye
ROJ'a me germ dike
wan dişewitîne
tirêjên me ronahî dikin
wan dihelînin
ji ber wan rêya ROJ'ê girtî ye
çûne, ji me borîne
hinekî jî bilind bûne, firîne
niha ew pelpelîskên li dor agir in
xwe bi tayê hêviyê girtine
li azadiyê digerin